Leto VII., štev. 26 | Ljubljana, torek 2. februarja 1926 | Poštnina pavšalirana. | Cena 2 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25·—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta štev. 16/I. — Telefon štev. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v Knaflovi u. št. 5/I. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 36.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 492
Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842 - Praha číslo 78.180. Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 1. februarja.

Tri velike politične manifestacije v Sloveniji so za nami: Ljubljana, Celje, Maribor, tri naša središča so govorila. Zaorila so z mogočnim glasom vsem Slovencem, da morajo spremeniti svojo politično orijentacijo, ako nočejo povsem propasti.

SDS je seveda **predvsem politična struja.** To je potrebno, zakaj kdor odbija strankarsko delo in organizacijo, ostaja njegovo delo le glas poedinca. Brez organizacije ni napredka, brez kuglic ni poslancev, brez dobrih poslancev ni dobrega budžeta, ne dobrih zakonov.

A naša SDS ni samo običajna stranka. Ona je obenem krepka kulturna, ekonomska, socijalna sila. Ona je **nositelj jasne naše jugoslovenske ideologije,** ki nas kliče na delo, da se za organizacijo Balkana strne mlada nacija, sposobna za napredek civilizacije na jugoiztoku Evrope. Posebno naša slovenska SDS si je stavila nalogo v to narodno delo privesti Slovence, od kojih lahko obilo pričakuje naš narod.

SDS je **velik faktor prosvetnega dela.** Največje ljudskoizobraževalne naprave so njeno delo. V vseh veje živ duh, veselo gibanje v prijetnem nasprotju z mrtvilom vsega onega, kar hoče plavati med dvema strujama in si prav po pilpogačarsko ne upa ni po dnevu ni ponoči na dan s pravo barvo.

SDS je **velik činitelj ekonomskega dela** na vseh poljih ustvarjanja, obenem pa vsem stanovom pomočnik v njih boju za solnčnejši prostorček na zemlji.

SDS je **struja z jasnim socijalno - reformnim stališčem.** Povsod drži maso proti poedincu, a tako, da se v tem boju ne ovira nacijonalna produktivnost.

SDS je **dosledna.** Morda je to v enem oziru slabost, a vsikdar se jasno vé, kaj ona hoče. In **to je pošteno.** Proti SDS je prva leta po prevratu vzklilo iz razburjenih živcev marsikatero nezasluženo sovraštvo. Kar je kdo nerodnega ali celo slabega storil v upravi, bodisi Srb, Hrvat ali Slovenec katerekoli stranke, vse se je valilo na hrbet SDS. Njeno neumorno delo v tisočih podrobnostih, ki jih je bilo treba urediti, se ni pravično uvaževalo. Kar je dobrega, se noče videti, kar je slabo, to se povečuje.

Danes nekdanji malkontenti že presojajo delo SDS mirnejše in pravičneiše. Zdržala je vse preizkušnje, odpravljala korakoma eno in drugo slabo dedščino prejšnjih let. V boju se kuje vedno čistejša kovina. Njena ideologija je že daleč preko glavnih kontur. Njena organizacija se otresa zadnjih ostankov nadmodrovanja in postaja prava napred na ljudska organizacija, ki je pokretač vsake lepe misli v korist izobrazbe in socijalnemu stanju našega kmeta, delavca, obrtnika in malih eksistenc našega nameščenstva. Dosegla je pravilno harmonijo stanov v svoji organizaciji.

Zbori v Ljubljani, Celju, Mariboru so povdarili, da je **SDS že v ofenzivi.** Neizmerno je skritih sil v njenih pristaših, ki lahko razvijejo vsak v svojem delokrogu veliko akcijo. In v tem je največji napredek SDS. Ne čaka se samo, kaj se sklene v Ljubljani. Sami zunanji pristaši gredo s pobudo naprej. Vodstvo dela, to se vidi in se priznava. Podkrepljeno z novim uspehom, bo delo še pomnožilo. Danes pa dela »dežela« tudi že sama.

L. 1926. nam sigurno prinese nove volitve. Danes že mnogo več ljudstva razume, kaj vse zavisi od tega, kako so padle kroglice. Trikrat so jih Slovenci že vrgli za SLS. Danes lahko rečemo, da vsak poedinec čuti, četudi še vsi javno ne priznajo, da je SLS nezmožno voditi slovensko politiko in da je upropastila slovensko gospodarsvo.

Kroglice SDS rastejo. SDS ne dela samo ob volitvah. Ona je na delu neprestano kot vodnica in pomočnica. Zato z mirno zavestjo zre v bodočnost. Danes lahko vabi vse dobromisleče napredne Slovence, da ji podajo roko v spravo in v skupno delo.

Manifestacijam v Ljubljani, Celju, Mariboru mora ta mesec slediti neumorno drobno delo po vseh vaseh, trgih in mestih naše ožje domovine. 14.000 ljudi je z oduševljenjem odobravalo na naših treh velikih shodih programatična izvajanja naših voditeljev. Vsak izmed njih bodi sedaj doma vodja in organizator, ki pridobiva člane za organizacije SDS in naročnike naših glasil. Vsakdo bodi vzor delavca v stanovski, v strokovni, v prosvetni organizaciji. Nikogar odbijati, vsakega na mesto, kjer je najbolj sposoben! A povsod dosledno, pošteno in jasno, da ne bo malenkostnih sporov in osebnosti.

Na skupnem kosilu v Mariboru je Svetozar Pribičević napil fanatizmu, ki za dobro stvar navdaja pristaše SDS v Sloveniji. Brez navdušenja in fanatične vdanosti svoji ideji ne gre. Zato pa: Mi gremo naprej, mi strelci!

Pomočnik zunanjega ministra obolel

Beograd, 1. februarja. n. Pomočnik ministra za zunanje stvari g. Marković je obolel za influenco.

Radić postavlja ultimate

Grozi radikalom z razbitjem koalicije. — Hoče še pred budžetom imeti «čisto situacijo». — Zahteva strankarsko razdelitev državne uprave med radikale in radićevce. — Nervoznost radikalov.

Beograd, 1. februarja. p. Dočim je Radić včeraj v Sarajevu proglasil radikale in radićevce za eno in isto ter pošiljal pozdrave g. Pašiću, je pričelo njegovo zagrebško časopisje z veliko ofenzivo proti radikalskim zaveznikom. Radić očividno poznava namere radikalov, ki želijo očuvati koalicijo RR do sprejetja budžeta, nato pa »situacijo razčistiti« in ki vsled tega zadnje dni pišejo in govorijo o radićevcih v najpomirljivejšem duhu ter povdarjajo stabilnost položaja. Radić dobro vé, da je varen le še toliko časa, dokler traja budžetna debata. Zato je prešel na celi črti v ofenzivo ter postavlja radikalom ultimate. Ako jih radikali sprejmejo, je Radićeva moč v vladi in državni upravi znatno ojačena in razpad koalicije zelo odvisen tudi od njegove volje, ako jih ne sprejmejo, ima Radić dobrodošle osnove za volilno agitacijo ter si je omogočil taktični umik na — stare pozicije. Iz vseh teh razlogov je umljivo, da beograjski listi z veliko pozornostjo in pod deloma senzacijonalnimi naslovi beležijo včerajni članek »Jutarnjega lista«, ki pohaja očividno iz neposredne okolice Stjepana Radića. Članek ima naslov »Odlučan stav radićevaca« . . ter podnaslov: Pred izglasovanjem budžeta morajo biti rešena vsa sporna vprašanja ali pa . . . V članku se uvodoma povdarja, da so vladne stranke v skrbeh radi položaja vlade in sicer radi tega, ker **se Radić in Pašić »razilazita«.** Radićevci ugotavljajo, da radikali niso prav nič spremenili svojih starih metod in da ne spoštujejo moči HSS. Danes se je **ukoreninil tak polic. režim, da se država nahaja v neustavnem in nezakonitem stanju.** Nato postavlja članek sledeče zahteve radićevcev: **delež v vseh granah državne uprave, udeležba pri Drž. hipotekarni banki, v Glavni kontroli, imenovanje radićevcev v vseh ministrstvih odnosno v vsej državni upravi.** Ako radikali tem zahtevam ne ustrežejo, potem je koalicija, ki se zove RR, brezsmiselna. G **Radić bo vsa ta vprašanja pokrenil v ministrskem svetu in to še pred izglasovanjem budžeta.** Zahteval bo razčiščenje situacije . V vladi ne sme biti merodajna volja le ene stranke. V slučaju, da vlada te zahteve ne osvoji, **bo Radić izvajal konsekvence,** ako jih osvoji, bo **zahteval garancije,** da se ga ne bo več moglo izigravati.

Članek končno pripoveduje, da radikali sicer negirajo, da se pripravljajo spremembe v kabinetu, a pri tem se ve, da pripravljajo velike spremembe in bi naj m. dr. odstopil tudi sedanji vojni minister Trifunović, na katerega mesto naj pride general Zečević. Članek zaključuje, **da radićevci niso več voljni podpirati »stari režim«.**

Izvajanje zagrebškega lista so bila predmet razgovorov med radikalskimi prvaki ter se je o njih razpravljalo tudi na včerajšnji min. seji. Radićevski ministri so izjavili, da jim o tem ni nič znano . . .

Včerajšnji Radićev govor v Sarajevu je radikale znova ozlovoljil in ga smatrajo kot poskus, dobiti muslimane na stran HSS.

Mnogo se opaža tudi govor Lj. Davidovića v Nišu, kjer je proglasil, da »današnji režim nezakonitosti in korupcije ne more več trajati in da je tekom 8 mesecev dokazal, da ni režim sporazuma, temveč nesporazuma«.

Včeraj so imeli radićevci nemški zbor v Zemunu ter so razvili živahno agitacijo, da pridobijo Madžare in Nemce na svojo stran.

Uspešna zborovanja Svetozarja Pribićevića v Sloveniji so tu napravila globok vtis ter se komentirajo kot dokazi, da SDS tudi v Sloveniji močno napreduje.

Seja Narodne skupščine

Zakona o rečni plovbi in o zavarovanju vojaških avijatikov sta sprejeta. — Eksodus opozicije pri volitvah v upravo vojne škode.

Beograd, 1. februarja, p. Seja Narodne skupščine se je danes pričela ob pol 11. Po otvoritvi zapisnika zadnje seje je odgovarjal poljedelski minister Vasa Jovanović na vprašanje posl. Moskovljevića zaradi nakupa žrebca «Dragana» za 350.000 frankov, dočim je prevzemna komisija potrošila 100 tisoč frankov. Žrebec pa je nesposoben. Minister Jovanović je zanikal, da bi bil žrebec impotenten. Nasprotno je bilo izmed 22 žrebčevih skokov 21 uspešnih . . .

Zatem se je prešlo na razpravo zakonskega predloga o eksploataciji državnega plovnega parka.

Poročevalec posl. Apostolović je prečital nato v odboru sprejeto poročilo in oddvojeni mišljenji dr. Aleksa Mijovića in Fr. Smodeja. Zatem je podal prometni minister kratek ekspoze, v katerem je utemeljeval potrebo, da prevzame država v svojo režijo plovni park. Minister pa je naglašal, da predstavlja zakonski načrt samo provizorij. Za njim so govorili posl. Izmet beg Kapetanović, Dimitrije Vujić in dr. Svetislav Popović (SDS), ki je kritiziral, da se s to eksploatacijo napravlja zopet samo eksperiment, ki bo prinesel državi novo škodo. S tem je bila dopoldanska seja ob pol 13. končana ter prihodnja napovedana za popoldne.

Popoldanska seja se je pričela ob 4.

Najprej se je pretresalo poročilo o državnem plovnem parku. Prvi govornik posl. Smodej je zahteval, da se izvoli parlamentaren odbor, ki naj kontrolira prevzem plovnega parka od brodarskega sindikata. Posl. Kosta Timotijević je v duhovitem govoru obrazložil potrebo, da se pridobitno delo čimbolj osvobodi od vpliva države. Demokracija zahteva, da ima država čim več državljanov, ki kot poslodajalci niso odvisni od države. Minister Kosta Miletić je odgovarjal na ugovore opozicije in navajal, da je država bila primorana prevzeti plovni park in urediti sama promet na rekah, odkar je razpadel brodarski sindikat. Glasovanja v načelu se je udeležilo 193 poslancev ter je glasovalo 141 poslancev za, 52 proti. Ker ni bilo nobenega govornika za specijalno debato, je skupščina prešla na glasovanje v podrobnosti, pri katerem je zakon bil sprejet s 158 glasovi proti 48 glasovom.

Nato se je vršila razprava o drugi točki dnevnega reda: Volitev članov v upravo vojne odškodnine. Pred početkom razprave je opozicija po poslancu Rankoviću podala nastopno izjavo: Pri volitvi članov v upravo vojne odškodnine ne bomo sodelovali iz nastopnih razlogov: 1.) Ker vladna večina proti **poslovniku odklanja načelo proporcijonalnosti.** Člane uprave vojne odškodnine ima Narodna skupščina voliti iz svoje srede. Oni morajo torej biti zastopniki vseh skupin, ne samo onih, ki tvorijo vladno večino; 2.) Vlada je pogazila zakon o vojni odškodnini, ker sta ministra pravde in financ dolžna, da vsako leto predložita Narodni skupščini račun o gospodarstvu z vojno odškodnino, česar pa dosedaj sploh nista storila. Opozicija je nato odšla iz dvorane, Narodna skupščina je s 156 glasovi glasovala za predlog.

Kot tretja točka dnevnega reda je prišlo na vrsto zavarovanje osebja aviatikov vojske in mornarice pri letaniu. Minister Trifunović je podal kratek ekspoze, v katerem je poudarjal, da je zakon pripravljen v smislu kakor ga imajo druge države, katere so vse izvedle zavarovanje svojega letalnega osebja. Skupščina je predlog sprejela z večino.

Prihodnja seja bo v sredo ob 9. uri z dnevnim redom: načelna debata o proračunu. Pred tem bo sestanek šefov parlamentarnih skupin, da se dogovorijo o delu skupščine in o načinu postopanja. Dokler bo trajala načelna debata, bodo seje od 9. do 1. popoldne. Ko se bo začela specijalna debata, bodo seje dopoldne in popoldne.

Novinarji pri Pašiću

Beograd, 1. februarja. p. Danes popoldne so zastopniki Jugoslovenskega novinarskega udruženja posetili ministrskega predsednika Pašića. Pri njem so se nahajali ministra Ninčić in Srskić ter predsednik finančnega odbora Radonjić. Novinarji so prosili Pašića, da naj se zavzame zato, da bi se čimprej sprejela uredba o novinarjih. Pašić je obljubil, da bo delal na to, da se novinarjem da čim obsežnejša pomoč, kakor tudi zato, da se v proračun ministrstva prosvete sprejme amandman za 250.000 Din na korist novinarskega penzijskega fonda. Minister Srskić je izjavil, da bo že za jutri sklical anketo o novinarski uredbi, katere se bodo udeležili zastopniki novinarskega udruženja, dočim bo potem sklical še anketo lastnikov listov. Dr. Radonjić je obljubil, da se bo v finančnem odboru najtopleje zavzel zato, da se sprejme uredba glede penzijskega fonda.

Preiskava proti komunistom

Beograd, 1. februarja. r. Preiskava proti aretiranim komunistom je pred zaključitvijo, ako ne pride do novih odkritij. Baje so se našli tudi dokumenti, iz katerih je razvidno, da so hoteli sovjeti po pričakovani obnovi odnošajev med Rusijo in Jugoslavijo razviti intenzivnejšo propagando v naši državi. To bi odgovarjalo tudi splošnim namenom sovjetske propagande, ki posveča vso svojo pozornost balkanskim državam.

Pofašistenje občinskih zastopov v Italiji

Novi zakon odpravlja nad 7000 županstev. — Originalen razpust občinskega sveta v Podgradu.

Trst, 1. februarja. e. Ravnokar se v Rimu pripravlja seznam podestatov in že prihodnje dni bo izdan zakon, s katerim se odpravi več kot 7000 županstev v Italiji.

V Julijski Krajini pa imajo lokalne oblasti očividno še večjo silo. Ne morejo počakati niti par dni, da bi zadnji naši župani odstopili svoja mesta novim vladnim upraviteljem občin. Pred dvema tednoma je bil razpuščen občinski svet v Dekanih, sedaj je prišel na vrsto Podgrad v Istri.

25. t. m. se je predstavil podgrajskemu županu v uradnih prostorih stotnik Tomaso Abatino iz Rima, in sicer kot komisar za občino Podgrad. Ker ni imel pri sebi nobenega dekreta, podgrajski župan pa nobenega obvestila, mu zadnji ni mogel predati občine, pač pa je telefoniral po navodila na podprefekturo v Koper. Koperski podprefekt, brzkone tudi neobveščen o vsej zadevi, je na eni strani prepovedal predajo občinskih poslov, na drugi strani pa je zabranil sejo občinskega sveta v Podgradu, ki jo je bil sklical župan, da poroča o položaju.

Naslednji dan je bil novi komisar povabljen na podprefekturo v Koper, od koder se je vrnil 28. t. m., toda tudi to pot brez dekreta. Župan je bil v zadregi ter ni vedel, ali naj občinske posle izroči ali ne. Na županovo vprašanje, zakaj je bil občinski svet razpuščen, mu je novi komisar izjavil, da tega ne ve. Rekel pa mu je, naj si ne dela preglavic in naj mirno izroči posle v njegove roke. Župan je to tudi storil ter obenem telefonično obvestil podprefekta v Kopru, ki je odobril njegov korak. S tem je končal voditi podgrajsko občino zadnji slovenski in zadnji župan sploh.

Komedije italijanskih imperijalistov

Fašisti pretijo «barbarom». — Tržaške skomine po naši Dalmaciji.

Trst, 1. februarja. e. Pred štirinajstimi dnevi so italijanski listi objavili vest, da so jugoslovenski mornarji v Šibeniku odstranili spomenik leva sv. Marka. Rimska »Tribuna«, »Popolo d' Italia« ter sploh vsi fašistovski listi so označili to dejanje kot barbarski čin.

Zadnja številka lista »Illustrazione Italiana« od 30. januarja je prinesla sliko tega spomenika s pripombo, da je bil to barbarski čin in kaj drugega tudi ni bilo pričakovati od barbarov, ki nimajo nikake civilizacije. Obenem je pripomnil, da bo prišel dan maščevanja oziroma osvoboditve italijanske Dalmacije, ki je danes v rokah barbarov.

Preteklo soboto so fašisti nalepili po mestu lepake, v katerem opisujejo svojim pristašem šibeniški dogodek Mestni magistrat tržaški pa je v sobotni seji sklenil, da se Oberdankov trg pred glavno vojašnico v bližini porušenega Narodnega doma od sedaj naprej naziva »Piaza Dalmazia«. Razen tega je bila tudi neka ulica prekrščena »Via Dalmazia.«

Sokrivda min. predsednika Bethlena v falzifikatorski aferi

Princ Windischgrätz priznava, da je vodil ponarejanje iz patriotičnih namenov! — Škof Zadravec odstavljen. — Neresnične madžarske trditve.

Pariz, 1. februarja s. »Journal« piše, da ima francoski min. predsednik Briand v svojih rokah pismo madžarskega min. predsednika, v katerem je sokrivda grofa Bethlena v ponarejevalni aferi docela dokazana.

Budimpešta, 1. februarja. s. V utemeljitvi obtožnice proti falzifikatorjem frankov se navaja, da je princ Windischgrätz leta 1923 z nekaterimi svojimi prijatelji, ki jih noče izdati, sklenil, da bodo v veliki množini ponarejali bankovce kake tuje države. Po daljših posvetovanjih so se odločili za francoske franke. V tem oziru priznava Windischgrätz svojo krivdo, vendar pa izjavlja, da je to sklenil ne iz lastnega interesa ali pa v interesu gmotnega položaja kake druge osebe, temveč, ker je hotel dobiček porabiti za patriotične namene. Dejstva, ki bi nasprotovala tej izjavi, se niso mogla ugotoviti. Sumnja, da je Windischgrätz hotel na ta način sanirati svoj materijalni položaj, ki je v zadnjem času postal precej kritičen, se ni mogla potrditi s kakim dokazi. Windischgrätz je dokazal, da je polovica svojih dolgov, ki znašajo približno 20 milijard, napravil zato, ker je rabil denar za svrhe ponarejevanja.

Vojaški škof Zadravecs je bil 24. februarja odstavljen s svojega mesta. Vlada je torej nastopila proti njemu. Škofovsko dostojanstvo pa mu more odvzeti le papež. Vendar pa se v Rimu ni storil še noben tozadevni korak.

Amsterdam, 1. februarja. k. Z ozirom na vesti budimpeštanskih listov, da je bil v Haagu aretirani Jankovics vohun Francije, ki je izdal francoski vladi madžarske falzifikatorje, doznava haaški poročevalec lista »Courant« na merodajnem mestu, da je ta vest docela izmišljena. Nadalje piše isti list, da se pričakuje razprava proti v Haagu aretiranim Madžarom Jankovicsu, Marsovskemu in Mankovicsu v začetku marca.

Tudi naša država se udeleži preiskave proti falzifikatorjem

Beograd, 1. februarja. n. Načelnik odelenja za zaščito države Žika Lazić je odpotoval v Budimpešto, kjer bo ostal dalje časa. Njegov odhod je v zvezi s falzifikatorsko afero.

Težaven položaj naše delegacije v Washingtonu

Pariz, 1. februarja. p. Po brzojavki iz Washingtona so došla pogajanja med jugoslovensko in ameriško delegacijo v težaven položaj. Zdi se, da so ameriški delegati postavili take pogoje, ki jih naši zastopniki ne morejo sprejeti. Na zadnji plenarni seji v soboto so jugoslov. delegati navedli razloge, zaradi katerih ne morejo sprejeti amer. pogojev za odplačilo dolga. Od današnje seje je odvisno, ali se bodo pogajanja nadaljevala ali prekinila.

Beograd, 1. februarja. r. Iz informiranih političnih krogov se izve, da se bo finančni minister dr. Stojadinović na povratku iz Amerike ustavil v Londonu v svrho pogajanj o poravnavi naših dolgov v Angliji.

Poostritev odnošajev med Vatikanom in fašizmom?

Pariz, 1. februarja. l. Glasilo italijanskih emigrantov »Corriere degli Italiani« piše ob priliki vesti o izmenjavi državnega tajnika Gasparrija z dosedanjim pariškim nuncijem Cerettijem, da je nameraval Mussolini izzvati razjasnitev odnošajev med Vatikanom in fašizmom in sicer z grožnjo, da bo priobčil dokumente o medsebojnem diplomatskem delovanju kardinala Gasparrija, ki se je baje zavzemal za separaten mir z bivšo avstro-ogrsko monarhijo.

List izve, da je papež z ozirom na te fašistovske pretnje vzel kardinala Gasparrija pod svojo osebno zaščito in da je bil pripravljen nastopiti proti Mussoliniju z vsemi sredstvi, s katerimi razpolaga cerkev.

Rim, 1. februarja. s. Oficijozna vatikanska korespondenca je z ozirom na vest, da bo državni tajnik kardinal Gasparri demisjoniral, pooblaščena izjaviti, da bo Gasparri, do katerega ima papež popolno zaupanje, ostal na svojem mestu.

Konferenca Male antante 10. t. m. v Temišvaru

Beograd, 1. februarja. n. Sestanek zastopnikov Male antante se je določil na 10. februarja v Temišvaru v Rumuniji. To se je storilo na željo rumunskega ministra za zunanje stvari Duce. Prihodnji sestanek Male antante pa se bo vršil še letos na ozemlju Jugoslavije. Program konference ni določen. Trdi se, da bo konferenca trajala samo kratek čas ter da se bo v glavnem obravnavalo samo stališče Male antante napram Madžarski falzifikatorski aferi.

Boj za reško škofijo

Trst, 1. februarja. e. V tukajšnjem škofijskem ordinarijatu je nastal spor med višjimi kleriki in sicer radi zasedbe reške škofije. Kanonik Mecchia in Luciano Luciani, urednik klerikalnega fašistovskega tednika «Cittá nuova» se med seboj borita za sedež reškega škofa. Oba klerika sta fanatična Laha in velika prijatelja črnih srajc. Kakor pa danes stvari stoje, ni verjetno, da bo eden ali drugi prišel na imenovano mesto, ker so designirani drugi italijanski fašistovski duhovniki za sedež reškega škofa.

Belgijske ponudbe Jugoslaviji

Beograd, 1. februarja r. Tri velike belgijske banke so našemu prometnemu ministrstvu ponudile posojilo v znesku poldruge milijarde Din za zgradbo nekaterih železniških prog, v prvi vrsti za progo Kraljevo-Raška ter za zgraditev tvornice vagonov in za gradbo mosta Beograd-Pančevo. Posojilo naj bi bilo čisto finančno, ker posojevalci ne reflektirajo izključno na te gradbe. Poleg tega posojila naj bi se naknadno z drugim posojilom zgradil še železniški krak Raška-Mitrovica, s čemer bi bila Mitrovica popolnoma vezana s Kragujevcem. Prometni minister Krsta Miletič je o belgijski ponudbi referiral ministrskemu svetu, ki bo stvar še pretresal.

Italija, Nemčija in mi

Italija nastopa proti nemški manjšini v Trentinu s prav isto brutalnostjo in s prav istimi raznarodovalnimi tendencami kakor napram jugoslovenski manjšini v slovenskem Primorju in v Istri. Italijanizirala je vse šolstvo, zatira kulturno življenje, uvaja samoitalijanska krajevna imena itd.

Nemška manjšina v Trentinu je manjša od jugoslovenske; toda njen pomen ne leži v številčnem razmerju, marveč v dejstvu, da je to del velikega nemškega naroda, ki razpolaga z ogromnim aparatom, s katerim more v svetu uveljaviti pritožbe zoper zatiranje sorojakov ob Gornji Adiži. Mi ne razpolagamo s takim aparatom, smo številčno mnogo šibkejši in tudi ne tvorimo tako homogene enote, da bi vsak dogodek v Primorju vzbudil popolnoma enodušen odmev. Obstojajo pa mnoge paralelnosti med položajem na Soči in v gornjem Trentinu.

Kakor trdi Italija, da je njena prirodna meja na vzhodu na Julijskih Alpah in na glavnem kraškem grebenu Notranjske, prav tako se sklicuje, da predstavlja šele Brenner prirodni severni okvir Italije. Oškodovala je na isti način Nemce kot nas Jugoslovene in najenotnejši odgovor na to bi bila zveza med obema prizadetima, naperjena zoper Italijo, zagotavljajoča medsebojno pomoč. Jugoslovensko-nemška politična kooperacija zoper fašistične metode je zares že prišla do uveljavljenja o priliki parlamentarnih volitev. Še očitneje se je ta kooperacija pokazala o priliki nedavne ženevske prireditve za očuvanje narodnih manjšin širom Evrope; vodio naše manjšine so v Ženevi postavili celo na čelo temu gibanju, in sicer baš Nemci, ki jim je očividno mnogo na tem, da uvrstijo med svoje manjšinske voditelje tudi predstavitelja Jugoslovenov v Italiji. Na ta način upajo očividno doseči, da se manjšinsko gibanje, v katerem se čuti najmočnejše baš nemška komponenta, ne interpretira preveč v nemško-nacijonalnem smislu, kar bi bilo vsekakor nekoliko opasno za tabor antante in njenih faktičnih in duševnih zaveznikov.

Ali kljub vsemu temu stvar vendar ni tako enostavna. Nemci, tako avstrijski kakor pruski, so v dobi do katastrofe v svetovni vojni temeljito pokazali, kako umejo oni kulturno avtonomijo, ako imajo oni pod seboj tuje narodne manjšine. Italijanske fašistične metode so veren posnetek tega, kar so nekdaj delali Nemci z nami na Koroškem in Štajerskem ali Prusi s Poljaki v Šleziji in v Poznanju. In v svoji duševnosti se Nemci odtlej niso spremenili; boj za manjšinsko pravo ne izvira iz sprememb v njih mentalnosti, ne iz humanitetnih nagibov, marveč je to le nova forma njih nacijonalne borbe, katere glavni smoter pa je bolj ofenziva nego defenziva. Že to spoznanje, ki se nam vsiljuje s popolno evidentnostjo, je argument dovolj, da smo Jugosloveni v največji meri previdni in skeptični glede svojega najnovejšega zavezništva.

Sicer pa to zavezništvo takoj mine, kakor hitro se oddaljimo od bojišča v Italiji. Na Koroškem imajo Nemci napram nam iste metode kot fašisti napram nemškim Tirolcem; tu se nova nemška humaniteta še ne uveljavlja prav nič. Na obete novega kurza v smislu objektivnosti in pravičnosti bomo seveda še počakali, da se izkažejo v praksi. Zelo prijetno bomo presenečeni — in radi bi videli, da bi imeli prilike zato — da nas bodo Nemci na Koroškem s svojo nacijonalno pravičnostjo prisilili, da spremenimo svoje skeptično naziranje o tej stvari.

Naposled pa ima zadeva nemško-italijanskega spora svoje zadnje konsekvence še v sledečem: Na italijanska kulturno-nacijonalna nasilja na Trentinskem so Nemci odgovorili širom rajha s propagando za bojkot Italije v turistovskem smislu; nemški turisti naj ne posečajo italijanskih zgodovinskih in prirodnih znamenitosti, dokler se ob gornji Adiži ne spremeni politični kurz. Gotovo je upravičena skepsa, če se da tak bojkot sploh izvršiti, ali da ima lahko precejšen efekt osobito pri disciplinirani Nemcih, je izven dvoma. Za nas najvažnejše pa je vprašanje, ali je pričakovati, da se radi nevesele usode trentinskih Nemcev zares razpreta Nemčija in Italija, tako, da bi mogli računati z nemško-italijanskim nasprotstvom kot definitivnim činiteljem evropske politične situacije. Od tega, kako si odgovorimo na to fundamentalno vprašanje, zavisi, kako stališče nam je zavzeti v zadevi italijanskih Nemcev. Mi smo sosedje obojih i z obojimi imamo račune in odločiti bi se nam bilo, katero stran smatramo kot manjše zlo.

Jasno je, da nam je danes še nemogoče odgovoriti na to vprašanje, ker se evropska situacija še ni dovolj razbistrila. Ali pogled z večje perspektive nas uči, da nam je vsekakor nemški sosed, ako ga vzamemo v račun v polni moči in z resničnimi, ne maskiranimi lastnostmi, opasnejši nego zapadni sosed Italija. Kadar si bomo morali dajati definitivne odgovore na to kardinalno vprašanje, tedaj šele se bomo postavili v pravilno razmerje do problemov, ki razburjajo te dni Italijo in Nemčijo.

Radić vabi muslimane

b Sarajevo, 1. februarja.

Včerajšnji nedeljski shod St. Radića v Sarajevu se je vršil na Rankovičevem trgu. V svojem govoru je Radić vabil predvsem muslimane v svojo stranko ter naglašal, da so muslimani obvarovali Bosno ter jo napravili za hrbtenjačo naši državi. Povedal je, da se je v Ženevi sestal z maharadžo iz Patiale, ki ima letno milijardo dohodkov, in se je ž njim razgovarjal o muslimanih. Važno je, da imajo vsi narodi v islamu svojega prijatelja. St. Radić je povdarjal nadalje, da je prišel samo zato v Sarajevo, da pove bratom muslimanom, da morajo tvoriti živo zvezo med nami in islamom. Ni prišel v Sarajevo radi muslimanskih kroglic, ki jih njegova stranka seveda ne potrebuje, ker ima že svojih dovolj, vendar pa jih tudi ne prezira. Imela pa jih bo še več, ker je tu glavna stvar ljubezen, ki jo je prinesel seboj in ki jo pričakuje tudi od muslimanov. Radić se je nato proglasil za zaščitnika muslimanov.

Nato je Radić pohvalil bosanske Srbe, češ da so prvi graditelji naše države. Brez njih bi naše države ne bilo. Umirali so na vislicah in klali so jih (deloma po zaslugi radićevskih denuncijantov) kakor brate Makabejce v sv. pismu. Naj bi bili sedaj veliki tudi v svoji pravičnosti, da bi ne bilo treba muslimanom in Hrvatom šele zahtevati svojih pravic. Hrvati so sicer tako organizirani, da morejo s svojo organizacijo izposlovati pravico in enakopravnost, toda bolje je, da se oživotvori na bratski način. V tem času je zazvonilo v bližnji frančiškanski cerkvi poldne, Radić se je odkril in dejal: Bože pomozi! ter se delal kakor da pobožno moli — nakar je nadaljeval svoj govor. Nas Hrvatov katolikov je tukaj najmanj. Toda kjerkoli je hrvatsko selo, nočem reči frater, ker je lahko frater tak ali tak, — je samo poštenje. Hrvat prihaja v Bosno ne kot kuferaš, ampak kot graditelj in organizator. Bosenska mesta je treba napraviti za središča naše prosvete in gospodarstva. V teh mestih ne moremo delati brez muslimanov, ker so v večini. Vero imamo itak eno in isto. Imamo sicer dve cerkvi in je vseeno, ako nekateri popi nosijo brade, drugi pa ne, toda Boga imamo enega, domovino eno in vsi imamo pravo pamet. Volitve morajo biti svobodne in ako se govori o radikalni stranki, potem se to pravi, da je treba radikalno iztrebiti krivico, korupcijo in vse, kar je bilo narodu naloženo na hrbet. Pašić je dejal, da je treba iti med narod. Zato je radikalna stranka naravna zaveznica HSS, ki ravno tako dela. Lepo pa bi bilo, ko bi vsi radikalni poslanci prišli skupno v skupščino. To bi imelo velik pomen, zlasti za Hercegovino, kjer je filoksera uničila vse vinograde, monopolska uprava pa je zločinsko nizko odkupila tobak. (Klici: Tako je! Dol z monopolom!) Diven narod je v Hercegovini, ki je naselila ves svet, sebe pa razselila, ki nima kruha in se bori z lakoto. V tem trenutku je mujezin z bližnjega minareta pričel pozivati vernike k molitvi. Radić je prenehal govoriti, ozrl se proti džamiji in poslušal klic mujezina. Nato je izrazil svoje prepričanje, da bodo šli bosenski muslimani alj na desno ali na levo, med radikale ali pa med radićevce, katerim da so tako blizu.

Vsak naj spoštuje svojo vero, v tujo pa naj se ne vtika. Saj ima tudi lahko vsakdo rad vse žene, svojo pa mora ljubiti. Sarajevo bi moglo biti naša prestolnica. V njem je vsega dovolj, tudi paprike. Ta paprika so naši židje in dobra je, ker se rabi za začimbo. Končno je naglašal Radić, da bo vse svoje delo posvetil kulturni povzdigi Sarajeva.

Ko se mu je predsednik shoda zahvalil za govor, ki so ga zborovalci sprejeli deloma s smehom deloma z odobravanjem, je Stj. Radić sporočil zborovalcem pozdrave kralja in Pašića ter dejal, da je tudi njegov nečak Pavle hotel priti v Sarajevo ž njim. Bil pa je mnenja, da je bolje, ako ostane v Beogradu. Bog je namreč dal zato dva Radića, da je eden vedno med narodom, drugi pa vedno v vladi. «A vam vsem, vašim divnim hanumam, ki jih jaz nisem videl (buren smeh), za katere pa vseeno vem, da so divne, pa izročite brezžično brzojavko od srca, pozdrav od mene, radio od Radića.» Zaključku Radićevega govora je sledil zopet buren smeh.

Nato je predsednik shoda pozdravil Radićevo gospo Mafenko, kot čuvarico «našega predsedenika». Gospa Radićeva se je s tribune zahvalila za pozdrav ter je poklicala še svojo hčerko Pavlo, katero so radićevci tudi aklamirali. Po tej familijarni proslavi so prišli na vrsto navzoči poslanci. Mnogo se je opažalo, da je imel Radić le slab aplavz in ironično je množica spremljala njegove geste, ko se je vsakokrat kadar je izustil besedo «Bog» ali «kralj» globoko odkril.

Po shodu se je vršil banket v kleti «Napredka», nakar se je gosp. Radić s svojo rodbino odpeljal v Dubrovnik.

Sarajevo, 1. februarja. n. Včeraj dopoldne je imel v Sarajevu Stjepan Radić sestanek z Reis ul ulemom Čauševićem.

Francozi o madžarskih političnih metodah

Na seji madžarskega parlamenta dne 19. januarja je ministrski predsednik grof Bethlen v svojem ekspozéju posebej naglasil, da gre posebna čast liberalni širokogrudnosti, s katero je on dovolil agentom francoske policije, da sodelujejo z agenti madžarske policije. Naglasil je to kot nasprotje — nastopu srbske vlade v juliju 1914, ko je ta odbila sodelovanje avstro - ogrskih agentov pri preiskavi glede krivde v sarajevskem atentatu.

Sedaj, ko je nastopila francoska vlada v Budimpešti z novo zahtevo, da se še nadalje pripustijo francoski policijski agenti k preiskavanju v aferi ponarejanja francoskih frankov, je zelo verjetno, da bo madžarska vlada ali njeno časopisje ponovilo aluzije grofa Bethlena na dogodke iz l. 1914. Zato ni brez interesa, objaviti, kar je v odgovor na Bethlenova samohvalna pretiravanja napisal v «Journal des Debats» Auguste Gauvain.

Auguste Gauvain naglaša, da se je l. 1914. izvršil zločin na avstro - ogrskem teritoriju in da so proti avstro-ogrskemu prestolonasledniku nastopili lastni avstrijski podaniki. Kako pravico so imeli tedaj avstro - ogrski agenti, zahtevati oficijelno intervencijo v sosedni deželi?! Kljub temu je srbska vlada akceptirala točke ultimatuma ter pristala na sodelovanje cesarsko-kraljevih organov v Srbiji v svrho zatiranja subverzivnega gibanja proti integriteti dvojne monarhije, kakor tudi na pričetek preiskave zoper udeležnike na sarajevski zaroti.

V sedanji aferi ponarejanja bankovcev gre za preiskavo v državi, kjer se je izvršil zločin, z dokazano udeležbo najvišje avtoritete državne policije in drugih visokih funkcijonarjev. Nadossyja, šefa policije, je krila madžarska vlada do aretacije njegovih sokrivcev na Holandskem in prav tako ostale krivce, ki so se nahajali v neposrednem območju vlade v Budimpešti.

Auguste Gauvain zaključuje z značilnimi aluzijami na starejše dogodke nego so oni iz l. 1914. Leta 1908./09. je grof Forgaš, cesarsko in kraljevi poslanik v Beogradu, dal izdelati v samem poslaništvu ponarejene dokumente, ki naj bi škodovali srbski vladi in hrvatskim rodoljubom. Brez pogumnega nastopa Masarykovega bi se zagrebški proces l. 1909. končal z obsodbo velikega števila nedolžnih žrtev in resnica ne bi bila nikdar prišla na dan. Leta 1912./13. se je avstro - ogrska vlada odločila, da najde na vsak način povod za vojno napoved in tedaj je objavila poročila, da so se srbski vojaki v Prizrenu pregrešili nad konzulom Prohasko, dočim se je faktično ta avstrijski agent sprehajal zdrav kot riba v tem mestu. Le malo je manjkalo, da ni izbruhnila vojna radi te laži avstro - ogrskih oblasti, in če bi se vojna končala srečno, bi ponarejevalci dobili pohvalo in nagrado. Take so bile metode madžarske gospode že od nekdaj, zaključuje Auguste Gauvain.

Zelo smo lahko zadovoljni, da se je madžarska gospoda razkrinkala pred vso evropsko javnostjo. Zakaj tamkaj je imela doslej največji ugled in je dosezala diplomatske uspehe nanavadno hitro, ker je pripadala visoki aristokraciji, vajeni diplomatskih torišč. Afera s ponarejanjem frankov je eden največjih njihovih neuspehov.

Konec generalne debate v francoskem parlamentu

Bonnet za stabilizacijo franka in konsolidacijo visečega dolga. — Protisocijalistični govor Bokanowskega.

n. Pariz, 31. januarja.

Včeraj popoldne so nastopili zadnji govorniki pri generalni debati o finančnem načrtu. Poslanec Nogaro je priporočal kompromis med projektom vlade in kartela. Za njim je Tingy v imenu opozicije kritiziral vladni finančni načrt. Bivši minister Georges Bonnet je poudarjal, da se mora frank stabilizirati, ne da bi se čakalo na ureditev zunanjih dolgov, sledeč pri tem vzgledu drugih dežel, zlasti Avstrije. Glede notranjega dolga ne vidi Bonnet druge rešitve kot konsolidacijo ali pa inflacijo.

Zadnji govornik bivši splošni poročevalec finančne komisije Bokanowski je zatrjeval, da govori splošna gospodarska situacija v prid francoski valuti, a doživljamo ravno nasprotni pojav. Depresijo franka je izzvala socijalistična grožnja s premoženjsko oddajo. Edino sredstvo, da se franku vrne njegova prava vrednost, je poživljenje zaupanja. Tega zaupanja pa ne more vrniti socijalistični kolektivizem, ki ga hoče uvesti kartel, marveč le režim popolne individualne svobode, svobodne produkcije, prostega razvoja. Tu si stojita nasproti dve različni doktrini. Primerjajte svobodne Zedinjene države in Rusijo, kjer deluje kolektivistično zastrupljenje, in sodite! (Veliko odobravanje na desni.) Brez haska je glasovati za 7 ali 8 milijard davka, če se ne neha govoriti o oddaji kapitala in vznemirjati dežele. Najprej se mora doseči politično premirje in skupen nastop strank.

Ko je končal Bokanowski, je bila generalna debata zaključena. Prihodnja seja bo v torek.

Odgoditev razorožitvene predkonference

Ženeva, 1. februarja. s. Zastopniki Francije, Italije, Japonske, Češkoslovaške in Urugvaya v Svetu Zveze narodov so izročili tajniku Zveze narodov predlog, naj se odgodi sestanek pripravljalne razorožitvene konference.

Interesi Slovenije pri pogodbi z Anglijo

a) Materinska zemlja.

Industrijska podjetja, ki se nahajajo v Sloveniji, so imela pred vojno z Anglijo živalne stike. Omenjam tu le nekoliko predmetov. Tako je na primer izvoz bele lopenke iz Tržiča dosegel nad 100 vagonov letno. Sedaj po vojni je popolnoma prenehal, ker so tovorninski stroški od nas predragi in ne moremo konkurirati s Skandinavijo in Finsko, ki imata cenejšo tovornino. Podobno je tudi z rjavo lepenko, ki smo jo preje izvažali v velikih količinah.

Znaten je bil poprej promet z Anglijo pri slamnikarski industriji. Sedaj po vojni pa je izvoz slamnikov v Anglijo popolnoma prenehal ter pride Anglija za nas le kot dobavitelj raznih vrst eksotične slame in slamnikov v obliki zvona v poštev. Od nekdaj je zelo znaten izvoz ustrojenih svinjskih kož v Anglijo ter kozjih čipk in konfekcijskih izdelkov iz čipk. Po vojni so bile čipke obremenjene z visoko vrednostno carino, tako da je njihov izvoz znatno otežen. Na enake zapreke zadeva tudi direktni izvoz savinjskega hmelja v Anglijo, na katerega je bila lani uvedena za dobo štirih let uvozna carina v znesku 4 funtov.

Po naši uradni statistiki so leta 1924 iz naše države v Anglijo sploh ni izvozili nikak hmelj. Smatram, da bi bilo temu vprašanju pri trgovinski pogodbi treba posvetiti prav posebno pažnjo. Poleg naštetih produktov bi prišli za izvoz v Anglijo v poštev razni leseni izdelki za kuhinjsko uporabo, za potrebe ladjedelnic, karbid, kopita, elektrodi, špirit in žganje. Za kolonije pridejo v večjem obsegu v poštev: furnirji, parketi, upognjeno pohištvo, steklarski izdelki, žica in žičniki, verige in v primeru dobro organiziranih brzoparniških zvez tudi sadje, razni poljski pridelki itd. Razna velika industrijska podjetja v Sloveniji so imela v angleških kolonijah in zaščitnih ozemljih pred vojno stalna zastopstva in bi bilo stremeti za tem, da pridobimo ta tržišča polagoma nazaj. V tem oziru je posebno interesirana naša železarska, usnjarska in steklarska industrija, katere izdelki so bili v Egiptu, Indiji in drugod zelo dobro uvedeni.

b) Promet in trgovina s kolonijami.

Glede trgovine s posameznimi carinsko - avtonomnimi kolonijami žal ne razpolagamo s točno statistiko. Naša uradna statistika zunanje trgovine izkazuje izmed angleških kolonij posebej le Egipt, Indijo, Kanado, Malto in Palestino.

Po izkazu za leto 1924. je bil največji promet z Egiptom, ki zavzema v naši izvozni trgovini enajsto mesto, torej takoj za Anglijo, v uvozni trgovini pa dvajseto mesto.

Vrednost uvoza iz Egipta je znašala 11.3 milijona dinarjev, vrednost izvoza v Egipt pa 110.5 milijona dinarjev, tako da znaša aktivni saldo nad 99 milijonov. Pri uvozu iz Egipta igra glavno vlogo staro železo, katerega smo uvozili 8.700 ton v vrednosti 9.7 milijona dinarjev. Izmed ostalih predmetov je omeniti le neznaten uvoz lanu, bombaža, sadja in povrtnine.

Pri našem izvozu v Egipt igra glavno vlogo cement, katerega smo izvozili 142 tisoč ton v vrednosti 76.9 milijona dinarjev. Na drugem mestu je les, in sicer 19.970 ton v vrednosti 30.3 milijona dinarjev. Med ostalimi predmeti je omeniti izvoz papirja 1 milijon dinarjev in kemičnih izdelkov 1.2 milijona dinarjev. Vrednost vseh ostalih predmetov pa je pod 1 milijonom dinarjev.

Egipt je po svoji naravni legi za nas izredno važna izvozna zemlja in mu je treba pri pogodbi z Anglijo posvetiti mnogo pažnje. Do sedaj so ovirale obnovo trgovine z Egiptom razne neprilike, političnega, valutnega in prometnega značaja, vendar se v splošnem razmere v zadnjem času boljšajo.

Bilanca naše trgovine z Indijo je radi pomanjkanja ugodnih in cenenih parobrodskih svez znatno pasivna. Vrednost uvoza iz Indije znaša 78.6 milijona dinarjev, dočim smo tja izvozili blaga le za 16.9 milijona dinarjev; torej znaša pasivnost v naše breme 61.7 milijona dinarjev. Glavno vlogo pri izvozu iz Indije igrajo industrijske surovine, in sicer bombaž 55.3, kipal (surove kože) 10.6 milijona dinarjev, potem riž 4.66 milijona dinarjev in kolonijalno blago 5.3 milijona dinarjev. Pri izvozu v Indijo pa predstavlja nad 90 % celokupnega prometa cement v vrednosti 15.5 milijona dinarjev.

Promet z Kanado, ki bi moral biti že glede na velike kolonije naših izseljencev lahko znaten, je po naši statistiki smešno majhen. Pri uvozu stoji Kanada na 37 mestu, pri izvozu pa na 38 mestu in znaša vrednost celoletne uvozne in izvozne trgovine s Kanado 17 tisoč dinarjev. Organizacija in razvoj trgovine s Kanado ostane torej problem bodočnosti, ki ga ne smemo podcenjevati.

Za naš izvoz sta nadalje še važnega pomena Malta in Palestina. Naš izvoz na Malto je znašal leta 1924 1 milijon dinarjev, v Palestino pa 189 tisoč dinarjev.

c) Povojna carinska politika Anglije.

Anglija in njene kolonije so uvedle v povojni dobi mnogo tako zvanih dumpingovih carin, s katerimi v prvi vrsti ščitijo domačo industrijo proti uvozu onega blaga, kjer je ponujena cena iz inozemstva nižja, kakor pa tovarna prodajna cena za isto blago v Angliji. Že po zakonu »Safeguarding of Industries Act« iz leta 1921 je bilo trgovinsko ministrstvo upravičeno uvesti na take vrste blaga 33 in eno tretjino odstotka carino, v kolikor gre za produkcijski odnosno valutni dumping. Pozneje je bil ta zakon leta 1925. obnovljen. Izvzeta so bila samo živila in pijače. Po sedanjem zakonu je prizadetih več predmetov, ki bi se sicer v Anglijo lahko uvažali, kakor so steklarski izdelki, posoda iz emajlirane pločevine itd. V kolikor pa razni predmeti do sedaj na podlagi teh odredb še niso bilo obremenjeni, pa je pričakovati, da se uvede carina, ker so mnoge panoge britanske industrije predložile v zadnjem času zahteve po povišanju carinske zaščite.

Navedena statistika medsebojnega prometa že sama nudi jasno sliko, kateri predmeti bodo tudi pri sklepanju trgovinske pogodbe igrali glavno vlogo. Za Anglijo bo odločilnega pomena naša uvozna carina na bombaževo prejo in na premog, dočim smo mi interesirani na ohranitvi carine prostega uvoza lesnih izdelkov, cementa in karbida v Anglijo. Vsi drugi predmeti pridejo šele v drugi vrsti v poštev. Z organizacijo prometnih zvez in z vzpostavitvijo zveznih tarif bodo v znatni meri dani novi predpogoji razmaha direktne trgovine z Anglijo, ki nam bo tudi v političnem oziru dobrodošla opora.

Ivan Mohorič.

Politične beležke

+ **Pohvala SLS.** SLS je zadovoljna z «Učiteljskim Tovarišem». Hvali ga, da se «vrača» na izjavo g. Gangla iz leta 1919., v kateri je poudaril nestrankarski značaj UJU. Tej izjavi ni nihče nikdar nasprotoval ne l. 1919. ne kasneje, in opetovano je bila na novo podčrtana. Kljub temu je «Slovenec» ves čas dolžil UJU strankarstva, dasi je istočasno SLS nadaljevala z znano Lampetovo tvorevino «Slomškovo zvezo». Do nedavna nihče ni nasedel «Slovencu». Šele sedaj so se našli ljudje, ki skrivajo svoje posebne račune pod lažnivo dolžitev, da je UJU danes strankarska. In zato so pohvaljeni od SLS, ki upa razbiti UJU in ojačiti Slomškarijo. Zdi se nam pa, da so računi SLS preuranjeni, kajti iz mnogih poročil, ki jih prejemamo a jih za enkrat zadržujemo, je videti, da famozna socijalistična deklaracija, ki hoče pod krinko depolizacije ponižati UJU v kulturnega mutca, še ni sprejeta, temveč, da se po prvem razburjenju pazijvo čita in začenja strogo deliti zrno od podtaknjene ljulike. Tudi nam zatrjujejo, da je samo krivda par intrigantov, če se skuša izigrati koga proti SDS. Nam je to milo, vendar se nam zdi, da je res naloga vseh, da dobro proučavajo, kaj bodo sprejeli v okrajnih učiteljskih društvih in koga bodo volili, da ne bodo odločali slučaji, temveč trezen preudarek. Kakor popolnoma odobravamo stališče o nestrankarskem značaju UJU, tako nam je jasno, da zapustivši stališče državne, od cerkve nezavisne, v nacijonalnem duhu urejene šole, šolske uprave in prosvetnega dela sploh UJU samo še kupček pepela od lepe zgradbe, ki jo je zažgala neprevidna deca. Da za to delo v naprej žanjejo pohvalo «Slovenca», nam je umljivo. Za enkrat pa hvala Bogu, še nismo tako daleč. Še je nekaj treznih ljudi, ki vedo ločiti osebe od stvari in ideje.

+ **Neprijetno vprašanje.** — Napreden učitelj nam piše: «Debatirali smo o znani Dimnik-Mencinovi deklaraciji, ki hoče «depolitizirati» že od prvega početka nestrankarsko UJU, v resnici pa pognati sramotno čez prag načela naprednega, državnega in narodnega šolstva. Ta deklaracija nekako predpostavlja, da bo v kastrirano UJU stopil prav vsak učitelj. To pa je veliko vprašanje, vsaj vidimo, kako vse uradniške organizacije žive tužno življenje. Mene pa je predvsem zanimalo, jeli so si deklaranti zagotovili poprej razpust «Slomškove zveze», predno so sekiro naperili na korenine UJU. Dobil sem odgovor, da «Slomškova zveza» ostane, a ona s simpatijami zasleduje delo gosp. Ivana Dimnika. Njegova deklaracija veli: «UJU ne more in ne sme propagirati nobenih idej in teženj, ne kulturno-političnih, ne nacijonalno-političnih, ne drugih, ki bi nasprotovale prepričanju enega dela članstva.» Smela bo torej misliti le, kakor dovoli SLS in škofijska cenzura. Ne, ne gg., mi smo z eno in drugo stvarjo, ki so jo naši fantje v Ljubljani preveč ali premalo delali, nezadovoljni. Zato smo mnogi v prvem momentu stvar drugače razumeli. A sedaj z mirom doma čitamo. Dimnikova deklaracija spada v koš.»

+ **Nastop beograjskih Sokolov proti St. Radiću.** V nedeljo dopoldne je beograjski Sokol imel glavno skupščino, ki ji je prisostvoval tudi admiral Prica, več generalov, predstavniki ministrstev in večje število starejših odličnih članov. Na skupščini so padle težke obtožbe proti prosvetnemu ministru Stjepanu Radiću, ki namerava vnovič oživeti telovadno društvo «Dušan Silni», sklicujoč se pri tem na obstojanje hrvatske separatistične telovadne organizacije, ki si je uzurpirala naslov hrvatskega Sokolstva. Radić bi bil voljan tudi moderno telovadnico beograjskih Sokolov odstopiti srbski separatistični telovadni organizaciji. Toda, kako je dejal Svetozar Pribićević v Ljubljani? Radić si bo pri Sokolstvu polomil zobe.

+ **Radić za arabščino.** Prosvetni minister St. Radić je nedavno izjavil v Subotici, da je za uvedbo pouka ruščine na vseh srednjih šolah, ker nam znanje ruščine odpira pot do spoznanja pravega slovanskega sveta. V Sarajevu, kjer je v nedeljo videl tudi precej fesov, pa se je St. Radić zavzemal za učenje arabščine, ki bi bila bolj potrebna kakor pa latinski jezik, ki je pripeljal Hrvate v robstvo, arabski jezik pa bi jih pripeljal v zvezo z velikim islamskim svetom. Iz navedenega se vidi, da je prosvetni minister St. Radić pozabil v Sarajevu, kaj je pomenila turško-arabska kultura za Balkan kakor tudi, da se je lansko jesen zavzemal za učenje italijanskega jezika ter navduševal za italijansko kulturo. Sedaj je samo še vprašanje, za kaj se bo St. Radić odločil pri svojih šolskih reformah. Ali za uvedbo pouka v ruščini, arabščini ali v italijanščini? Pucljev «Kmetski list» je pisal, da imamo preveč učiteljev. Še premalo jih bo, če se bodo hoteli radićevci naučiti ne samo čitati in pisati, ampak tudi ruščine, arabščine in italijanščine.

Naši kraji in ljudje

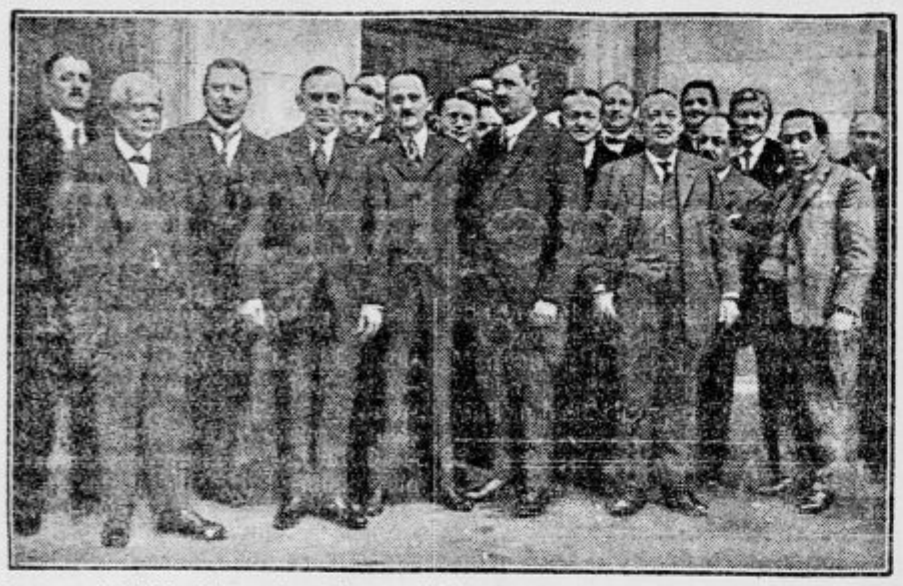

Svetozar Pribićević med voditelji celjskih demokratov ter zastopniki SDS iz Ljubljane inMaribora.

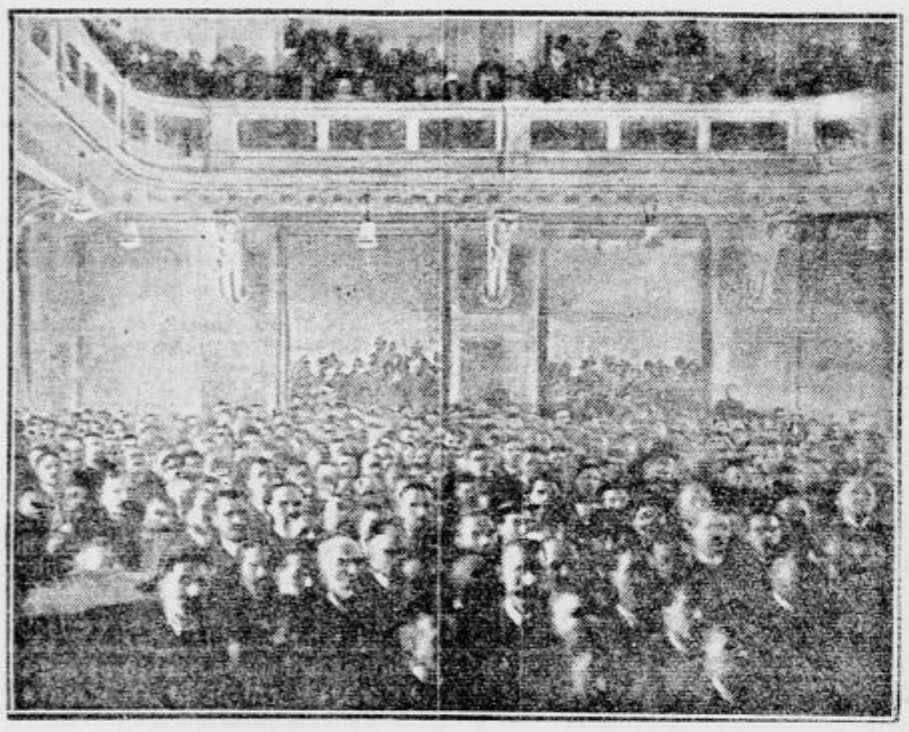

Nad 3000 glav broječa množica v mariborskem Narodnem domu napeto posluša izvajanja šefa SDS Svetozarja Pribićevića in doktorja Žerjava.

Ivan Kejžar

Danes 2. februarja priredi Slovenska Čitalnica v Mariboru ob priliki svojega občnega zbora ob 20. uri v restavracijskih prostorih Narodnega doma pomenljivo svečanost, «Kejžarjev večer», na katerem se mu bo izročila lani sklenjena diploma častnega članstva. Redke slavnosti zaslužnega mariborskega rodoljuba se bodo udeležila vsa narodna društva, zlasti ona, v katerih je Ivan Kejžar dolga leta nesebično deloval za narodno probujo Maribora. Železničarsko kulturno društvo «Drava» bo sodelovalo tudi s svojim pevskim zborom in delom godbe, slavnostni govor pa bo imel g. dr. Koderman. Maribor se je nevenljivih zaslug slavljenca spomnil že takoj po osvobojenju s tem, da je imenoval eno ulico «Kejžarjevo».

Ivan Kejžar je bil rojen dne 28. avgusta 1871 v Sorici na Gorenjskem. Maturiral je v Ljubljani in nato služil kot železniški uradnik na Primorskem, v Rakeku in Logatcu, od l. 1902. do 1906. v Ljubljani, kjer je agilno posegal v javno delo in bil tudi občinski svetovalec kot član narodno - napredne stranke. Od leta 1906. do 1914. je služil na mariborskem kolodvoru in kljub strupenemu nemškemu duhu na železnici dosegel s sistematičnim delom ogromne uspehe med priprostimi železničarji, ki jih je organiziral zlasti tudi v posebni železničarski Ciril Metodovi podružnici, ki je imela v Mariboru največ članov. Posledice tega dela v dobi preganjanja niso izostale. Poleti l. 1914. so Kejžarja aretirali radi veleizdaje in ga vlačili po preiskovalnih zaporih v Mariboru. Peljali so ga celo v Gradec. Kazensko postopanje proti njemu so končno sicer ustavili, toda Kejžar je moral iz nevarnega Maribora med Nemce, v Leoben na Gornje Štajersko, odkoder se je smel vrniti šele aprila l. 1918. v domovino. Po prevratu ga je poslala demokratska stranka kot narodnega zastopnika v Beograd v začasno predstavništvo. L. 1920. se je zopet vrnil v Maribor, kjer je imel sicer svojo «Kejžarjevo ulico», ni pa mogel dolgo časa dobiti stanovanja. Življenje mu je naprtilo še nebroj drugih skrbi, ki jih je nesebični Kejžar mirno prenašal. Ob skromni službici se je povrnil zopet k tihemu, drobnemu narodnemu delu.

Slovenska Čitalnica je podelila lani Ivanu Kejžarju, tedanjemu svojemu predsedniku, v priznanje uspešnega delovanja za narodno probujo Maribora, častno članstvo in mu bo danes dne 2. februarja ob 20. uri v Narodnem domu izročila častno diplomo.

Zdravniki-inozemci v Sloveniji in naša vlada

Po osvobojenju je ostalo v Sloveniji več zdravnikov - tujerodcev, bodisi v privatnih, bodisi v državnih službah, ne da bi optirali za našo državo. Ko so ti zdravniki spoznali, da vladata pod novim režimom mir in red, so se polagoma začeli zanimati za pridobitev našega državljanstva. Ker je že pretekel po sanžermenski pogodbi določeni čas, je odložila vlada rešitev dotičnih prošenj do sprejetja zakona o državljanstvu po skupščini.

Zdravniška zbornica za Slovenijo je pa z vpisom v imenik omenjenim zdravnikom dovolila izvrševanje zdravniške prakse, s čemur je kršila člen 1. uredbe o zdravniških zbornicah. Stoprav vloga organizacije pomožnih bolniških zdravnikov z dne 16. junija 1925 je opozorila ministrstvo narodnega zdravja na neveljavnost zborničnega ukrepa, radi česar je ministrstvo z odlokom z dne 20. junija 1925 zaukazalo velikemu županu v Ljubljani, da «takoj naroči direkciji podjetja (Trboveljski premogokopni družbi), da odpove inozemcu službo in razpiše konkurz ter sprejme v službo samo naše državljane.» V istem smislu je postopati tudi proti drugim podjetjem. Po izvršenju naj izvoli ta predmet takoj vrniti ministrstvu, da se ukrenejo vse potrebne mere v vsej državi.

Zdravniška zbornica za Slovenijo je spoznala iz tega odloka, da je kršila člen 1. uredbe o zdravniških zbornicah in je radi tega črtala dne 12. oktobra 1925 iz imenika vse zdravnike-inozemce. Nato so vložili prizadeti zdravniki priziv proti zborničnemu ukrepu, ki ga je pa ministrstvo narodnega zdravja z odlokom z dne 5. novembra 1925 odbilo, «ker v smislu omenjene uredbe nimate pravice za izvrševanje zdravniške prakse v državi Srbov, Hrvatov in Slovencev.»

Na ponovno intervencijo Trboveljske premogokopne družbe je ministrstvo priziv zopet odbilo z besedami: «da nema zakonske mogučnosti, da bi se moliocu učinilo po molbi.» Še istega dne 24. decembra 1925 je pa isto ministrstvo odločilo, da imajo zdravniki-inozemci «tekom 6 mesecev regulirati svojo zadevo glede državljanstva v kraljevini SHS, sicer se jim bo odvzela po preteku tega roka pravica za izvrševanje zdravniške prakse.»

Ministrstvo narodnega zdravja je izdalo torej istega dne dvoje nasprotujočih si odredb: **potrdilo je izbris** iz imenika zdravniške zbornice, s čemur izgube zdravniki pravico za izvrševanje zdravniške prakse, **a zopet dovolilo**, da smejo isti zdravniki izvrševati zdravniško prakso še šest mesecev.

Z zadnjim odlokom je kršilo ministrstvo narodnega zdravja člen 1. uredbe o zdravniških zbornicah in s tem oškodovalo 60 mladih zdravnikov, za katere ni kruha na domači zemlji.

Obenem je pa tudi ministrstvo notranjih zadev — zopet na intervencijo Trboveljske premogokopne družbe — podelilo državljanstvo drugemu zdravniku - inozemcu, ki je postal obenem definitiven okrožni zdravnik.

Vprašamo, je - li Trboveljska premogokopna družba v državi Srbov, Hrvatov in Slovencev vsemogočna? Premaga li njen kapital, prihajajoč iz naše slovenske zemlje, res že vsako značajnost? Le poglejmo, kako postopajo Italinost? Le poglejmo, kako posopajo Italijani proti našim soroiakom in kako mi proti svojim narodnim nasprotnikom. Naš dr. P. Kanc, ki je bil 20 let okrožni zdravnik v Vipavi, je moral zapustiti dom svoje žene in svojih otrok in si v Ljubljani ustanoviti novo eksistenco, a dr. Serjunu, tolminskemu rojaku, so odvzeli vse privatne in državne službe, mi pa podpiramo tujerodce na škodo zvestih državljanov!!

Apeliramo na poslance vseh strank, naj vendar opozore ministrstva, naj ne izvajajo takih državi škodljivih ukrepov, marveč naj ščitijo interese lastnih državljanov.

Beno Serajnik – 50letnik

Kdo v mariborski oblasti ne pozna ravnatelja državne deške meščanske šole v Celju, gosp. Bena Serajnika, priznanega šolnika, iskrenega tovariša in vnetega prijatelja za vse lepo in dobro?

Rojen je bil naš jubilar dne 2. februarja 1876 v Švabeku na Koroškem. Učiteljišče je dovršil v Mariboru, dvoletno pedagoško akademijo pa na Dunaju, kjer je položil tudi meščanskošolski izpit. Za poučevanje v slovenskem jeziku je napravil dopolnilni izpit v Mariboru, kjer je tudi položil strokovni izpit iz goslanja. V Sloveniji je večkrat nastopal na koncertih kot solist na violini. Služboval je na več krajih bivše Spodnje Štajerske; prakso za meščanske šole, za katere napredek in razvoj je vedno zastavljal svoje sile, si je pridobival osem let v Voitsbergu in Fürstenfeldu. Bivši deželnošolski svet štajerski ga je imenoval za ravnatelja v Žalcu na prvi slovenski meščanski šoli na tleh štajerske dežele. Tam je služboval le malo mesecev, ker je bil po prevratu pozvan v Celje. Razen poslov ravnateljstva državne deške meščanske šole opravlja danes gosp Serajnik posle vodje splošne obrtne in strokovne gostilničarske nadaljevalne šole; on je tudi podpredsednik celjskega ljudskega vseučilišča ter odbornik, oziroma član mnogih kulturnih društev v Celju in drugod. Kot prijatelj narave je znan in priljubljen tudi med lovci in ribiči.

Ljubi Beno! Na pragu Tvojih možakarskih let Ti želijo vsi, ki Te poznajo, ljubijo in spoštujejo, da čvrsto korakaš po poti neustrašenega dela za narodov blagor in napredek naprej do skrajnih mej človeške možnosti!

Poosebljena dobrota, naš vrli Beno, naj živi! **Tovariši in prijatelji.**

Gradbeno gibanje v Zagrebu

Denarna kriza, ki čedalje ostreje pritiska gospodarske kroge, povzroča, da je gradbeno gibanje v naših mestih več ali manj popolnoma zastalo. Dokler je bilo dovolj denarja in kreditov, je bilo zidanje lahka stvar. Prišli pa so časi, ko so jeli ljudje spoznavati, da postaja težko vračati izposojene novce. V tem spoznanju so ustavili vse načrte za zidanje ter sklenili počakati ugodnejših časov.

V Ljubljani gradbeno gibanje stoji. V Zagrebu ni mnogo bolše. Vendar upajo, da bo to lepo mesto v bližnji prihodnosti dobilo nekaj prav čednih zgradb. Blizu Sejmišča, kjer je projektirana Klaonička cseta, bodo Zagrebčani uredili lep park. V trikotu nameravanega parka in Račkega ulice bosta zrasli letos na spomlad dve novi palači. Na ogiu Boškovičeve ulice bo kipela v zrak trinadstropna visoka šola za promet in trgovino. Zgradba bo zidana v velikih dimenzijah, dolga bo 53 m, široka pa 40 metrov. Po načrtih sodeč bo to poslopje ena izmed najlepših palač novega Zagreba. Na drugem oglu Račkega ulice in Klaoničke ceste bo zidala svojo hišo direkcija za gozdove. Hiša bo imela tri pročelja, dve stranski, ki bosta vsaka po 40 m dolgi in eno glavno, ki bo široko 10 metrov. Baje bodo začeli tudi s to zidavo že spomladi.

DANES! NOVOST! NOVOST! DANES!
Novi veliki francoski Gaumont-film:
HUGUETE DUFLOS
nam dobro znana, nepozabna krasotica iz velefilma «KOENIGSMARK» in veliki japonski filmski zvezdnik
Sessue Havakawa
tudi že znan in priljubljen iz francoskihvelefilmov v senzacijonalni družabni tragediji
«I' AI TUE» (Jaz sem morilec)
Originalni posnetki strašne potresne katastrofe na Japonskem. Izredno zanimiva, zelo zapletena kriminalna afera morilca!
Izven programa: Novi «Deulig Journal».
Predstave danes ob pol 11., 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri; ob delavnikih ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri. — Cene navadne (nezvišane).
Prednaznanilo: «ULICA BEDE IN GREHA», Hugo Bettauer.
Kino «LJUBLJANSKI DVOR» Telefon 730.

Jubilej „Srbskega Književnega Glasnika“

Beograd, 1. februarja.

«Srbski Književni Glasnik» proslavlja danes jubilej, kakršen je v naših prilikah redek za literarno revijo: danes poteka 25 let, kar je pod redakcijo Bogdana Popovića zagledala prva številka SKG beli dan.

Od tistih dob se je v perijodičnih zvezkih te odlične revije nabral že cel zaklad literarnih stvaritev; skratka «SKG» nampopolnoma reprezentira razvoj srbskega duševnega življenja v minulem četrtstoletju.

«Glasnikov» sedanji urednik prof. Svetislav Petrović je zatorej s ponosom lahko sestavil statistiko 25letnega dela ter v naslednjih številkah predočil uspehe revije: Doslej je izšlo 453 zvezkov s 36.292 strannmi. Objavljenih je bilo 1304 pesmi, 502 povesti in romani, 154 člankov, 161 knjižnih pregledov, 94 naučnih, 149 gledaliških, 210 umetnostnih, 330 zunanjepolitičnih in 115 notranjepolitičnih referatov, 667 večjih ocen ter par tisoč krajših kritik in beležk. Sodelovalo je doslej 672 piscev. «Glasnik» je leta 1909. imel 1113 naročnikov, po prevratu 2000, danes pa že blizu 6000.

Neprecenljive so zasluge «Glasnika» za jugoslovenstvo in jugoslovensko misel. Veliki jugoslovenski ideolog Jovan Skerlić, ki je ves živel v «Glasnikom».

Jovan Skerlić

je potom njega vrgel v javnost idejo vodnico in omladina je njegove besede slušala kakor preroške. Skerljićeva smrt je povzročila narodno žalovanje. A danes, ko «Srbski Književni Glasnik» praznuje 25letnico obstanka in borbe, se ob jubileju osvetljuje tudi slavno ime njegovega najboljšega sotrudnika Jovana Skerlića.

Želimo «Glasniku» čvrst, neomajen napredek v bodočnosti!

Miha Oitzi iz Kranjske gore, ki se je [illegible] na tretjem mestu, dospe na cilj pri Zdravniškem domu.

Skalaš Stanko Predalič v polnem teku proti cilju pri 27 km.

Še danes velika fenomenalna drama iz ruskih knežjih krogov
Silvestrova noč razuzdanega kneza
z originalno rusko godbo „Balalajke“. Film ki si ga je do sedaj ogledalo mnogo obiskovalcev po dvakrat in celo trikrat. Film ki vsakomur ostane v spominu.
Predstave danes dop. ob 1/211., pop. ob 3., 1/25., 6., 1/28 in 9. uri.
KINO IDEAL.
659-a

Pismo iz Splita

Split, koncem januarja.

Če bi človek lahko posodil Ljubljani sedaj v januarju za 24 ur splitsko vreme, bi Ljubljančani zjutraj, ko se prebudijo, tako zavriskali, da bi se gotovo slišalo v Kamnik. In na železniški postaji bi najbrž zmanjkalo voznih listkov za Gorenjsko, Dolenjsko itd., za mnogoštevilne izletnike, ker ne bi bilo Ljubljančana, ki ne bi izrabil solnčnega dne in se odpeljal v naravo. Tako bi najbrž bilo v Ljubljani, če bi samo en dan imela splitsko solnce. Tukaj pa, kjer ga imamo vsak dan, se živ krst ne zmeni zanj. Da bi pa «izletel» Splitčan kam izven mestnih zidov — Bog varuj! Popoldne na obali gor in dol, zvečer na sijajno razsvetljenem Narodnem trgu dve uri gor pa dol — to da, več pa si domačin tukaj ne privošči. Samo enkrat na leto mu je «dovoljeno», stopiti do Vranjic — na pepelnično sredo. Take so šege in navade dedov, in teh se Splitčani prav krčevito drže.

Vreme je torej tukaj na Jadranu naravnost prekrasno pomladansko. Kar nas je «fureštov» (tujcev), ga prav prid no izkoriščamo in vsako popoldne obiskujemo lepo splitsko okolico. Vranjice, Solin ali Kaštel Sućurac, Kambelovac, Lukšić, včasih tudi na bližnje otoke nas zanese noga — pardon — na otoke jadernica, kjer si posebno mi Slovenci, pošteno privoščimo — pristnega in nepokvarjenega dalmatinca. Domačini ga javno ne srkajo mnogo, zato si ga v večji meri privoščijo na skritem — doma namreč. Zakaj bi ga pa ne? Saj je sedaj pust — čas maskerad in zabave. Za Split in njegove prebivalce pa je pustni čas najlepši čas.

Splitčani še danes živijo po južnem, italijanskem načinu. Vse njihovo življenje je namreč zunaj, na ulici, plesiščih ali gledališču (če se igra opereta ali kaka cirkusijada seveda!). Naj piha še tako močna burja, ali naj razsaja še tako huda jugovina — na Narodnem trgu bo med sedmo in deveto uro zvečer vedno polno šetalcev. Posebno dosti je žensk, elegantnih «bubikopfov» v kratkih suknjah z izredno lepimi nožicami. Sama svila, žamet in brokat — prelepi obrazi in pretirana eleganca, kakršne ne najdeš nikjer drugje v Jugoslaviji. Med gospodičnami se vrte sloki fantje, oblečeni seveda po najnovejši modi. Zaljubljeni pogledi pa švigajo sem in tja, zakaj več jim revežem (oh, te šege in navade dedov! In pa zlobni jeziki starih devic!) ni dovoljeno. Tuintam kak šepet z moške strani, glasen in zveneč smeh z ženske oživlja to promenado, ki se mi zdi kakor čakalnica kakega velemestnega ženitovanjskega urada. Pa saj to splitski Narodni trg tudi je. Dekleta se sprehajajo posebej, fantje posebej. Če gresta fant in dekle skupaj, potem morata biti najmanj že oficijelno zaročena.

Sicer pa je za mladino sedaj v pustu najugodnejši čas, da si na plesih medsebojno pove svoje srčne križe in težave. Plesov pa je za letošnji karneval najavljeno mnogo.

O umetniškem življenju Splita ni kaj pisati, ker ga takorekoč ni. Splitčani ga ne ljubijo posebno. Nekaj posameznikov je, ki spoštujejo resnično umetnost, masa išče le zabave.

Po razstavi slovenskih umetnikov decembra meseca v salonu Galič, ki je — bodi mimogrede omenjeno — lepo uspela, ni še nihče razstavil. Pričakujejo sarajevske slikarje.

Največji «halo» je sedaj v gledališču z domačo opereto «Floramye», ki jo je komponiral Splitčan Ivo Tijardović. Opereta je pisana v splitskem dijalektu in polna lokalnih pouličnih motivov — kar je za Splitčane atrakcija prvega reda.

Namestnik intendanta, znani pesnik Mirko Korolija se je dolgo upiral uvajanju operetnih predstav, vendar je moral končno popustiti pritisku lastnikov lož in želji vsega prebivalstva, ki je neizprosno zahtevalo muzikalne predstave. Publika je dramske predstave, ki so bile precej dobre in izbrane, naravnost bojkotirala. Gledališče je bilo pri drami (pa naj bo ta še tako dobra) naravnost obupno prazno. Ko pa je «Jadranska straža» pred kratkim priredila v gledališču svoj zabavni večer z dvema neslanima operetama, ki so jih izvajali diletanti, je občinstvo (naravnost plebiscitarno kot je napisal kritik «Nove dobe») napolnilo gledališče do zadnjega kotička in tako manifestiralo za opereto. In ko se je par dni pozneje igrala «Floramye» (za čigar inscenacijo je celo občina votirala 10.000 Din!) je naval publike bil tak, da je morala pri blagajni policija delati red. Dosedaj je bilo že pet popolnoma razprodanih predstav — sirota drama pa ne doživi nikoli nobene razprodane, kvečjemu da se igra dva ali trikrat pred štiridesetimi ali petdesetimi poslušalci — tako da je postala «šlager» letošnje splitske sezone. Neki ugledni meščan, ki velja za «visoko kulturnega», mi je dejal, ko sem ga bil malo podražil: «Naj le ima Beograd, Zagreb in Ljubljana kulturno dramo, mi hočemo zabave: opereto, komedijo in balet . . . Kdo bi hodil zmiraj v teater jokat se . . . čisto prav ima avtor «Floramye», ko pravi, da se življenje ne sme smatrati za tragedijo, sicer bi morali zmeraj jokati . . .» Neki znanec - hudomušnež pa mi je zašepetal, ko je nastopil na odru balet, ki ga izvajajo mlade splitske gospodične:

— Poglejte, prijateli, te lepe forme nog splitskih «bakfišev», težko da bi Vam bilo dano videti jih na samem. Tukaj jih seveda pokazujejo pod pokrovitelistvom očetov — in je namignil na starejšega gospoda, ki je sedel v sosedni loži z izbuljenimi očmi in polodprtimi usti.

Še nekaj materijala za vsakdanje pogovore ima Split. Uspehi in porazi domačega footbalskega kluba «Hajduka», ki igra na turneji po severni Afriki. «Hajduk» je namreč ponos vsakega Splitčana. Nobena politična ali umetniška novost ne bo privabila toliko publike pred izložbeno okno časopisa «Novo doba» kot kaka vest o uspehu «Hajduka» in nobena druga alarmantna novica ne bo tako razburila Splitčanov kot eventualni poraz njegovih «žogobrcarjev».

Sicer pa Split živi dokaj solidno. Po desetih se izprazni glavna kavarna na Narodnem trgu in kmalu potem se polzgube tudi poslednji šetalci. V gostilnah in drugih lokalih ostanejo še «fuješti», ki so navajeni sedeti čez dvanajsto . . .

V ozkih, z mesečino oblitih ulicah odmeva znana Tijardovićeva serenada:

Prozor je otvoren,
A milene nema,
Joj Bože, moj Bože,
Ljubiti se ne može!

R. P.

Na jugoslovenskem plesu v Mariboru

Maribor, 31. januarja.

Val svetlobe se je razlil nad vrvečo, radostno množico, ki je rajala ob zvokih zaljubljenih vijolin. Čaše in srca so zvenela v noč, ki je bila vsa ožarjena in svetla, topla in domača.

Dekoracija, ki sta jo priredila agilni predsednik, ravnatelj Detela ter vodja Dečjega doma, g. Dimnik, je bila apartna ter z etnografskega stališča velezanimiva. Paviljoni v raznih jugoslovenskih slogih so bili izredna novost. Srbska «zadužbina» ter romansko-bizantinski motiv iz otoka Raba (osnutki inž. arh. Jelenca) so zbujali vsled svoje okusne in strokovne izvedbe splošno pozornost. Kraška koča v zatišju (postavili marljivi «Jadranaši») je točila izboren teran, ki je našel mnogo hvaležnih odjemalcev. V kotu dvorane pa je nudila prijazna koroška koča okrepčila plesalcem. Prijetni, domači vtis so še povečale krasne narodne noše iz Srbije, Bosne, Primorja, Koroške, Črne gore, Kranjske in tržaške okolice. Dame so marljivo in neutrudljivo stregle lačnim in žejnim.

Obisk plesa je bil zelo dober, zlasti častno so bile zastopane najvišje oblasti z velikim županom dr. Pirkmajerjem ter komandantom mesta, generalom Vasićem na čelu, županom dr. Leskovarjem, min. n. r. dr. Kukovcem, državnim pravdnikom dr. Jančičem, srezkim poglavarjem, prosvetnim šefom itd.

Točno o polnoči je prihrumel med veselo množico humoristično-satiričen list «Mariborski klopotec», ki je na dovtipen a vendar takten način zbadal naše javne delavce in znane osebnosti Maribora.

Razpoloženje občinstva je bilo izvrstno, zabava prisrčna in neprisiljena. Mladina je rajala ob zvokih marljive in požrtvovalne «Drave» do bele zore.

Upamo, da bo tudi gmotni uspeh prireditve takšen, da bo naša «Jugoslov. Matica» lahko z vnemo nadaljevala svoje delo v korist našim bratom tam preko...

Ne zamudite časa!

Čas hiti in je odlašanje nedopustno ter nam more biti le v škodo. Prosimo in pozivamo vse zaupnike, organizacije in posamezne osebe, da **nemudoma** vse zbrane kuverte za volitve v **Delavsko zbornico dostavijo osebno** (le v izjemnih slučajih **priporočeno** po pošti v **posebnem ovoju**) na tajništvo «Unije», Ljubljana, Kazina II. ali v pisarno našega agitacijskega lokala, **Narodni dom, pritličje desno. Kjer kuverte še niso pobrane, jih nemudoma zberite. Kuvert ne odpošiljajte po pošti na naslov, ki je na kuverti označen.** Nihče ne vé, ako pridejo take pošiljke v prave roke: zato **dostavite vse le na zgoraj označene naslove.** Obiščite tudi oddaljenejše volilce, ne strašite se pota. **Noben naš glas ne sme v izgubo**

Danes dne 2 februarja in le danes je mogoče volilno pravico tudi osebno izvršiti pri volilni komisiji na sedežu bolniške blagajne. Te **možnosti** pa se **ne poslužujte**, ker je nevarnost, da gre vaš glas v dobro nasprotni listi. Vse kuverte oddajte le našim zaupnikom, odnosno le na zgoraj označene naslove (Ljubljana, Kazina II. nadstropje, ali Narodni dom, desno)!

Poučujte, opozarjajte in skrbite, da nihče ne odlaša in **ne zamudi časa. Vse kuverte morajo biti v Ljubljani zbrane do 5. februarja (petek), le izjemoma do nedelje do 12. ure.** To pa je prav zadnji trenutek!

686a
Čevlje na obroke
državnim in zasebnim nastavljencem daje po najnižjih cenah **„VOIKA", LJUBLJANA**

Veliki pustni korzo v orijentalski noči
14. februarja, v hotelu Union.

Da najboljši je to znaj,
Colombo Ceylon čaj!

Sport

Uspela smučarska prireditev «Skale»

Zapihal je jug, in pričakovanja zimskih sportnikov so padla v vodo. Toda «Skala» se ni udala, marveč je nadaljevala svoje priprave. V soboto je Bled razobesil prvo zastavo, v nedeljo je pa bil že ves v njih. — Vkljub megli in jugu je vendarle prispelo okrog 500 oseb, — to samo po sebi ni masa, pa je vendar mnogo. Zimskosportne prireditve so za nas še vedno novost, pri konservativnem značaju se novost ne uveljavi na prvi udarec, in vsako leto ima zimski sport le nekaj mesecev zase, če pa snega ni, pa še manj. Pa je vendar že zelo popularna ta nova sekta skakačev in rogovilarjev, in tudi armada že zna ceniti sportno in stvarno vrednost smuči, in po češkem vzorcu se pripravlja celotni Sokol, da tudi on stopi na «dilce». Medklubska tekma «Skale» je zato bila nekakšna revija slovenskega smučarstva in njegovih tehničnih in organizatornih sposobnosti, stečenih v prvih petih letih, revija, ki je bila potrebna, predno se lotimo širše propagande. Tudi Putnik in Tujskoprometno društvo vesta, kakšne možnosti vsebuje zimski sport za našo Gorenjsko. V nedeljo so vse te organizacije bile zastopane, in prihodnjič bo gotovo prišlo tudi »narodno zdravstvo», ki ni neinteresirano na zdravem in popularnem sportu.

Bled sam je bil v nedeljo na videz čemeren, vlažen, meglen, podšit z dežjem. Dobre volje to ni kvarilo. Glavni kvartir je «Skala» imela pri Jeklerju. Od daleč je izgledalo, da se tu nahaja komanda invazijske čete, toliko je bilo na hiši znamenj, plakatov, zastava z rdečim križem, in telefonske žice. Pred vratmi pa vedno par smučarjev v karakterističnih modrih litevkah, bluzah, ki se imenujejo «norveške», (ker takšnih na Norveškem nikdo ne pozna). V vseh notranjih prostorih pa življenje, kakor spomladi v panju, cela smučarska generalštabna organizacija je tu poslovala, in reči moramo, da je organizacija funkcijonirala res vzorno. Momci so vso 50 km dolgo progo najprej določili po karti, potem prehodili v terenu in jo premerili s števcem v roki, na to premučali progo, jo opremili z rdečo markacijo, in z žolto, ki označa strma mesta ali opozarja smučarja na težje mesto. Na vsakem km je bila rdeča tablica z belo številko, vsakih deset km odkrepčevalnica z raznimi okrepčili in z zdravnikom, obvezami, nosili in nosilci, za vsak slučaj. Pa tega slučaja pozneje ni bilo. Vsa proga opremljena s telefonom, po progi pa nebroj kontrol. Vsak tekmovalec je pred nastopom moral ne le na tehtnico, marveč k zdravniški preiskavi, ki pa ni bila morda le formalnost, marveč resna in stroga kontrola, (kakršno bi želeli marsikateremu zavodu..) Zdravniško službo je vzorno in požrtvovalno opravljalo pet zdravnikov, in sicer na prvem sektorju (Na Jamah) dr. Dolinšek (Zagreb), na drugem dr. Pirc (Ljubljana), na tretjem dr. Janežič (Bled), na četrtem dr. De Gleria (Bled) in na petem dr. Mis. Pri vsakem kilometru je bil en smučar-sanitejec. Eventualni poškodovanci bi se bili transportirali na Bled ali v Radovljico. — Zdravniška preiskava je ugotovila, da je imelo več tekmovalcev po tekmi razširjeno srce, kar se je tudi pričakovalo. Skoraj pri vseh tekmovalcih, razven pri onih vojaškega smučarskega kurza so se poznale posledice forsiranega treninga v zadnjih dneh. Zanimivo je tudi, da večina tekmovalcev ne kadi in ne pije alkoholnih pijač, kar kaže na to, da se tudi v tem oziru približujemo navadam in potrebam svetovnega sporta.

Proga sama, kakor je bila lepo izpeljana, nadzirana in markirana, je vendar bila zelo skvarjena. Domačini okoličani so se menda vozili po njej, konji so progo mestoma tapecirali, v bližini vasi je deca odnesla vse rdeče papirnate markacije. Nadzorstvo proge je imelo dovolj dela, da je vsaj to popravilo še tik pred tekmo. Vodila je z Bleda preko Ribnega na planoto Jelovico, nato Lipnico, Lancovo, Bohinjsko Belo, blejski kolodvor, Zgornje Gorje, Krnica, Grabče, Laze, Podhom, Zasip zopet do Bleda. Bila je razdeljena na 5 sektorjev po 10 km. Vsakemu sektorju je načeloval načelnik. Zvečer pred tekmo so jo tekmovalci pobrali pod odeje. Nikomur ni bilo dovoljeno, da bi bil morda «malo pokrokal». Tudi v tem oziru je vladala vzorna sportna disciplina. Ob devetih zvečer ni bilo nobenega tekmovalca več v gostilni, in kontrole že vse na poti na svoje postojanke. Preostali gosti, «civilisti» in jutrajšnji gledalci ter blejski domačini so se nekaj časa zabavali na družabnem večeru, improviziranem in prisrčnem, pristno gorenjskem, čeprav je bilo še nekaj radio koncerta vmes.

Vsa organizacija se je izvršila pod vodstvom načelnika smuške sekcije T. K. Skala g. Gnidovca, kateremu so s pravo požrtvovalnostjo, nesebično ljubeznijo do sporta ter z vojaško disciplino pomagali vsi Skalaši in Skalašice brez razlike.

Skalašice, po domače fantki, so se postavile, vso progo so stražile in okrepčevale tekmovalce z vsem potrebnim, — izkratka, vse je funkcijoniralo, kakor «po knori». Naj več dela je na videz imel «gospodar», to je generalni kvartirni mojster, ki je kvartirje razdelil, da je bilo veselje. Ob finishu se je zbralo na cilju številno občinstvo, čeprav je pričelo deževati po notah. Toda bilo je vendar prezanimivo, da bi se opustil pogled, kako prismuča prvi, za katerega je javil pred pol ure telefon, da je pasiral sedež zadnjega sektorja. Pričakovanje raste od minute do minute. Bo, ne bo ga, bo! In res zapoje na vrhu trobenta, aha, je že tu. Tačas se že pokaže na griču, sklonjen, oznojen, moker, in se zažene po griču navzdol, samo cilj vidi pred sabo, smukne pod napisom in se ustavi s krepko kristianijo, — na to pa takoj okrog, v kopel in svežo obleko. Tovariši ga še preje obsipljajo, čestitajo, gledalci so sportnika pozdravili s krepkim «živio!», toda vse to traja le nekaj hipov. Pravi sport ne pozna mnogo takozvanega «pflanca».

Vreme je bilo, kakor že omenjeno, za tako tekmo skrajno neugodno. V nedeljo je skoraj ves dan padal dež, sneg je bil težak in moker. Vse to je stavilo na tekmovalce izredne zahteve. Pa so jih premagali. Ako pomislimo, da je od 32 tekmovalcev, prišlo na cilj 26, lahko ugotovimo, da je to znamenje izredne žilavosti in vztrajnosti naših smučarjev. Tudi časi so z ozirom na vremenske in snežne razmere prav izborni in se niso pričakovali.

Start je bil pri Toplicah in se je pričel ob 7.30 zjutraj. Vsako minuto je odšel po en tekmovalec. Že proti poldnevu je bilo glasom poročil s proge jasno, da bo prišel kot prvi na cilj Joško Janša, član S. K. Ilirije.

V nastopnem objavljamo dosežene rezultate:

Civilni tekmovalci:

1. Joško Janša (Ilirija) 5:31.45, 2. dr. St. Kmet (LSK.) 6:02.52, 3. Gustav Ogrin (Skala) 6:20.8, 4. Miha Oitzl 6:22.31, 5. Franc Černe (Skala) 6:23.16, 6. Peter Klofutar (Skala) 6:24.46, 7. Janko Janša (Ilirija) 6:25.4, 8. Franc Rus (Skala) 6:30.1, 9. Stane Predalič (Skala) 6:31.15, 10. Matevž Frelih 6:40.12.

Vojaški tekmovalci izven konkurence:

1. (v splošni konkurenci 11.) potpor. Berislav Predojević 6:42.13; 2. (13.), podpor. Rudolf Jagić 6:45.20, 3. (18.) potpor. Svetozar Cvetković 6:58.58, 4. (21.) poručnik Stevo Martinović 7:04.52, 5. (22.) potpor. Nace Kraljević 7:06.46, 6. (26.) potpor. Miodrag Kapetanović 7:22.18.

Zmagovalec Joško Janša spada med naše najboljše smučarje ter bo gotovo še določen za to, da bo tudi v inozemstvu reprezentiral jugoslovenski smučarski sport. Te svoje naloge se mora tudi zavedati. Radi tega pa je tudi potrebno, da si z raznimi priskočki ne sme kvariti svojega sportnega ugleda. Zgodi se mu lahko, da se v našem smučarskem sportu onemogoči. To ne bi bilo niti v interesu njega samega in njegovega kluba, niti v interesu našega smučarstva sploh.

Po tekmi je v Jeklerju zavladala razigrana zabava, hotel se je spremenil pol v planinsko kočo, pol pa v kasarno ob koncu vojne, odhajajoče pa so sani potegnile na Lesce na postajo, — v kolikor niso zopet stopile v akcijo «dilce», da se potem v Ljubljani odpočijejo — do prihodnje nedelje.

Zvečer je načelnik Gnidovec v Zdravilišškem domu razglasil dosežene rezultate ter izročil zmagovalcem darila. Iskreni govori gg. Gnidovca, dr. Žižka, župana Kende, tekmovalca dr. Kmeta itd so vlili v srca naših smučarjev novo voljo za nadaljnje plodonosno sportno delovanje.

T. K. Skala je z nedeljsko tekmo vsem našim sportnim organizacijam pokazala pravo pot, da se kljub zaprekam dosežejo lepi uspehi. Ta pot pa je označena z besedami: Ljubezen do sporta, požrtvovalnost disciplina in — skromnost.

Nedeljske nogometne tekme

BEOGRAD: V nedeljo se je vršila z veliko napetostjo pričakovana prvenstvena tekma med Jugoslavijo in BSK. Ostala je z 2 : 2 (0 : 0) neodločena. Pri BSK. se je odlikovala obramba, zlasti Rodin, ter srednji krilec Marinković. Napad je lepo kombiniral, odpovedal pa je pred golom. Ako bi bil vratar bolj siguren, bi si bil BSK lahko pridobil dve točki. Tekma je bila skozi odprta.

ZAGREB: Admira (Dunaj) : Gradjanski 8 : 3 (4 : 2). Zaslužena zmaga Dunajčanov. Moštvo Gradjanskega je zlasti odpovedalo pred golom. — Pokalni tekmi: Gradjanski : Zagreb 15 : 2, Hašk : Uskok 6 : 2.

DUNAJ: Nedeljske prvenstvene tekme so radi slabih igrišč zelo trpele. Tekma Slovan : Rudolfshügel se je morala 30 minut po pričetku prekiniti. Izidi ostalih tekem so bili: Amateure : Vienna 4 : 2 (2 : 0) WAC. : Wacker 1 : 1 (0 : 1), Simmering : Hertha 5 : 2 (2 : 0). — V nedeljo se je vršilo tudi šesto kolo pokalnih tekem. Od 19 tekem se je moralo odpovedati 9. Po tekmi Nicholson : Vorwärts XI. je prišlo do neljubih prizorov. Gledalci so vdrli na igrišče ter pretepli sodnika in enega stranskega sodnika. Poslednjega so morali nezavestnega odnesti v garderobo. Izidi so bili Rag : Academia 3 : 2 (2 : 2), BAC : Phönizia 18 : 1 (5 : 1), WAF : Altmannsdorf 3 : 1 (1 : 1), International : Baumgarten 3 : 2 (2 : 0), Nicholson : Vorwärts XI. 1 : 0 (1 : 0), Sturm 14 : Simmeringer Sportvereinigung 8 : 0 (8 : 0), Phönizia Schwechat : Wieden 3 : 2 (3 : 0), Donaufeld : Germania 2 : 1 (1 : 0).

PRAGA: Slavija : Sportklub (Dunaj) 2 : 1 (1 : 0). V soboto je bil Sportklub poražen od Vršovic s 4 : 5 (4 : 2).

Prihodnja odborova seja JZSS. se bo vršila jutri dne 3. t. m. ob pol 9. zvečer v damski sobi kavarne «Emona» ter se odborniki ter celokupni smuški odsek pozivajo, da se vsled saveznih tekem seje zagotovo udeležijo.

Izredna glavna skupščina ZNP se je vršila v nedeljo kot epilog k sporu med JNS. in ZNP. Zastopanih je bilo 39 klubov. Pred prehodom na dnevni red je bil z 21 proti 18 glasovom odklonjen predlog, naj se razpravlja o vzrokih demisije starega odbora. Zastopnik JNS je izjavil, da bo Savez podal pojasnila o svojem delovanju le glavni skupščini. Nato se je vršila volitev novega odbora. Prijavljeni sta bili dve listi, in sicer lista starega odbora in kompromisna lista. Prodrla je zadnja. Izvoljeni so bili v odbor: Predsednik prof. Šuklje, podpredsednik Grubešić, I. tajnik Brčić, II. tajnik Jirasek, blagajnik Egri, odborniki Kovač, Hönigsberg, Megla, dr. Vinek, Vajda, dr. Branko Bazala, Vlašić in Petrović.

Iz LHP (Službeno). Seja upravnega odbora v četrtek 4. t. m. ob 20. Emona, damski salon. Predsednik.

Drsalne tekme za jugoslovensko prvenstvo so vsled neugodnega vremena ponovno preložene, in sicer na 7. februar. V program se s ozirom iz Zagreba naknadno vstavi damska tekma v umetnem drsanju s programom damske jubilejne tekme SK Ilirije, ki se je vršila 24. m. m. Prijavni rok se podaljša do 5. t. m. JZSS.

Nogometni trening SK Ilirije danes odpade. Prihodnji trening v četrtek ob 18.30. Polnoštevilno! Obvestite tovariše! Načelnik.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Začetek ob 20 uri

Torek, 2. ob 15.: «Veronika Deseniška». Gostovanje g. Adolfa Pfeiferja. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv. Ob 20.: «Naša kri». Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv.

Sreda, 3.: «Obrt gospe Warrenove». E.

Četrtek, 4.: «Druga mladost». F.

Petek, 5.: Koncert bolgarskega violinskega virtuoza Saše Popova. Izv. (Dram. cene.)

Ljubljanska opera

Začetek ob pol 20 uri.

Torek, 2.: ob 15. «Rigoletto». Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv.

Sreda, 3.: «Orfej v podzemlju». B.

Četrtek, 4.: «Zvedave žene». A.

Petek, 5.: Zaprto.

Mariborsko gledališče

Začetek ob 20 uri.

Torek, 2.: ob 15. «Trnjulčica». Znižane cene (Kuponi.) Ob 20.: «Zlahtni meščan». (Kuponi).

Sreda, 3.: «Evangeljnik». D (Kuponi.)

Četrtek, 4.: «Stambulska roža». C. (Kuponi.) Gostovanje Mitrovičevih.

Leposlovje in kritika

O tem zanimivem, perečem in posebno dandanes aktualnem predmetu je govoril v nedeljo dopoldne v zbornici ljubljanske univerze mladi kritik g. Josip Vidmar. V uvodu se je dotaknil dveh ugovorov, ki se navadno pojavljata zoper kritiko. Prvi se glasi: Vsak kritik je bil, oziroma je želel biti v svoji mladosti umetnik in njegovo kritično udejstvovanje je posledica njegovega mladostnega razočaranja. Drugi ugovor je: Kako naj kritika, ki je umstveno udejstvovanje, razpravlja tudi o umetnosti, ki je rezultat intuitivnih sil?

Predavatelj je obrazložil lastno pojmovanje umetnosti, ki temelji na duševnem aktu neposrednega gledanja in doživljanja sveta in življenja ter se baš po neposrednosti loči od znanosti in filozofije. Znanost in filozofija gledata življenje posredno, skozi medij volje po spoznanju.

Kritika spada v stroko filozofije, osnova vsake filozofije pa je filozofsko - intuitivno spoznanje. Filozofska intuicija obstoji v tem, da spoznava zakone življenja, umetniško spoznanje pa zadeva življenje, oziroma živahnost kot tako. Kritika kot intuicija nižje vrste lahko razpravlja o umetnosti, ki je intuicija višje vrste, držati pa se mora pri tem nekih mej.

Naloga kritike je trojna: soditi, tolmačiti in učiti. Prva stopnja je najčešča in pri nas najbolj razširjena, dasi nepopolno razvita; druga je še nerazvita, toda čas zahteva tudi to; tretja je poglavitne važnosti, ima pa delikatno nalogo. Pojavlja se poredkoma in se uveljavlja samo v izrednih primerih.

Naša kritika, ki bodi nadvse stroga, ima nalogo ločiti umetniška dela (slovstvo) od neumetniških, zgolj literarnih, zabavnih del. Kritika je vest naroda; zato jo moramo gojiti in pospeševati. Le z njeno pomočjo nam je odprta pot do razvoja ter izpopolnitve.

Poslušalci so sprejeli izvajanja g. predavatelja z odobravnjem. V debati je sprožil skladatelj g. Lajovic vprašanje o nadarjenosti in materijalu. Zanimanje za predmet je bilo zelo veliko, obisk predavanja pa naravnost izvrsten.

Današnje gledališke predstave v Ljubljani. Popoldne ob 15. uri se poje v operi priljubljena, melodiozna Verdijeva opera »Rigoletto« z go. Lovšetovo, Banovcem, Zupanom in Holodkom v glavnih vlogah. Drama pa vprizori popoldne ob 15. izvirno slovensko žaloigro »Veroniko Deseniško«, kjer igra vlogo Friderika prvič na našem odru g. Adolf Pfeifer, režiser celjskega mestnega gledališča. Zvečer ob 20. pa se vprizori Finžgarjeva izvirna slovenska igra »Naša kri«. Vse tri predstave so ljudske ter veljajo za nje znižane cene.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani je pridobila za opero dva odlična umetnika in sicer dramatično pevko gospo Marijo Žaludovo ter opernega tenorista in režiserja g. Zdenka Knittla, ki sta od februarja dalje stalna in redna člana ljubljanske opere.

Gostovanje ljubljanske opere v Splitu? Splitski dnevnik »Novo Doba« poroča, da se uprava splitskega gledališča pogaja z ljubljansko opero glede gostovanja v Splitu. Pogajanja radi gostovanja se vodijo tudi s secesijo ruskih Hudožestvenikov v Pragi.

Ponovitev »Trnjulčice« v Mariboru. Na splošno željo se ponovi »Trnjulčica« danes na Svečnico ob 15. in za to predstavo veljajo znižane cene. Zvečer bo pa velezabavna Molierova komedija z godbo, petjem in plesom »Žlahtni meščan«.

Koncert Saša Popov. Kakor že javljeno, priredi bolgarski violinski virtuoz Saša Popov v petek dne 5. t. m. samostojni violinski koncert v dramskem gledališču. Saša Popov je odličen violinski umetnik ter dostavno Slovan, so nemške kritike o njem polne najlaskavejših priznanj ter ga stavljajo v vrsto največjih sedaj živečih in delujočih violinskih virtuozov. Njegova igra poseni višek najpopolnejše tehnike, vsako skladbo podaja z največjim razumevanjem in najfinejšim muzikalnim občutkom. Njegov fortissimo je izredno močan, pianissimo pa mehak in sladak, kakor bi nas hotel zazibati z njim v sladki sen. Tako pišejo o njem kritiki raznih nemških časopisov o številnih koncertih, ki jih je imel umetnik v zadnjem času po Srednji Evropi. Predprodaja vstopnic pri dnevni blagajni v operi. Cene navadne dramske. Koncert se vrši v petek ob 20. uri v dramskem gledališču.

Sprememba mariborskega repertoarja. Ker pridejo Mitrovičevi šele v četrtek in petek, se spremeni repertoar mariborskega gledališča v toliko, da bo v sredo na sporedu opera »Evangeljnik« za D (kuponi). V četrtek je »Stambulska roža« za C (kuponi in povišane cene), v petek pa »Stambulska roža za B (kuponi in povišane cene). Obakrat gostujeta gg. Ančica in Andro Mitrović.

Smeri moderne umetnosti ter njihov vpliv na moderno gledališko umetnost je snov tretjega predavanja arh. prof. Kregarja. Predavanje priredi Zveza kulturnih društev danes ob 11. uri v kino »Matica«.

Schönherrjev »Armendoktor« je bil te dni na sporedu Ljudskega gledališča na Dunaju. Delo je režiral znani Karlheinz Martin, kakor pravijo gledališka poročila, z dokaj nesrečno roko.

Mogočna manifestacija samostojnih demokratov v Mariboru

Največja in najimpozantnejša manifestacija po osvoboditvi v Mariboru. – Svetozar Pribićević o idejnem programu in zmagovitem prodiranju SDS po vseh pokrajinah ter o kronični bolezni sedanjega radičevsko-radikalskega režima. – Poslanec dr. Žerjav o katastrofalni bilanci klerikalne politike.

Maribor, dne 31. januarja.

Marbor je danes doživel svojo največjo a najimpozantnejšo politično manifestacijo po osvobojenju. Že o polnoči od sobote na nedeljo je množica somišljenikov na glavnem kolodvoru oduševljeno pozdravljala Svetozarja Pribićevića, ki se je pripeljal v spremstvu dr. Lipolda, poslanca dr. Pivka in beograjskih novinarjev iz Celja. Imenom mariborske krajevne organizacije ga je v iskrenih besedah pozdravil gosp. Ivan Kejžar. Že z večernim ljubljanskim vlakom je prispel v Maribor tudi poslanec dr Žerjav.

Nedeljsko jutro je bilo vlažno in megleno, ceste mokre in raztaljene. Kljub temu so prihajali okoličani že na vse zgodajneš, z vozovi in vlaki v Maribor, da vidijo in slišijo prvobojevnika jugoslovenske misli. Iz daljnih prekmurskih vasi kakor tudi iz Medjimurja, so se pripeljali kmetje, kmečki fantje in delavci. Krepko so bile zastopane naše postojanke iz Prekmurje, Ptujskega polja, Slovenskih gric, Pohorja in Dravske doline. Mestain trgi ter naši industrijski kraji so poslali svoje duševne delavce, obrtnike i tudi ženstvo je bilo zastopano. Shod je bil napovedan za polenajsto uro, mase a so se že po devetih valile proti Narodnemu domu. Okoli 3000 ljudi se je natrpalo v veliko dvorano, galerijo in obe mali dvorani. Vmesna vrata je bilo treba neti, ljudje so si pa napravljali v ozadju nove galerije z mizami in stoli. Impontoč in zmagovit je bil pogled z odra na to ogromno pestro maso naroda. Glava pri glavi, sami zreli možje, ki so kakor mravlje natrpani, galerije posejane, vsak prostorček je izrabljen, na vrhuncu zopet dve široki odprtini v drugo dvorano zadelani, kakor ob rojenju pred čebelnim panjem.

Že davno pred začetkom so bili vsi dohodi zasnani. Reditelji so le s težavo spravljali prijatelje z dežele v dvorano. Pa tudi postore za odrom so napolnili odlični gosti in reprezentanti organizacij. Še vdno so prihajale množice v celih procesijah; razočarani so se morali številni vrniti. Ni bilo več prostora. Čez 1000 ljudi je odšlo s tolažbo, da bodo čitali govore v časopisih, množica je čakala pre Narodnim domom na konec.

Svetozar Pribićević v Ljudski knjižnici.

In tedaj je prispel težko pričakovani Svetozar. Najprej je krenil v spremstvu dr. Lipolda dr. Žerjava in dr. Pivka v Ljudsko knjižnico, kjer ga je sprejel skupno s knjižničnim blagajnikom Alojzijem Doležlom in knjižničarji vodja dr. Reisman, kimu je v par stavkih naslikal krasen razvoj knjižnice v zadnjih letih — brezvladne podpore. V spomin je prejel g. minister, vidno vzradoščen in preseneče, da vidi v Mariboru tako krasno javno biblioteko, od vodje dr. Reismana okusno, v usnje vdelano sliko knjižnice z napisom in dnevom obiska. Gospod miniter se je zelo pohvalno izrazil o velikem uspehu našega kulturnega dela in odšel nato v zborovalno dvorano.

Burne ovacije, cvetje našega ženstva.

Vstop Pribićevića v dvorano Narodnega doma jebil nepopisno ginljiv. Takoj ob vhodu je je dvignila burja ovacij in oglušujoči vkliki «Živijo Pribićević!» niso hoteli ponhati. Iz obeh strani galerij se je vsulna Pribićevića in njegovo spremstvo lež svežega cvetja. Komaj se je val navdušenja polegel, že je vzrastel vnovič in predsednik dr. Lipold je moraldolgo čakati, preden je mogel otvoriti veličastni zbor manifestantov jugoslovenske edinstvenosti v Mariboru.

Pričetek zborvanja, nove ovacije.

Komaj pa je dr. Lipold izpregovoril imena odličnih gostov, naših voditeljev Pribićevića dr. Žerjava in domačina dr. Pivka, že so zaorili novi klici v pozdrav kmetje in inteligenca, mlado in staro, vse je mahalo z rokami, robci in klobuki, oder je pokrilo novo cvetje, ki je deževalo z galerij. Končno je mogel Svetozar izpregovoriti: Počasi, tiho a vendartako jasno so padale klene besede s pično gesto kazalca desne roke, da sega razumeli prav v ozadje in na vrh druge galerije. Vsaka beseda premišljena, smiselno se razvijajo misli ena iz drge v redu, kakor se razvija v pohod organizirana armada. Včasih zraste glas da pade z vso težo in obleži kot svine v možganih. Brez donečih fraz, brez lepotičenja režejo besede kakor nabršen nož in večtisočglava množica stoji vezana v njegovih mislih nepremično, kot bi se že davno zlila v nerazdružljivo enoto. Pred njo stoji mož, ki ne pona demagogije, visokega čela, z velikim, daljnim a jasnim ciljem, z idejo. In njegove ideje prodirajo v duše teh resih zrelih mož, ki že klonejo pod bremen nezmožne vlade. Govornik jim vidi v notranjost pa ne vzbuja strasti, ne tra, ampak razkriva in kaže boljšo pot, liče resnico. Z jasnimi besedami riše potrebe seljaštva in ne brblja o seljaku, o ga «rosa umiva, veter pa briše». Kdar pa se dotika edinstva, Jugoslavije, takrat privro tem nepremičnim tisočem zopet novi duški vzklicev: «Živijo Pribićević!» Ko je po poldrugournem govoru končal, so pretresle dvorano salve ploskanja in ovacij. Prav iste ljubezni sta bila deležna dr. Žerjav in dr. Pivko. Res, to niso zborovalne ovacije, ampak eruptiven izbruh priznanja in prisege zvestobe ideje, ki nas mora dovesti k srečnejši bodočnosti.

Pozdrav dr. Lipolda

Oči vseh so bile nepremično uprte na oder, ko se je dvignil predsednik oblastnega odbora SDS za mariborsko oblast dr. Fran Lipold in nagovoril navzočega šefa sam. demokr. stranke Svetozarja Pribičevića, s sledečim kratkim nagovorom:

V naši sredi imamo danes največjega jugoslovenskega idealista, v katerem je inkorporirana misel naše svobode, za katero se je boril že od mladih let. Že kot vodja srbsko-hrvatske koalicije je visoko dvigal jugoslovenski prapor in šel po jasno začrtani poti neustrašeno, dokler nam ni zasijalo solnce svobode. V Svetozarju Pribičeviću vidimo moža, ki ne pozna ne desne ne leve, temveč samo naprej. Njegova politika je linija zaupanja, ki mora voditi do končne zmage. Z isto radostjo pozdravljam tudi našega slovenskega voditelja dr. Žerjava (navdušene dolgotrajne ovacije Pribičeviću in Žerjavu). Pod vodstvom takih mož gledamo lahko mirno in s polnim zaupanjem v bodočnost. Pozdravljam tudi poslanca naše mariborske oblasti dr. Pivka (frenetično ploskanje), zastopnika ljubljanske oblastne organizacije podpredsednika g. Turka, vodjo samostojnih demokratov v Medjimurju, neustrašenega borca dr. Novaka in vse somišljenike, ki so prihiteli v tako častnem številu, da manifestirajo za narodno in državno edinstvo v svobodnem jugoslovenskem Mariboru. (Živio klici).

Pribićević govori

Med tem je stopil minister n. r. Svetozar Pribičević smehljaje proti govorniški mizi. Po dvorani so zaorili navdušeni vzkliki, ki niso pojenjali več minut. Zborovalci, so mahali z rokami in klobuki, teptali z nogami, da se je tresla dvorana. Z vseh strani se je vsipalo na g. Pribičevića sveže cvetje. Med splošnim navdušenjem je šef Samostojne demokratske stranke v krasno izklesanih mislih in stavkih utemeljeval pomen in posledice dosledne njegove politike. Ljudje so nepremično zrli vanj, mnogi ves čas niso niti trenili.

Poznam Maribor, poznam njegovo junaško zgodovino v prevratni dobi, je začel govornik. Mi vsi smo takrat drhteli za usodo Maribora. Bili pa smo sigurni, da mora priti v našo last, kajti Maribor je naša rodna gruda že od nekdaj. Iz njega smo hoteli napraviti

kulturni centrum

na najskrajnejšem severu naše države in zato smo mu dali tudi politično oblast, da se more tem svobodneje razvijati. Posebno smo že takoj od početka skrbeli za njegov razmah na prosvetnem polju. Maribor je naša dika napram Avstriji, naš ponos, od katerega pričakujemo, da bo razširjal edinstveno idejo skupno z Ljubljano, Zagrebom in Beogradom. Že kot dijak v Zagrebu sem napisal v knjigi »Narodna misao« članek, v katerem sem naglašal, da ne bomo toliko časa srečni, dokler Maribor ne bo v objemu Ljubljane, Zagreba, Sarajeva, Subotice in Beograda. Proglasili so me radi tega za iredentista in članek zaplenili. Podobne razmere se vračajo sedaj tudi k nam. Oni, ki so pod bivšo Avstrijo harangirali proti Srbom in bili avstrijski unitaristi, so postali sedaj federalisti. Toda mi, ki smo bili pod Avstrijo federalisti, smo sedaj odločni unitaristi, ker stojimo na stališču, da je spas države in naroda le v čim tesnejši zvezi troimenega našega naroda. Radić je bil v Avstriji unitarist, pošiljal je z vsakega svojega shoda depeše cesarju Francu Jožefu in Karlu. Enaki so bili tudi slovenski klerikalci. Tega mi nismo nikdar poznali, kajti v svojih srcih in mislih smo že takrat nosili ujedinjeno Jugoslavijo. Po vojni se je

Radić čez noč spreobrnil.

Razvil je ponosno republikanske barjake. A po sedmih letih je postal iz Savla zopet Pavel in sedaj pošilja depeše našemu narodnemu vladarju (Smeh, klici: Saj je zmešan!) Le mi samostojni demokrati smo bili vedno dosledni v svoji politiki, kajti poznali smo predobro tako radičevce, kakor tudi klerikalce. Ne enim ne drugim ni ničesar zaupati, ker ne poznajo poštenosti in doslednosti v politiki. Naša je v prvi vrsti zasluga, da se je Radić končno moral pokloniti naši mornarhiji. Mi se nismo nikdar poklanjali njegovi mirotvorni in človečanski (Splošen krohot po dvorani) republiki. Tudi pristaši Radićeve stranke bodo prejalislej prišli do prepričanja, da jih Radić samo vara in da morajo kreniti na pota, ki jih je začrtala dosledna in v svojih principih neizprosna Samostojna demokratska stranka.

Že leta 1918 smo imeli pogum priznati, da edinstva našega naroda in države ni ustvarila samo želja in volja naroda, temveč v prvi vrsti krvava svetovna vojna. A mi hočemo, da se edinstvo tudi do temelja izvede in smo pripravljeni braniti to svojo pridobitev s svojo krvjo. Radić je sicer vedno brbljal in grozil, da bo dvignil za uresničenje svoje bodaste mirotvorne republike, revolucijo. Bil pa je seveda samo junak v besedah. Mislil je, da se republike ustanavljajo z blebetanjem in harangiranjem. Toda velike politične pridobitve so ustvarile samo velike borbe, v kateri so bile aranžirane tudi eksistence naroda.

Demokrati smo veseli in ponosni, ker je naša misel zmagala. Ni zmagala misel, Srbe na vrbe, temveč zgodovinsko dejstvo, da smo Slovenci, Hrvati in Srbi en narod, Jugosloveni. (Dolgotrajno ploskanje in ovacije govorniku.)

V politiki ne more vladati samo

grobi materijalizem.

Politika pač mora vpoštevati realne interese naroda, toda v zvezi z idejami. Mi smo želeli našo svobodno državo. Raje vidimo svobodno državo, čeprav bi se nam v njej trenutno slabše godilo, nego da smo ostali še dalje v Avstroogrski. (Klici: »Tako je!«) Hočemo ustvariti in organizirati državo, kjer naj vladajo za nas boljši odnošaji nego v tuji državi. Med Srbi, Hrvati in Slovenci, ne more biti nacijonalne borbe, mogoča je le

socijalna in gospodarska borba,

ki pa nas ne loči po plemenih. V tej državi smo mi, ki dajemo značaj državi! (Klici: »Živel Pribičević!«) Če so Nemci in Madžari v naši državi objektivni, morajo priznati, da je njim v tej državi mnogo

bolje nego našim bratom

v Rumuniji, Madžarski, Grški, Italiji in v Avstriji. (Viharno odobravanje). Priznati morajo, da so Jugosloveni liberalen narod, bolj liberalen nego sosedni narodi, ki zatirajo in preganjajo naše brate. Naš liberalizem pa preneha na oni liniji, ki označuje, da je to naša nacijonalna in jugoslovenska država. Na svojemu shodu v Subotici je dejal Stjepan Radić: »Hočemo Vam (Madžarom in Nemcem) dati mnogo več pravic nego jih vsebujejo konvencije o zaščiti narodnih manjšin.« Mi tega njim ne damo, ampak dali smo jim že take pravice, ki so v skladu z interesi naše države.

V zvezi s tem samo nekaj besedi o

naših odnošajih napram drugim narodom

in sosedom. V Ljubljani sem dejal, da mora naša država gledati, da tudi diplomatičnim potom zavaruje bratom v drugih državah eksistenco. Toda godi se ravno nasprotno. Celo mala Avstrija, ki nima niti vojske, ki je torso države, preganja in zatira naš narod. Vprašujem, kako more radi Avstrije odnehati Jugoslavija, ki je toliko silnejša in je v pravu? Naša zunanja politika je dopustila, da na Madžarskem vladajo grofovske tolpe ponarejevalcev, ki so se združile v to, da dosežejo »integriteto krone sv. Štefana«. Madžari doma preganjajo svoje brate, dočim Madžari v naši državi vživajo polne državljanske pravice. Naša država je dala Madžarom jamstva in možnosti za razvoj, dala jim je splošno, enako in tajno volilno pravico, dočim je na Madžarskem nimajo. Na Bolgarskem so dopustili, da je leta in leta tam vladal režim, ki je bil vedno neprijateljsko razpoložen proti naši državi. Sedanji prosvetni minister Radić vedno govori o enotni slovanski fronti, o potrebi združenja z Bolgari. Toda on, ki organizira Nemce in Madžare v Vojvodini, pričakuje Bolgarov samo zato, ker upa, da bi z njih pomočjo ugonobil Srbe. (Viharno pritrjevanje. Klici: »Špekulant je!«)

Politika plašljivca.

Naša zunanja politika se ne vodi z ono energijo, kakor bi bila potrebna naši državi. Plašljivost v politiki še ni nikdar imela uspehov. Naš zunanji minister ne vodi zunanje politike, temveč samo administrira: politika pa se vodi v onih ministrstvih, kjer bi bilo treba administrirati.

Program radikalne stranke.

V notranji politiki imamo zaznamovati po sedmih letih samo en uspeh. **Osigurali smo narodno in državno edinstvo. Vsaka vlada, ki bi skušala izpodkopavati temelje našega državnega edinstva, bo zletela v 24 urah.** Vprašati se je treba sedaj, kako politiko vodi naša vlada v posamnih panogah narodnega in državnega življenja.

Najmočnejša stranka v naši državi je **za enkrat radikalna stranka,** ki računa tudi s pristaši v slovenskih pokrajinah. Ta stranka je dandanes brez programa, brez idej! (Klici: »Ni res! Korupcija je njen program!«) Sedanji program radikalne stranke na socialnem polju je klic: »Živio Pašić«. Če vprašate radikale, kakšen je njihov kulturni program vam odgovore: »Živio Pašić«. Nikola Pašić je tudi program radikalne finančne in gospodarske politike, z eno besedo: Nikola Pašić je program radikalne stranke! A ta program je že zelo star. **V bistvu je na socialnem polju radikalna stranka zaščitnica gospodarjev in magnatov proti nižjim slojem. Na gospodarskem polju zaščitnica grofov in Turkov proti malim posestnikom. Na prosvetnem polju pa oni sploh nimajo nobenega programa.** Danes so pripravljeni voditi prosvetno politiko z Žerjavom, jutri že s Koroščem.

A tudi druge stranke, ki iščejo zaupanja med narodom, posebno Koroščeva stranka, nimajo jasnih pogledov v vsa vitalna vprašanja našega naroda. Klerikalci so papisti, oni stoje na stališču, **da je cerkev nad državo.** (Klici: »Naj gredo v Rim!«) A naš vrhovni princip je: **Država je nad vsako organizacijo.** (Klici: »Proč z odvisnostjo od Vatikana!« Ravno zato smo samostojni demokrati vodili tak neizprosen boj za osvoboditev šole od cerkvenih vplivov. **V prvi vrsti je ravno moja zasluga, da imamo v Jugoslaviji sedaj svobodno šolstvo. Šola ni last cerkve in tudi ne učiteljev, temveč last naroda.** (Viharno odobravanje: »Živel borec za svobodo šole!«)

Sedemletna državno-pravna borba.

V sedmih letih nismo mogli rešiti mnogih gospodarskih in socijalnih vprašanj. Priznati moramo, da v tem oziru ni bilo dosti storjenega. Sedaj narod lahko vpraša, kdo je kriv. To ima kot suveren faktor pravico! Ni dvoma, da leži velika krivda v **dolgoletni borbi, ki se je vodila za državnopravna vprašanja v naši državi.** Zato na gospodarskem in socijalnem polju ni bilo storjeno nič pozitivnega, ker so bila v ospredju državnopravna vprašanja: **hrvatske republike, slovenske avtonomije in bosanske avtonomije.**

Plemenska in boljševiška nevarnost.

V tej državnopravni borbi smo mi jasno rekli, ako nočete tega državnega in narodnega edinstva, ako nočete, da odpade ta politična borba, tedaj pograbite ono, kar zahtevate. Srbi, ki jih je 6 milijonov, dobe največ, Hrvatje, ki jih je nekoliko več kot Slovencev, manj, a najmanjši del dobe Slovenci. **V sedmih letih te borbe smo potrošili mnogo sil. In rezultat? Kje je Hrvatska republika?** (Klici: »Je ni!« **Ta je izdana! Kje slovenska avtonomija? Ta je pokopana! Velika Srbija je v Beogradu!** Vseh sedem let te borbe smo stali vedno na istem stališču ter ga branili. To mora nam priznati vsak. Razen plemenske nevarnosti je obstojala še druga — internacijonalna nevarnost. Obstojala je boljševiška nevarnost. V borbi proti tej smo bili v prvih vrstah. Z našo odločnostjo in aktivnostjo so bile odstranjene plemenske in internacijonalne nevarnosti.

Skrbi radićevcev za kmeta.

G. Pribičević je nato navajal dejstva, kako skrbe seljaški ministri za dobrobit. V finančnem odboru je prišlo med njim in Stepanom Radićem do ostrega konflikta. Govornik je ugotovil da predlaga vlada v proračunu za orožnike ogromno svoto 400 milijonov in ravno toliko za osnovno šolstvo. Govornik je Radića opozoril, zakaj ni zahteval od vlade, da se proračun za osnovno šolstvo podvoji. Pozval sem ga obenem, naj odstopi, če ni zadovoljen s proračunom, kakor ga predlaga vlada. Radić je ciničnо pripomnil: »Tega ne storim, ker bi po tem Vi prišli na moje mesto.« (Splošen smeh po dvorani.)

Kako zastopajo radićevski seljaški ministri interese seljaka, dokazuje najbolj tudi dejstvo, da so postavke za poljedelstvo v proračunu za polovico manjše kakor za žandarmerijo.

Davčna bremena.

Finančne prilike so se razvile tako, da ne moremo dalje. Nastalo je nezadovoljstvo med vsemi sloji naroda radi davčnih bremen. **Davčna bremena niso enaka, ker ni izvedeno izenačenje davkov v naši državi.** (Klici: »Žalostno!«) Če potujete po bogati Vojvodini, čujete take pritožbe, da se vam zježe lasje zato, ker pri nas ne sloni davčni sistem na enotnih načelih. **Zahtevali smo in zahtevamo kategorično, da se izenačenje davkov izvede. Ni narodnega edinstva brez izenačenja davkov!** (Živahno in burno pritrjevanje.) Ne pustimo naše akcije za izenačenje davkov, dokler ni to vprašanje za vse povoljno rešeno.

Vlada se maje.

Uverujem vas, da bo sedanji režim padel radi teh finančnih in gospodarskih vprašanj. Ta režim pade, ker ni v obeh skupinah soglasja glede rešitve teh problemov. Radikali in radičevci se ne morejo zediniti za skupno politiko. **Naravno je torej, da se ta vlada sedaj maje in da bo vsak čas strmoglavljena!**

Že sedaj iščejo radikali rezerve za slučaj, da pride do preloma z radičevci. Radikali škilijo na muslimane, do katerih imajo sploh vedno čudne simpatije. Govore tudi o davidovičevcih, mi samostojni demokrati pa naj bi bili njihova železna rezerva. Posebno radičevcem neprestano groze: »Mirno otroci (smeh), sicer pride bavbav!« Ta bavbav radičevcev smo mi samostojni demokrati. A radikali se kruto varajo, **kajti mi nočemo biti niti njihova rezerva, niti bavbav za nikogar. Nismo nikaki buldogi, ki bi jih spuščali z verig, kadar bi bilo treba zalajati. Mi vodimo svojo**

samostojno, neodvisno

politiko. Stopili smo takoj po prevratu v koncentracijsko vlado, ker smo stali na stališču, da morajo biti v prvi vladi zastopane vse stranke. Ko je tedanji regent Aleksander decembra 1918 odklonil Pašićevo listo, je srbska opozicija predlagala meni, naj sestavim kabinet brez radikalov. Odklonil sem, ker sem bil mnenja, da morajo biti v prvi vladi, ki je jela proklamirati edinstvo, zastopane vse stranke brez izjeme. (Klici: »Tako je bilo edino prav!«) Dr. Korošec ne more reči, da je bil morda on za kakšno drugačno proklamacijo. Sedel je v takratni vladi kot podpredsednik, jaz pa kot prosvetni minister.

Boj za vidovdansko ustavo, ki se je vršil naslednja leta, je bil **težak, a je** končal

z našo popolno zmago.

Vidovdanska ustava je bila sprejeta, čeprav so jo radičevci in klerikalci proglašali kot reakcijonarno in batinaško. Da je ustava dobra, je povedal sedanji radičevski minister dr. Šuperina sam, ki je v skupščini izjavil, da mora biti vidovdanska ustava vsem svetinja, ki jo moramo čuvati, kakor punčico v lastnem očesu. Stjepan Radić sam se istotako popolnoma nič ne sramuje, da dobiva na podlagi »batinaške« vidovdanske ustave »batinaške« ordne in odlikovanja. L. 1923 smo stopili v koalicijo z radikali, ker smo delovali na to, da se čimprej zatre radičevska republikanska in protidržavna propaganda. Bili smo iskreni, a prevarani. Vnovič so nas poklicali radikali potem še enkrat na pomoč in ustvarili z nami Narodni blok, ki je imel jasno začrtano politiko. Politika Narodnega bloka je imela uspeh na vsej črti, čeprav smo imeli samo 15 glasov večine v skupščini. Posledica naše železne energije in naše trde roke je bila, da so radičevci kapitulirali na vsej črti in čez noč blagoslavljali ono, kar so poprej preklinjali. To je

historično delo

katero smo izvršili v prvi vrsti mi samostojni demokrati. **Kapitulacija Radića, polom njegove fantastične mirotvorne republike je naše delo.** (Viharni klici: «Živel Pribičević! Naprej po tej poti!») Obračunali smo sploh z vsemi najskrajnejši separatisti.

Toda sedaj, ko smo izvršili to veliko delo, ko sta uničena boljševizem in Radićevo republikansko mesijanstvo.

ne pojdemo več v kombinacije

kakor bi se komu vzljubilo. Naša glavna naloga je sedaj, da zberemo okoli sebe ne samo vse iskreno misleče nacionalne elemente, temveč vse, ki so za socijalni, kulturni in gospodarski napredek našega naroda. Radić naj zbira, ako hoče, okoli sebe anacijonalne elemente. Mi smo predvsem

stranka malih eksistenc,

mi smo stranka malega človeka. Najbolj ljubi so nam mali ljudje, ki pa imajo zato veliko dušo. Najbolj ljubijo državo namreč ravno oni, ki nimajo ničesar od nje. Naša naloga in dolžnost je, da te poštene in iskrene elemente organiziramo in da pridejo do one veljave v naši državi, ki jim gre po vsej pravici. (Navdušeni Živio! klici.) Povsod in vedno bolj bomo dvigali proteste in žigosali sramoto naše države, ki se za svoje poštene in državi zveste ljudi nič ne briga.

Kronski penzijonisti

v naši državi so evropski škandal. Pravijo, da v tem oziru ni mogoče ničesar storiti, ker so ti siromaki služili stari državi. Vprašam, kje pa so tisti, ki so ne samo prejšnji državi služili, temveč tudi druge silili peti in sami peli hozano Francu Jožefu ter sramotili našega kralja Petra? Ti ljudje nimajo kronskih pokojnin, temveč imajo ministrske plače. (Veliko ogorčenje med zborovalci.)

Oficirji in invalidi.

Govornik je dalje omenil tudi pokojnine avstrijskih oficirjev in prejemke avstrijskih invalidov. Ti so se borili za Franca Jožefa. Dobro! Borili so se za Avstrijo, a kdo jih je gnal v to borbo? Avstrijski agentje! (Gromovit klic »Škoje«!) Morali so delati, kar so od njih zahtevali. Radić pa je oficirje in vojake bodril za ta boj, zato dobiva on ministrsko plačo, a prejemkov oficirjev in invalidov ne morejo izenačiti s srbijanskimi.

Govornik je dalje omenjal **perspektive za politični razvoj SDS, naglašajoč, da ni mogoča nikaka kombinacija z radikali. Radikalna stranka je stranka, ki trguje in licitira kakor trgovec trguje s svojim blagom. Obsojamo tako trgovsko politiko. Vsi moramo imeti pred očmi interese našega naroda.** Prepričan sem, da je politika SDS nacijonalno čista, edina poštena in pravična. Naša politika temelji na socijalni pravičnosti in gospodarskem procvitu naroda. **To načelo mora prodreti. Bliža se čas, ko**

bomo samostojni demokrati jedro kombinacije, ki pride, da prerodi našo državo.

Državno uradništvo.

G. Pribičević se je dotaknil stališča uradništva, naglašujoč: Stojimo na stališču in zahtevamo od uradnikov vestnost in točnost v službi. Naši nasprotniki govore, da smo preganjali uradnike. Preganjali smo samo one, ki so vršili antidržavno propagando. (Viharno in burno odobravanje.) Zagovarjal sem stališče, to podčrtavam, da sem za popolno svobodo, toda ta svoboda se ne sme izrabljati proti državi. Je prostora za vse svobode, samo ne za ono proti državi. Današnji režim preganja one uradnike, ki so ustvarjali to državo. (Klici ogorčenja: »Fej!«) In to je ono, proti čemur protestiramo. Protestiramo dalje proti temu, da se uradništvo zlorablja kot strankarski organ, smo proti temu, da se uradništvo vporablja v strankarske svrhe, ne pa za reševanje državnih poslov.

Obsojamo vsako politično hinavstvo in protestiramo proti temu, da se trguje s politiko. Vsi moramo imeti pred očmi realne interese našega naroda. Prepričan sem, da je politika SDS, ki je nacijonalno čista, edina poštena in pravična. Naša politika temelji na socialni pravičnosti in ekonomskem procvitu naroda. To načelo mora prodreti. Že se bliža čas,

ko bomo samostojni demokrati jedro kombinacije,

ki bo prišla, da preporodi našo državo. Povsod rastejo naše vrste. V Bosni, Hercegovini, Dalmaciji, Liki in Vojvodini se zbirajo vedno nove trume okrog nas. Tudi Slovenija je že ponovno pokazala, da se pripravlja na temeljit obračun z vsemi, ki so jih desetletja varali. Naš narod čuti, da ima v nas pred seboj ljudi, ki govore resnico. Mi ničesar ne obljubljamo, odklanjamo tudi demagogijo, kadar pa kaj obljubimo, smatramo za svojo čast, da skušamo to tudi doseči. Delali smo vedno po programu, govorili resnico in vodili javno politiko. Odklanjamo kabinetno, odklanjamo zakulisno politiko. Radikali bodo še bridko obžalovali, da so nas sramotno izdali. Čeprav je imela vlada PP samo 15 glasov večine v skupščini, je bila mnogo enotnejša in mnogo močnejša, kakor je njena naslednica RR, ki ima dvetretjinsko večino. Boli jih že glava, bolela pa jih bo še bolj. Leta 1924. so radikali ustvarili z nami Narodni blok, da rešijo narod pred Radićem, leta 1925 pa so sklenili z Radićem sporazum, da se rešijo Pribičevića. (Klici: Sramota! Ali je to plačilo za pošteno delo?) Meseca marca je skupščina razveljavila mandat Stjepana Radića, leta 1925. pa mu je votirala zaupanje in danes je celo minister. (Klici: »Škandal!«) Do tega pa ni nikdar prišlo, ako bi se vprašalo narod za njegovo mnenje. Narod je suveren in on bi moral tudi odločiti, ali naj preneha politika, ki je izvojevala pri skupščinskih volitvah leta 1925. popolno zmago.

Toda pri nas se vodi v prvi vrsti zakulisna politika. Od leta 1918. naprej še ni padla v naši državi nobena vlada v skupščini. Vse so šle kot žrtev zakulisne politike, dočim padajo v drugih državah vlade samo v parlamentu.

Mi nimamo parlamentarizma.

Parlamentarizem je pri nas samo orden, ki ga je dobil naš narod. V našem parlamentu vlada anarhija, ki ne pozna teženj našega naroda. (Klici: »Dol z radičevsko-radikalno familijo!«)

Pribićevićeva zahvala.

Ob zaključku govora se zahvaljujem vaši ogromni udeležbi. Ginjen sem nad manifestacijami, ki sem jih doživel v Ljubljani, Celju in danes v Mariboru. (Viharen plosk in ovacije Pribičeviću.) Te manifestacije so dokaz, kako naša stranka in njena moč raste v naši državi. Globoko sem prepričan, da se te manifestacije ne tičejo toliko moje osebe, kolikor velike ideje, ki ji vsi služimo, za katero smo trpeli in za katero se hočemo še dalje boriti. (Klici: »Živel Pribičević!«) Imamo samo en jasen pravec in cilj, kar vsi naši nasprotniki znajo. Prestopili smo v opozicijo, a vlada se nikogar tako ne boji kot nas. Pozivljam vas, da ojačite organizacijo naših vrst, ker sem prepričan, da je organizacija ono tehnično sredstvo, ki pomore ideji do zmage. Velika ideja zmaga samo, če jo podpre dobra, močna organizacija. Ponosen sem, da imam toliko dragih prijateljev in somišljenikov v Sloveniji. Živeli!«

Zborovalci so sprejeli krasen govor g. Pribičevića z najtoplejšim odobravanjem. Zopet so se ponavljale ovacije in manifestacije za ideje SDS.

Predsednik dr. Fran Lipold je nato podal besedo oblastnemu predsedniku ljubljanske organizacije, ministru n. r. in nar. poslancu dr. Žerjavu. Z balkona se je vsulo cvetje in po dvorani so zaorili vzkliki: Živel dr. Žerjav!

Dr. Žerjav o pogubnih posledicah klerikalne politike za Slovenijo

Dragi somišljeniki! Kadar so na Angleškem volitve, vsak delavec ve, za katero politiko gre v boj. Pri nas je klerikalizem neprestano vzgajal v laži, da gre za vero in s tem ljudstvo odvračal od politične preudarnosti. Za vero pa ni šlo niti prej v Avstriji, v Jugoslaviji pa še ena vera drugo tako ščiti, da so kulturni boji vsaj potom javne moči za vedno izključeni. Strašne posledice napačne volilne odločitve pa bodo tudi Slovenci naučile, presojati stranke s stališča glavnih misli, ki so v boju.

V Sloveniji tekmujejo

kar tri smeri.

Ena je klerikalna, ki trdi, da naš interes najbolje zastopa, ako se bori zoper državno ustavo in njeno izvedbo in zahteva takozvano zakonodajno avtonomijo. Ta politika je bila ves čas tesno zvezana z grdo gonjo proti Srbstvu. Komu je ta gonja bila koristna? Jaz sem prepričan, da nam je zelo škodovala. Ni jih v državi tako

umazanih in surovih novin in izjav,

kakor izhajajo iz kuhinje mariborske politikujoče duhovščine. Napadi na ta naš zbor so prava podoba razdivjanosti, ki je izgubila že vsako ravnotežje. (Klici: »Sramota!«) Isti klerikalni gospodi je še do nedavna

Radić bil pravi Bog.

(Obči smeh.)

Čim bolj je veleizdajniške krogle streljal po Moskvi in Londonu, bolj so ga mariborski črni politiki kovali v nebo, in g. Hohnjec, ki je danes duševni voditelj politike SLS, je g. Korošca prisilil, da je frfotal okoli Radića, kakor zaljubljena frajla. (Klici: Tako je, veselost v vsej dvorani.) A danes? Danes proklinjajo, kar so še lani in predlanskim po cerkvah priporočali. Kdo naj takim ljudem kaj verjame?

Kdor je znal samo do tri šteti, je že ob ustanovitvi Jugoslavije vedel, da z avtonomijo ne more nikoli nič biti. Kajti, kar bi dali Sloveniji, morali bi dati i Makedoniji, Vojvodini itd. Prepričan sem, da je vsaj vodstvo SLS to vedelo, a radi mandatov so ljudstvo, ki je bilo nezadovoljno z upravo in povojnimi razmerami, zapeljali v ta jarek. Leta 1923. se je ljudem še dal natveziti roman o avtonomiji, danes pa, ko je Radić pustil SLS na cedilu, v avtonomijo verujejo le še

duševni revežI.

Veliko se govori in upravičeno toži o davkih. Vse stranke seveda žele znižanje davkov, vendar moram jaz, zavedajoč se odgovornosti, pred vsem narodom

obtožiti SLS,

da je ona krivec, če se to ni že uredilo.

Davčna kriza v Sloveniji se poostruje vsekako od l. 1922. Tedaj so trije demokratski poslanci iz Slovenije izposlovali kontingentiranje pridobnine in davčne komisije. Že je g. Kumanudi predložil zakon o izenačenju davkov, ko so davidovićevci razbili vlado in skupščino. Ob volitvah 18. marca 1923. je SLS uspelo tako zavarati slovensko ljudstvo z avtonomijo, da smo mi dobili le ljubljanski mandat, oni pa so z 22 poslanci v Zagrebu podpisali

znani Markov protokol.

V tem protokolu so obljubili podporo homogeni radikalni vladi, ako ne provede samouprav po ustavi. Izvršili so torej samouprave (oblasti in okraje),

o davkih pa niso zahtevali nič.

To je historična napaka SLS, ki spada med največje njene zločine. Tako se je izgubilo l. 1923. in 1924., ko je SLS mesto na davke, v bratski vzajemnosti z Radićem

naskočila ustavo in državno edinstvo.

Za obrambo Ustave in državnega edinstva, kar je toliko kakor za obstoj Jugoslavije, se je stvoril Narodni blok, ki je ta napad uspešno odbil. Ko je po volitvah l. 1925. vlada Narodnega bloka izdelala zakon o izenačenju davkov, se je spokoril Radić in zopet so politična vprašanja gospodarsko vprašanje potisnila nazaj. SLS se je s svojo nemogočo politiko sama izključila. Bilanca 22 oziroma 20 mandatov SLS je, da Slovenija danes nima

ne avtonomije ne denarja.

(Tako je. Burno odobravanje.)

Druga politika, ki steza prste po naših krajih, je Radićeva. Odkar je po, kopana republika, ta stranka ni ne tič ne miš. Danes to, jutri obratno. Slovenci za take salto mortale nimajo smisla. Kdor te je opeharil danes, te bo tudi drugič opeharil! Radićevska slava že gre h kraju. Naj pazijo njegovi novi pristaši v Sloveniji, kaj bo z njimi. Vsekako v spremenljivo luno pameten kmet ne zaupa. Kar pa se tiče varstva interesov Slovenije, se mi zdi, da dva izmed Radićevih poslancev Hrvatov, ki sta izvoljena v mariborskem okraju, komaj vesta, kje je Maribor, kaj šele za Gornji grad in Guštanj, tretji pa nima nobene besede.

Kar se pa tiče gospodarskih interesov Slovenije, naj se ne zameri ta primera, da izročiti jih radićevcem znači toliko,

ko mačku zaupati klobaso,

da jo varuje. (Buren smeh, odobravanje.) Če kdo ne verjame, naj gre gledat, kako se uničujejo šume v Prekmurju!

O radikalni stranki danes ne govorim, ker ostajam mišljenja, da bi zanjo bilo mnogo bolje, če bi opustila vsako vmešavanje v Slovenijo, označiti pa hočem stališče naše, t. j. samostojno demokratske politike.

Mi hočemo močno državo. Slovencem, ki žive med dvema frontama, more to največ koristiti. Ta želja izgleda sama ob sebi umljiva, a naj mariborski politični duhovniki danes taje kakor hočejo, **nad 5 let so neprestano hujskali proti državi,** proti Srbstvu, proti vojaštvu, v tisočerih strupenih govorih in člankih so sikali strup, da se ne bi v srca ljudstva vselilo več ljubezni do naroda in države. To je historična istina in v vsaki vasi je vse ljudstvo priča za to. (Tako je. Odobravanje.) In kaj je posledica tega hujskanja? Da, za hip par mandatov več za SLS in škoda za državo. A za Slovence in njih gospodarstvo?

Meni je dober poznavalec razmer v Beogradu posledice teh hujskarij takole označil: Pastirček je hotel kmete potegniti in ves zasopljen je pritekel v vas kričeč: Volk, volk! Kmetje so tekli oboroženi z vilami in sekirami na pašnik. Tam pa se jim je smejal pastirček. Še enkrat je pastirček zvabil kmete, ko pa je v tretjič res prišel volk med ovce, ni pastirja nobeden več poslušal in so ga še prav pošteno našeškali. Tako stoje danes klerikalni poslanci Slovenije v Beogradu. G. Kulovec je te dni v finančnem odboru hvalil našo vojsko in povedal, da že celo leto ni nobene pritožbe. Leta 1923. in 1924. pa so vršili volitve pod geslom, da treba fante dobiti nazaj in ljudstvo je verjelo. Mi točno vemo, da so tudi v organizaciji vojske napake, zlasti naši obrtniki se pritožujejo radi dobav. Zato pa nismo nikdar pretiravali. Danes poslancem SLS

nihče v Beogradu nič' več ne verjame,

ker so preveč pretiravali in obrekovali. Ali je potem čudno, da nič ne dosežejo?

Dalje mi pravimo: Nočemo državo slabiti z avtonomijami, dajte nam v okviru edinstvene države dobro upravo in samoupravo. Vse važnejše upravne odločitve naj padejo v okraje in v oblasti. Nismo bili in ne bomo centralisti.

A kdo je kriv, da ni še samouprave?

Pri nas se hitro pozablja. A v Markovem protokolu iz l. 1923. imamo lastnoročni podpis SLS, ki je raje vse naše gospodarske in davčne brige pustila pasti, samo da prepreči volitve v oblasti in okrajne zastope. Predrznost je, če isti ljudje danes stokajo, da ni še samouprave. (Obče odobravanje.)

Pri tem moram posebej obsoditi hinavstvo mariborskih klerikalcev. Mi smo pošteno na podlagi ustave nastopali, da se uredi vaša mariborska oblast. Ljubljana je in kljub temu ostane naše glavno središče, Maribor se bo narodno ojačil, ljudstvo pa bo imelo urade in svojo oblastno skupščino bolj blizu. Vaši mariborski klerikalci pri tem na prav grd način igrajo **dvojno vlogo:** Privatno zabavljajo čez Ljubljano, da je kar grdo, in si mežikajo, da je mariborska oblast pametna stvar, na zunaj pa nočejo iskreno priznati, da so jo zavozili. (Obče burno odobravanje.)

Naša glavna zahteva je

gospodarska enakopravnost.

To je lepa beseda, ki jo vse stranke rabijo. Da papirna beseda meso postane, pa treba po našem dvoje:

Prvič morajo na odločilna mesta priti možje, ki imajo res srce in smisel za to enakopravnost. Velesrb, Velehrvat in tudi slovenski napihnjenec ne more imeti onega globokega čuta za vse, onega čuta, da nočemo živeti na stroške drugih, da drugim nočemo ničesar storiti, česar sebi ne želimo, da pa zahtevamo, da se nam da priilika, da delamo in razvijamo svoje gospodarske sile in da se naše delo pošteno prizna in plača. In ne na zadnje, da državi damo, kar ji gre, a ni enakomerno. To je

gospodarsko jugoslovenstvo.

Verjemite, da poleg nepoučenosti, pomanjkanja mož s tem širokim čutom jugoslovenske pravičnosti prinaša največ zla naši državi. (Burno odobravanje.) Take može vzgajati po vsej državi in jih spraviti do moči, to je glavna naloga SDS.

Drugič pa je za gospodarsko enakopravnost glavna garancija: dobiti čim več politične moči in se predvsem zanesti na samega sebe.

Proti Slovencem vladati

se v Beogradu noče in ne želi, more se le, ker so Slovenci svojo politično moč vrgli proč v avtonomistično klerikalno brezdno. (Burno odobravanje.) Danes klerikalci obupno kličejo na pomoč, češ da je njih dvajset brez vpliva in moči. Res je to! A vprašam jih: Ali smo mi tega krivi? Vlado, ki ni dobra, treba vreči, a da izvojujemo pravičnejšo vlado, nam treba moči, ki so jo žalibog

Slovenci lahkoumno zakopali,

ko so izvolili 20 klerikalcev in 4 radičevce.

Pa tudi politiko, ki je to nesrečo prinesla, treba strmoglaviti. Najbolj in predvsem

v interesu slovenskega gospodarstva,

v interesu slovenskega delovnega človeka, od kmeta in od obrtnika do delavca in fabrikanta je, da se

klerikalizem oslabi.

Ako pa bi ga celo likvidirali, bi napočila nova doba za Slovence, doba sreče, sloge in ugodnih pogojev za naš napredek. (Tako je! Odobravanje.)

Da, res je, država ne skrbi dovolj za napredek malega človeka, ne pospešuje v zadostni meri pogojev za delo in zaslužek trgovine, obrti in delavca. A mesto, da so vsi osredotočili delo v to smer, 20 klerikalnih poslancev že več let samo lovi

avtonomistično meglo,

kakor otroci, ki z mrežo lovijo dim od cigare. (Odobravanje.)

G. Pribićević je prišel v Slovenijo na tri ogromne zbore, da nam ponudi bratsko roko onih, ki tako mislijo in čutijo za gospodarsko enakopravnost, kakor mi. (Dolgotrajne ovacije Pribičeviću.) Jaz pa moram kot Slovenec dodati, da je rešitev, trajna rešitev v nas samih. G. Pribićević zaupa pameti Slovencev, da nehajo igrati avtonomistični hazard na izgubljeno karto SLS. Klerikalizem **je železna cokla na nogah slovenstva.**

Mi v Ljubljani razumemo vaš težki boj, ki je obenem naš boj. G. Pribićević pa nas zagotavlja, da je to tudi njegov boj in cele SDS. Imenom Ljubljane in krepkih naših organizacij v ljubljanski oblasti Vas slovesno zagotavljam naše zvestobe in bratske pomoči do poslednje skrajnosti, to je do popolne zmage. (Odobravanje zborovalcev traja več minut.)

Viharno pozdravljen, je potem dr. Pivko, poslanec za mariborsko oblast pozdravil svoje volilce in jih pozval k vztrajnosti in podvojenemu delu, da bodo sadovi še večji.

Pozdrav vodje demokratov v Medjimurju

Vihar navdušenja je nastal, ko je predsednik dr. Lipold sporočil, da se je oglasil k besedi tudi voditelj samostojnih demokratov iz Medjimurja dr. Novak. Ploskanje kar ni pojenjalo. Dr. Novak je prinesel pozdrave samostojnih demokratov iz najvzhodnejšega dela mariborske oblasti. Izrazil je svoje obžalovanje, da morajo ravno stari neustrašenj borci za narodno in državno edinstvo prestati tamkaj toliko zla in gorja. Radićevci jih preganjajo z vso nelzprosnostjo, a brez uspeha. Naši ljudje ne klonejo. Stoje kakor skala, nad 4000 jih je, ki so oddali glasove za nas. (Klici: Živeli!) Naši seljaki vedo dobro, da ima samo SDS pošten in čist program, čiste prapore, pravo srce za seljake. Vse druge stranke samo trgujejo z njihovimi interesi. Politika jim je samo trgovina. Kljub vsemu trpljenju in preganjanju pa gremo mi Medjimurci naprej in pred nami gre Svetozar Pribićević kot Bog pred Izraelci. (Temperamentnega govornika in glasnika samostojnodemokratskih idei v Medjimurju je občinstvo pozdravilo še s posebno toplimi simpatijami in mu priredilo več minut trajajoče ovacije.)

Na predlog predsednika dr. Lipolda je bila nato sprejeta resolucija, v kateri izrekajo zborovalci svojemu šefu, kakor tudi predsedniku oblastne organizacije v Ljubljani dr. Žerjavu in sploh vsem strankinim poslancem neomajno zaupanje. Med viharnimi ovacijami vsem govornikom je predsednik zaključil veličastni zbor.

Demokratske manifestacije na ulicah

Proti eni popoldne so se začele valiti mase naroda iz dvorane na ulico. Mladina je intonirala jugoslovensko pesem, kmetski fantje so v hipu dvignili

Svetozarja Pribičevića na ramena

in mogočna povorka, razpredena čez celo ulico, se je začela med pevanjem in vzkliki valiti proti Aleksandrovi cesti. Demokratske množice, inteligence in priprostega ljudstva z dežele, so marširale skozi Maribor, kjer so tisoč in tisočkrat dr. Koroščevi časopisi pisarili, da demokratov nič več ni. In vendar klerikalci niso zmožni takšne javne politične manifestacije v Mariboru.

V opoziciji smo, in vendar se od teh tisočev majhnih in odvisnih ni niče bal stopati za svojim borbenim voditeljem.

Po hišah so odpirali okna in ljudje so z začudenjem gledali veliko in ponosno armado, stopajočo po mokri, blatni Aleksandrovi cesti. Ovacije ob strani in v sprevodu so se neprestano obnavljale. Pred restavracijo «Union» so manifestanti zopet dvignili Svetozarja Pribičevića, ki se je v novem, globoko zamišljenem govoru poslovil od svojih dragih somišljenikov. «Demokratske armade marširajo po vsej državi, naša zmaga se bliža naglih korakov.» In vsakdo je čutil impulzivno silo, ki stoji nepremagljiva za temi besedami. In še dr. Žerjav je moral sredi ulice na stol in izpregovoriti. Novi klici, dokler ni dr. Lipold definitivno zaključil ginljivih manifestacij.

Banket v Unionu

V največji mariborski restavracijski dvorani je pričel nato skupni obed za priglašence, ki jih je bilo čez 200. Kmalu se je tudi tam razvil pravcati narodni parlament, ki je trajal do 5. Med sviranjem godbe se je prijavilo k besedi 14 govornikov. Z dobrodošlico je pričel v jedrnatem govoru predsednik dr. Lipold, nakar so govorili dr. Koderman, I. Kejžar, Pribićević, delavec Cmrekar iz Verženja, gerent Turk iz Ljubljane, dr. Žerjav, obrtnik Novak, zastopnik Jugoslovenske Omladine iz Zagreba, posl. dr. Pivko, dr. Reisman, dr. Barišević iz Medjimurja, ravnatelj Toman, šefurednik Parmačević iz Zagreba in dr. Senčar, župan v Ptuju. Stvarni, idejno polni govori voditeljev so vžigali borbenost in le še bolj utrdili vez med reprezentanti organizacij in drugih idealnih, nesebičnih delavcev, poglobili ljubezen za našo najvišjo idejo, jugoslovenstvo. Zbor je vnovič dokazal naš demokratizem v praksi. Kmetje, akademiki, delavci in obrtniki, vse je bilo pomešano. Pri mizi predsedstva so sedeli tudi sinovi naših posestnikov iz Prekmurja, na zadnjem koncu mize pa veletrgovec s profesorjem, kmetom in zasebnim uradnikom, zopet višje upokojeni nadučitelj, kakor smo pač mešani v narodu in naši demokratski stranki.

Ob 17. uri se je odpeljal poslanec dr. Žerjav z ljubljanskim spremstvom in številnimi udeleženci zbora proti jugu. Po mariborskem peronu so zadnjič odmevali klici: «Živio Pribićević! Živio dr. Žerjav! Živela SDS!» Minister Pribićević je ostal še v krogu mariborskih prijateljev in se z nočnim brzovlakom skupno z dr. Pivkom povrnil v Beograd.

Ogromna je bila razlika med Pribičevićevim in Radićevim shodom po velikosti, še bolj pa po vsebini. Pribićević ni ljudi zabaval z več ali manje posrečenimi dovtipi, ampak osvajal duše. To je nepobitno dokazala strnjena armada na pohodu skozi mesto po zborovanju. Vsi ti tisoči so od danes naprej neustrašeni bojevniki resnice, ravne poti.

Jugoslavije.

Nemška propagandna literatura

«Boj za Koroško»

»Deutscher Schulverein Südmark« je izdal brošuro »Der Kampf um Südkärnten«, Kärntens Lage am fünften Jahrestage der Volksabstimmung. — opremljeno s tremi kartami (I. volitve za avstrijski Nationalrat 1923, II. ljudsko štetje 1923, III. jezikovni položaj in jugoslovenske zahteve za novo mejo), ki jo je napisal znani direktor koroškega deželnega arhiva prof. dr. Martin Wutte, ki se sistematično že dolgo bavi s propagando za »nemško« Koroško.

Wutte takoj v začetku veselo konštatira »napredek« Nemcev od ljudskega štetja 1910 do 1923, a se takoj zresni in z žalostjo ugotavlja, da položaj Koroške ni brez nevarnosti. Število slovenskih narodnih glasov od leta 1921 do 1923 je ostalo nespremenjeno, in že to dejstvo mu dokazuje, da je na Koroškem še vedno močna pest onih, ki se ne marajo sprijazniti z novim položajem na Koroškem. Zlovoljno konštatira razveseljiv razvoj društvenega življenja Slovencev, vé povedati, da je bilo leta 1924. 38 izobraževalnih društev, da jih je 26 od teh delovalo s 3000 člani, da so imeli 100 sestankov, 49 iger, da so čitalnice izposodile 8000 knjig in da je 40 gospodarskih zadrug v lepem razvoju. Da ne prezre slovenskih duhovnikov in koroških akademikov, ki se pripravljajo na svoj bodoči narodni poklic, je samo ob sebi umevno. In tako ugotavlja Wutte:

»Tako so kljub svojemu razmeroma majhnemu številu radi kompaktnosti in razširjene organizacije nasprotniki, ki se jih ne sme podcenjevati.«

Poparjen po teh dejstvih, zmešan v svoji vsenemški psihozi plebiscitne »zmage« nagromadi Wutte tem ubogim ljudem vse mogoče očitke, da sugerira nemški javnosti nevarnost teh prevratnih elementov. V svojem ostrem tonu skuša spodbiti vsa mišljenja koroških Slovencev o falzificiranem ljudskem štetju in njihove zahteve na šolskem in drugih poljih. »Dejstvo« ljudskega štetja l. 1923 (37.224 oseb za slovenski jezik) mu ukazuje sledeči saldo:

»Slovenski nacijonalni voditelji zastopajo torej le majhno manjšino ter nimajo nobene pravice govoriti v imenu koroških Slovencev, ki so v pretežni večini v drugih taborih.«

Ves njegov brezmejni srd do tega revnega naroda, ki pet let po plebiscitu še ni izginil in položil svojega orožja pred barbarske zmagovalce, pa doseže vrhunec v njegovi ogabni denuncijaciji »Koroškega Slovenca« in slovenskih voditeljev. V vsaki najmanjši izjavi oziroma stavku najde sled veleizdajstva. Če napiše »Kor. Slovenec« z ozirom na živahno agitacijo avstrijskih Nemcev za Anschluss, da je tudi ta agitacija veleizdajalska in da Slovencem z ozirom na to ne preostane nič drugega kot: »Tudi mi hočemo v svojo državo«, kuje iz tega Wutte orožje proti Slovencem. Kljub prozornemu namenu svoje brošure za preganjanje koroških Slovencev se upa zapisati:

»Nihče jim ne ovira njihovega društvenega življenja, njihovega časopisja, javne uporabe njihovega jezika, kolikor to dopušča nemški državni jezik. Nemoteno morejo prirejati svoje pogosto hrupne igre in druge sestanke.«

V drugem delu svoje brošure se bavi Wutte z zadržanjem Slovencev v Jugoslaviji napram izgubljenemu plebiscitu, citira skoro vse naše važnejše časopisje, kar kaže, da je v vsem dobro informiran. Razlaga naše domače politične boje po svojih člankih, ki jih je priobčil v nemški reviji »Deutsche Rundschau«, ki izhaja v Berlinu in prinaša pod zaglavjem »Grenz- und Auslandsdeutschtum« članke o jugoslovenskih in še posebej o slovenskih političnih razmerah. Močno ga zanima zadržanje beograjske vlade za koroško vprašanje, in vse to živahno komentira. Zdi se, da upa, da bo neprisotnost Slovencev v vladi omečila srbske politike v zadevi Koroške. V splošnem pa izzveni konec brošure v strašen strah, ki gomazi koroškim Nemcem in nemčurjem po hrbtu, temna in črna jim je prihodnost. V onemogli jezi se trkajo na prsa in se pripravljajo, da bodo s pesmi branili koroško pred invazijo! . . .

J. T.

Novi tečaji za strojepisje,

slovensko in nemško stenografijo ter knjigovodstvo se začnejo na zasebnem učnem zavodu Ant. Rud. Lejat v Mariboru **dne 3. februarja t. l.**

Pojasnila in prospekti v trgovini s pisalnimi stroji **Ant. Rud. Lejat** in **Co. Maribor** Slovenska ulica 7, telefon 100.

BARŽUN, ŽANET za večerne toalete in **svila** v vseh barvah samo prvovrstni izdelek.

Kangarn, sukno, ševiot samo kvalitetno blago pri

LENASI & GERKMAN Ljubljana

Iz življenja in sveta

Nebo v februarju

Zadnji popolni solnčni mrk 14. januarja so uspešno opazovale mnoge znanstvene ekspedicije. Angleška ekspedicija, ki je odpotovala v svrho opazovanja solnčnega mrka v bližino Benkulena na otoku Sumatri, je imela zelo lepo vreme. V kratki dobi 3 minut 13 sekund se ji je posrečilo doseči vse, kar je hotela. S posebnimi aparati je ujela spektra raznih plasti solnčne površine in sicer iz najoddaljenejših infrardečih in ultravioletnih žarkov. Znanstvena obdelava teh izvlečkov bo trajala najmanj pol leta.

Solnce se v februarju zopet bliža ekvatorju. Njegova deklinacija znaša 1. februarja opoldne —17° 14', 1. marca opoldne pa samo še —7° 47' tako, da se dvigne solnce v februarju za 9° 27'. Dan neprestano narašča in traja 1. februarja 9 ur 23 minut, 1. marca pa že 10 ur 58 minut. Naraste torej za 1 uro 23 minut. Do 12. februarja, 1. marca pa že 10 ur 58 minut. Naraste torej za 1 uro 23 minut. Do 12. februarja se bo poznal ta prirastek bolj zjutraj, pozneje se pa to razmerje spremeni in dan začne naraščati bolj zvečer. Solnce je od 20. januarja v znamenju Vodnarja, 19. februarja ob 10.35 pa preide v znamenje Rib. Na solncu je opažati zdaj več solnčnih peg, kar pomeni, da gre delovanje njegove površine v hitrejšem tempu. Zadnje dni preteklega tedna so bile solnčne pege celo tako velike, da jih je bilo mogoče opazovati skozi zakajeno steklo s prostim očesom.

Luna. Glavne lunine faze bodo: zadnji krajec 6. februarja ob 0.25, mlaj 12. februarja ob 18.20, prvi krajec 19. februarja ob 13.36 in ščip ali polna luna 27. februarja ob 17.51. Luna bo najbližja zemlji 12. februarja ob 13. uri, ko bomo videli njen premer pod očesnim kotom 33'29". Luna prekorači 3. februarja ob 7. uri ekvator na poti proti jugu in doseže najnižjo lego pod ekvatorjem 10. februarja ob 1. uri (deklinacija —21°41'). Nato prekorači ekvator znova in sicer opolnoči od 15. na 16. februarja ter doseže najvišjo lego nad ekvatorjem 22. februarja ob 23. uri (deklinacija +21°44').

Planeti. Merkur bo 16. februarja ob 2. uri v zgornji konjunkciji t. j. na podaljšani črti, ki spaja zemljo s solncem. Zato februar za praktično opazovanje tega planeta ni ugoden.

Venera, ki je bila doslej večernica, se naglo približuje solncu in bo 7. februarja ob 14. uri v spodnji konjunkciji. Ob tem času je ne bomo videli. Šele koncem februarja se oddalji od solnca in bo jutranjica, ki jo bomo videli pred solnčnim vzhodom. V daljnogledu se bo videla ob tem času kot ozek srp, čigar vzhodni del je razsvetljen. Dozdevni premer Venerinega kolobarja znaša ob tem času nekaj nad 50".

Mars gre v februarju skozi sozvezdje Strelca in je v najnižjem delu ekliptike. Vzhaja zgodaj zjutraj in sicer še pred 5 uro. V daljnogledu ga vidimo kot kolobarček s premerom 4.7" —5.1" tako, da za opazovanje ta čas ni ugoden.

Jupiter je prekoračil 25. februarja svojo konjunkcijo s solncem in zato ga začetkom februarja še ne vidimo. Pojavi se kot jutranjica tik pred solnčnim vzhodom šele koncem februarja.

Saturn je v sozvezdju Tehtnic blizu stalnice Theta. Vzhaja začetkom februarja po 2. uri zjutraj, koncem februarja pa ob 1.30 in ostane nad obzorjem do jutra. Sredi januarja ga vidimo skozi daljnogled kot kolobarček s premerom 15.1". Obdaja ga obroč, ki prehaja v elipso, čije osi merijo 38.0" in 15.2".

Uran se bliža svoji konjunkciji s solncem, ki nastane 16. marca. Nad obzorjem je sicer takoj zvečer, vendar pa kmalu zahaja.

Neptun je v sozvezdju Leva zapadno od stalnice Regula. 12. februarja bo v opoziciji s solncem tako, da je njegova lega za opazovanje zdaj najugodnejša.

Lega zvezdnega firmamenta začetkom februarja ob 21. sredi februarja ob 20. in koncem februarja ob 19. uri: V zenitu Kočijaž, proti severu Mala Medvedica in Zmaj, na severovzhodu Velika Medvedica in Hrti, na vzhodu Mali in Veliki Lev, na jugovzhodu Rak, Dvojčki, Mali Pes in Hidra, na jugu Orion in Veliki Pes, na jugozapadu Bik in Oven, na zapadu Perzej, Trikotnik, Andromeda, Ribe in Pegaz, na severozapadu Kasiopeja, Cefeus in Labod.

Ameriška zložljiva hiša

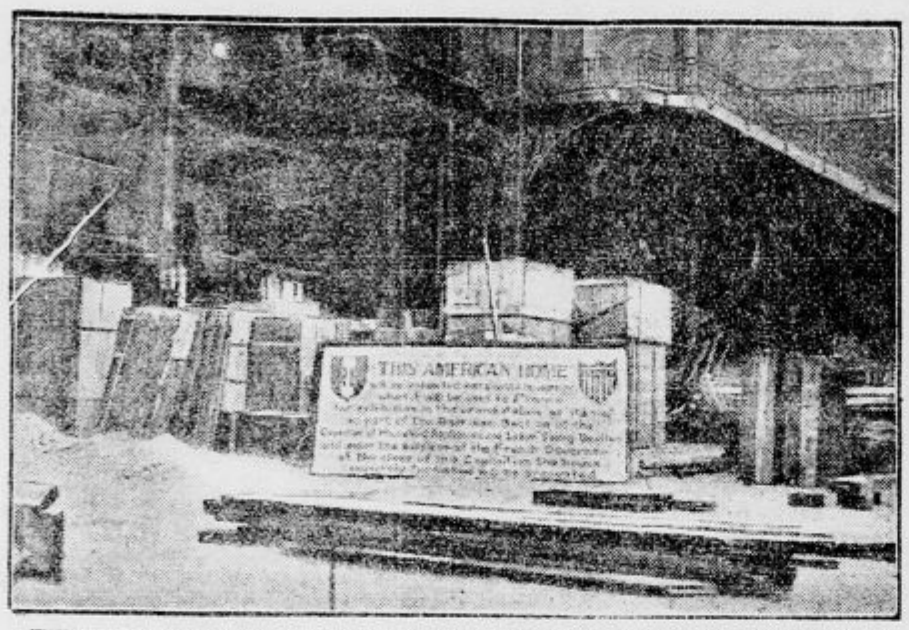

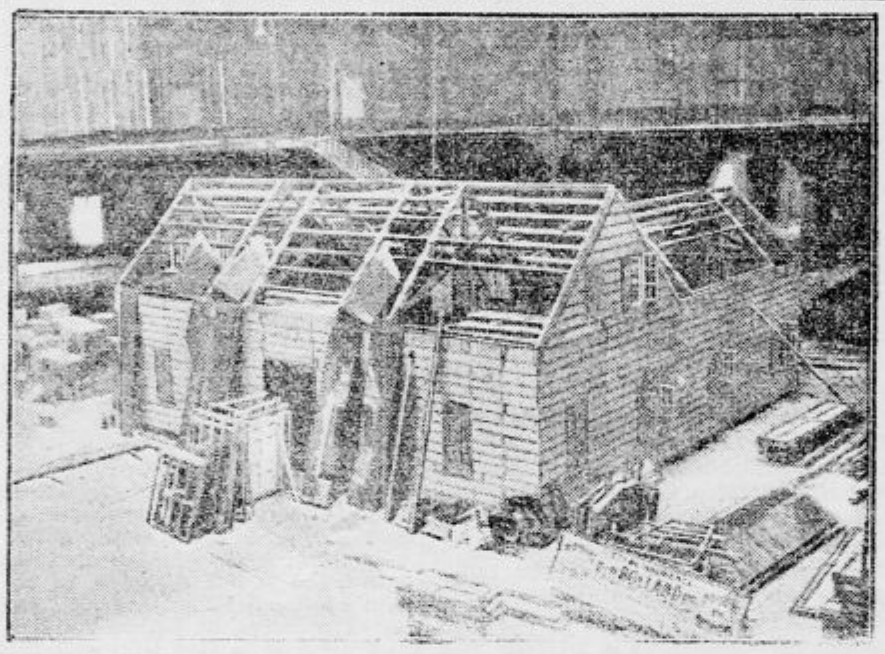

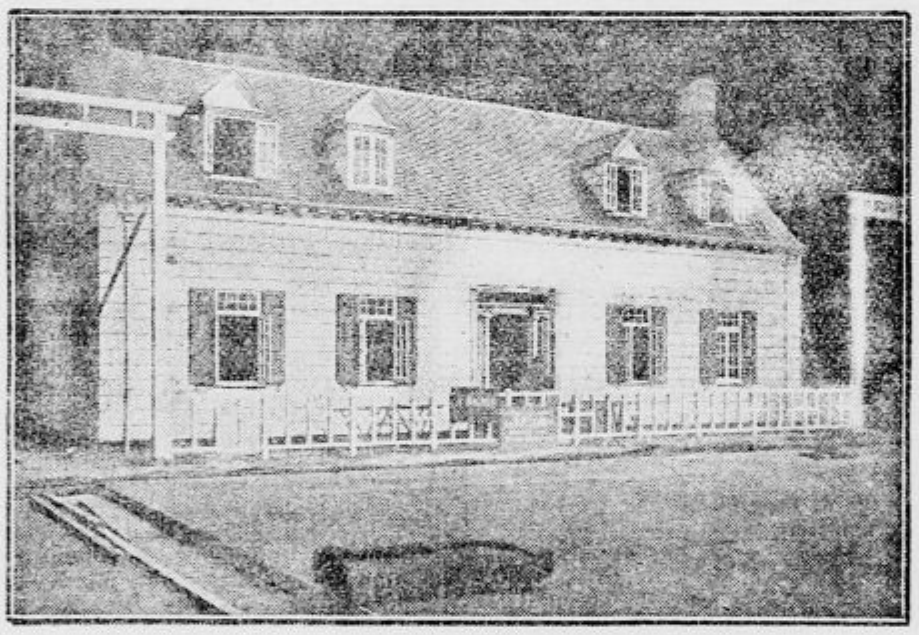

V ogromna mesta stlačeni Američani preživljajo poletje na deželi kakor naši meščani. Vendar se pa Američani ogibajo letoviških hotelov in bivajo raje v popolni svobodi po travnikih in v gozdovih pod šotori ali pa v zasilnih, primitivno zgrajenih hišicah. Že pred večimi desetletji so pa začeli izdelovati tudi zložljive hiše, katero na letovišče namenjeni Američan izbere pri tovarnarju, jo naloži na en, dva ali tri vagone, na izbranem prostoru sestavi, biva v njej, dokler se mu ljubi, če se pa kraja naveliča, jo zopet podre in pošlje z gorovja k morju, kjer živi v njej do jeseni, ko jo zopet razloži in pošlje nazaj v mesto. Pozimi hišico prepleskajo in popravijo, če se je kaj pokvarilo, in drugo leto potuje hišica zopet v druge kraje. Praktične in poceni hiše so začeli kmalu kupovati tudi manj premožni sloji, ker ih lahko plačujejo v obrokih, in stanujejo v njih. Njih praktična in udobna oprema se je tekom časa razvila do rafiniranosti, kar se tiče uporabe prostora, kjer je vsak kotiček smotrno izrabljen, praktičnega in obenem lepega pohištva ter drugih udobnosti, katere hišice nudijo stanovalcem. Stanovanjska beda v Evropi je napotila ameriško vlado, da je poslala v Pariz na razstavo v Grand palais precej prostorno tako hišo, ker se nadeja velikega eksporta in bogatega dobička. Na eni sliki vidimo to hišo razloženo, kakor se prevaža, na drugi pa že do strehe sestavljeno, tretja slika nam pa kaže hišo dovršeno, popolnoma urejeno in obljudeno. Čedno poslikana in praktično razdeljena je v resnici prav prijazen dom. Te hiše so tudi v Evropi na prodaj na obroke in upati je, da bodo vsaj nekoliko omilile stanovanjsko bedo.

Velikanski uspeh! Senzacija dneva! Veliki naval na blagajne!

/ MORSKI VRAG /

Monumentalni filmski veleumotvor — Največji dosedaj izdelani pomorski film.

Najlepša žena sveta, prekrasna ENID BENNETT in najboljši filmski igralec, slavni MILTON SILS, kakor tudi ostala samo izbrana elita filmskih igralcev — Krasni naravni posnetki z morja — Veliki pomorski boji — Tisoče in tisoče sodelujočih — Kolosalna režija, ki daleč prekaša vse prikazane.

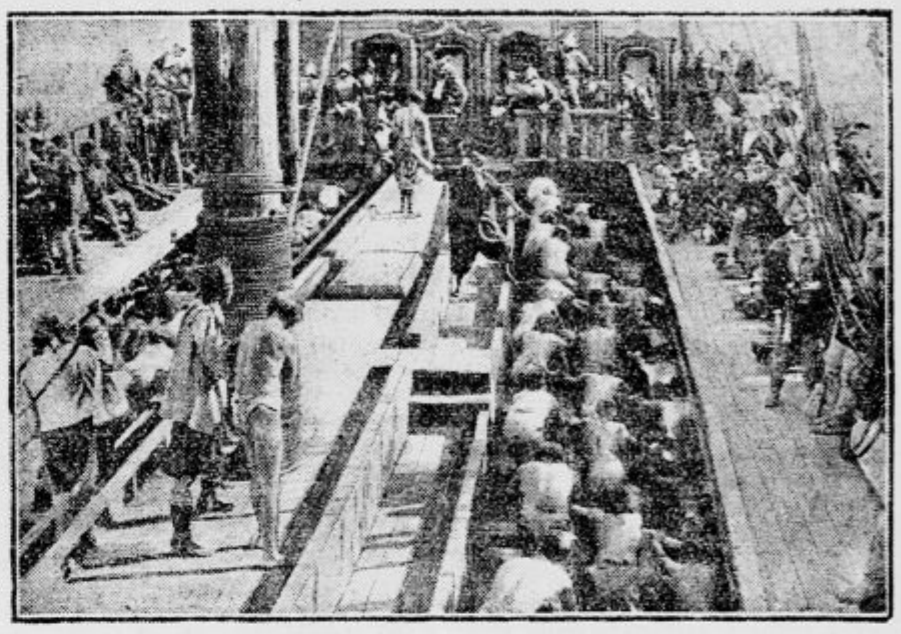

Milijone in milijone je stala izdelava in razkošna oprema tega grandijoznega pomorskega filma.

Znatno pomnoženi prvovrstni umetniški orkester svira pri **vseh** predstavah, za ta velefilm posebno naštudirani izvrstni spored.

Vsled ogromne dolžine filma se vrše predstave točno ob

3, 5, 7, 9. Predprodaja vstopnic od 10. do pol 1.

ELITNI KINO MATICA, vodilni kino v Ljubljani, telefon 124.

Razočarana artistka

Leta 1923. se je seznanil grof Pavel Franc Eldz v Buenos Airesu s prikupljivo in mlado artistinjo Jožico Schrammovo, rodom iz Avstrije. Dekle je bilo revno in bedno, grof pa jo je tako vzljubil, da jo je končno poročil in jo priznal za zakonito ženo. Eldz pa se ni brigal po poroki za zaslužek. Sklenil je živeti na račun svoje žene, kateri je dal zveneč naslov, ki so mu ga zapustili predniki. Delal je tudi različne dolgove in ko so mu bili upniki za petami, je izginil. Zapustil je svojo ženo in se napotil po svetu.

Razočarana artistka je nekaj časa z vsemi močmi delala, da bi poplačala dolgove nesramnega človeka. Lani je prišla na Dunaj, kjer je obiskala svoje sorodnike. Naenkrat je naletela na pobeglega moža, ki se je očividno prav dobro zabaval v družbi dveh dam. Prijela ga je trdo in je zahtevala od njega, da se vrne k njej ter začne zopet skupno življenje. Grof pa je naenkrat izjavil, da kaj takega ne odgovarja tradicijam njegove rodbine. Mislil je, da bo ta razlog dovolj močan, da se ne bo žena več brigala zanj. Toda artistka je bila energična ženska in ga je tožila ter zahtevala v tožbi zakonito vzdrževalnino. Grof je poslal na razpravo svojega zastopnika in je izjavil, da se smatra še vedno samca ter da je poročil artistko samo zato, da bi ga finančno podpirala.

Ta izjava je seveda osupnila sodnike prav tako kakor javnost, ki je prisostvovala obravnavi. Sodišče je pozvalo moža, naj predloži dokaze svojega denarnega stanja. Grof je zahtevi ustregel in izkazalo se je, da opravlja službo pisarniškega volonterja pri tvrdki Mayr in Melnhof v Gradcu in da prejema 180 šilingov mesečne plače. Pristojna oblast mu je izdala tudi ubožno spri-

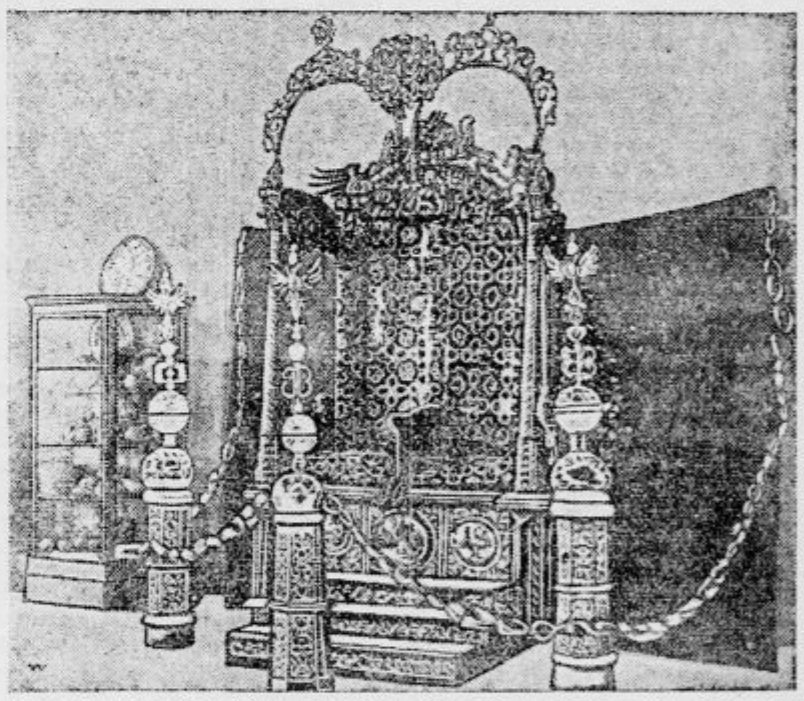

Carski prestol iz čistega srebra

razkazujejo sedaj boljševiki v Moskovskem orožarnem muzeju. Prestol izvira iz časov Petra Velikega in Ivana Groznega, torej iz 17. stoletja. Vrednost njegova je neprecenljiva, ker je sestavljen zares iz čistega srebra v vseh mogočih podrobnostih.

L. N. Tolstoj:

Prvi spomini

(Iz avtobiografskih opazk l. 1878.)

Rodil sem se v vasi Jasni Poljani, kjer sem preživel tudi svojo prvo mladost.

To-le so moji prvi spomini (ki jih ne znam postaviti po vrsti, ker ne vem, kaj je bilo prej, kaj pozneje; pri nekaterih niti tega ne vem, ali so resnični ali so se mi sanjali). Evo jih: povezan sem; rad bi si oprostil roke, pa si jih ne morem in zato vpijem in jočem. In moje vpitje mi je samemu neprijetno; toda ne morem se vstaviti. Nekdo, ne spominjam se kdo, je sklonjen čezme. In vse to je v poltemi. Toda spominjam se, da jih je bilo dvoje. Moje vpitje učinkuje nanju; vznemirjena sta radi njega, toda ne razvežeta, to, kar hočem, me vseeno ne, in jaz vpijem še glasneje. Zdi se jima, da je to potrebno, (da sem zvezan, namreč), jaz pa vem, da tega ni treba, in jima hočem to dokazati in jočem z glasnim krikom, ki mi je samemu zopern, toda ne morem si drugače pomagati. Čutim neopravičenost in krutost ne ljudi, kajti ljudem se smilim, temveč usode in usmiljenje do samega sebe. Ne vem in nikdar ne zvem, kaj je to bilo: ali so me kot dojenčka povijali in sem pulil roko iz povojev, ali so me povijali, ko sem bil že več ko leto dni star, da bi si ne razpraskal lišaja; ali sem strnil v ta edini spomin več vtisov, kakor človek to dela v sanjah, toda res je, da je bil to moj prvi najmočnejši vtis življenja. In česar se najbolj spominjam, ni moj krik ne trpljenje, temveč zapletenost, protislovnost vtisa. Želim si prostosti, ki ne bi nikogar motila, in jaz, ki potrebujem moč, sem slaboten, oni so pa močni.

Drugi vtis je radosten. Sedim v koritu in obdaja me nov, neprijeten voni nekakšne snovi, s katero otirajo moje majhno telesce. Bržkone so bili otrobi v vodi in v koritu, toda novost vtisa otrobov me ni zbudila. In prvič sem opazil in vzljubil svoje telesce z rebri, ki sem jih videl na prsih, in gladko temno korito, pestunjine roke z zavihanimi rokavi in toplo, kadečo se vodo in njen zvok, posebno pa občutek gladkosti mokrih robov korita, ko sem drsal po njih z ročicami.

Čudno in strašno je pomisliti, da ne najdem v svojem spominu od rojstva pa do treh let, torej iz časa, ko sem pil iz prsi, ko so me odstavili, ko sem pričel lesti, hoditi, govoriti, nobenega vtisa razen teh dveh, če še tako iščem po njem. Kdaj pa sem se tedaj pričel? Kdaj sem pričel živeti? In zakaj si z radostjo predstavljam samega sebe v tistem času, dasi me je bilo včasih strah, kakor je še sedaj marsikoga, če sem si predstavljal samega sebe v času, ko bom zopet stopil v stanje smrti, iz katerega ne bo spominov, ki bi se dali izraziti z besedami? Ali tedaj nisem živel, ko sem se učil gledati, poslušati, razumeti, govoriti, ko sem spal, pil iz prsi, in poljubljal prsi in se smejal in veselil svojo mater? Živel sem in sicer blaženo! Ali si nisem tedaj pridobil vsega tega, od česar sedaj živim, ali nisem tedaj pridobil toliko in tako hitro, da vse ostalo življenje nisem pridobil niti stotega dela tega? Od petletnega otroka do mene je samo korak. Od novorojenčka do petletnega otroka strašna daljava. Od zarodka do novorojenčka — brezdno. A od nebitja do zarodka ni več brezdno, temveč nedoumevnost. Ne samo, da so prostor, čas in vzročnost oblike mišljenja in da je bistvo življenja izven teh oblik, temveč vse naše življenje, vse popolnejša in popolnejša podreditev samega sebe tem oblikam, potem pa zopet osvoboditev od njih.

Naslednji moji spomini se nanašajo že na četrto-peto leto, toda tudi teh je zelo malo in niti eden izmed njih se ne nanaša na življenje izven hišnih sten. Do petega leta prirode sploh ni zame. Vse, česar se spominjam, se godi v posteljici, v sobi. Ne trave ne listja ne neba ne solnca, ničesar tega ne poznam. Nemogoče, da bi mi ne bili dajali cvetic, listja, da bi se igral ž njimi, da bi ne bil videl trave, da bi me ne bili zagrinjali pred solncem, toda do petega do šestega leta ni niti v enem mojem spominu tistega, kar imenujemo priroda. Kdor jo hoče videti, se mora najbrže oddaljiti od nje, jaz pa sem bil priroda.

Naslednji spomin za koritom je spomin na »Jeremjejevno«. »Jeremjejevna« je bila beseda, s katero so nas, otroke strašili, toda moj spomin nanjo je takle: ležim v posteljici in pri srcu mi je veselo in dobro, kakor vedno, in ne spominjal bi se tega, ali naenkrat prične govoriti pestunja ali nekdo drugi iz tega, kar tvori moje življenje, z glasom, ki mi je nov, in odide; meni pi postane poleg tega, da mi je veselo pri srcu, še strašno. In spominjam se, da nisem sam, marveč da je še nekdo ravno tak kot jaz. (To je najbrž moja eno leto mlajša sestra Mašenka, s katero sva spala v isti sobi). In spominjam se, da je pri moji postelji majhna zavesa in da se oba s sestro veseliva in plašiva te nenavadne stvari, ki se je zgodila z nama. In skrivam se v blazine in se skrivam in pokukavam proti vratom, od koder pričakujem nekaj novega in veselega. In midva se smejeva in skrivava in čakava. In tedaj se prikaže nekdo v obleki in oglavnici ves tak, kot nisem še nikoli videl, toda spoznam ga, da je to tista, ki je vedno pri meni (pestunja ali teta — sam ne vem), in ta nekdo govori z globokim glasom, ki ga poznam kot nekaj strašnega o porednih otrocih in o Jeremjejevni. Jaz vriskam od strahu in od veselja in resnično me je groza, obenem se pa veselim tega, da me je strah, in želim, da bi tisti, ki me straši, ne spravil, da sem ga spoznal.

Nato utihneva, toda kmalu pričneva nalašč zopet šepetati, da bi spet priklicala Jeremjejevno.

Poleg spomina na Jeremjejevno imam spomin, ki mu je podoben. Najbrž spada že v poznejši čas, ker je bolj jasen, toda nerazumljiv mi je ostal vedno. Glavna oseba tega spomina je Nemec Fjodor Ivanović, naš učitelj, toda čisto gotovo vem, da še nisem pod njegovim nadzorstvom, torej je to moralo biti pred petim letom. In to je prvi vtis, ki ga imam o Fjodoru Ivanoviču. In zgodilo se je to tako zgodaj, da se še nikogar ne spominjam, ne bratov ne očeta. Če sploh imam predstavo o kakem dru-

čevalo. Na ta način ne bo seveda artistka dobila nobene odškodnine in brezznačajni pustolovec se bo lahko še naprej nemoralno okoriščal z lahkovernimi žrtvami, ki mu bodo nasedale.

Velik vohunski proces v Ljeningradu

Včeraj, 1. februarja, se je pričel v Ljeningradu velik proces, naperjen proti 43 vohunom republike Estonije. Sodišču, ki bo sodilo obtožence, predseduje sodnik Ulrich, obtoženci pa so baje žrtve estonskega generalštabnega majorja Martina, ki je razprostrl širom Rusije mrežo poizvedovalcev.

Najeti ljudje so Martinu stalno poročali o številu vojaških čet, o vojaških vajah in sličnih rečeh. Vohuni, ki so bili v njegovi službi, so imeli celo pravico in dovoljenje spraviti sumljive ruske državljane čez mejo. V ta namen so jim agenti pošiljali ponarejene potne liste in denar.

Po drugi strani pa so Martinovi služabniki vtihotapljali boljševiškemu režimu nasprotujoče ljudi v deželo. Pri tem delu je pomagal posebno zastopnik vohunske službe v Narvi, neki Nikolajevič, ter polkovnik belih gardistov Frank. V vohunskih službah nahajajoči se plačanci, so se morali zavezati, da bodo v slučaju potrebe razrušili mostove in važne železniške naprave. Preden pa je prišlo do tega, je sovjetska policija razkrila zaroto, polovila zarotnike in jih postavila pred sodišče. Obravnava bo trajala predvidoma 12 do 14 dni.

Lars Möller, najsevernejši novinar na kontinentu

V Gotdhaagu na Grönlandiji je umrl v visoki starosti izdajatelj eskimskega lista »Atuagagliutit«, kar bi rekli po naše: Nekaj, kar moraš čitati. Mož ima za seboj zanimivo življenje. Ustanovil je imenovani list leta 1861. ter ga je do leta 1923. vodil popolnoma sam. O tem najsevernejšem žurnalistu na zemlji je napisal sedaj znani raziskovalec Grönlandije Peter Freuchen v kodanjskem dnevniku »Politiken« lep članek. V tem članku pravi:

Lars Möller je bil še zelo mlad kljub svoji visoki starosti. Bil je rojen za voditelja in je kazal ta talent že v svojih mladih letih. Grönlandski reformator, dr. Rink je spoznal njegovo nadarjenost takoj in ga je poslal na Dansko, kjer se je učil črkostavstva. Potovanje iz Grönlandije na Dansko je bilo takrat pravcati dogodek. Mladi Lars je prišel v Kodanj ter je bil kmalu sprejet v najboljše danske kroge. Ko je dorašča, je kazal vedno večje talente. Bil je nenavadno duhovit ter je imel veliko prisotnost duha. Ko ga je nekoč sprejel kralj Friderik VII. v avdijenci, mu je rekel, da je on prvi Grönlandec katerega vidi. Lars mu je dal vljuden odgovor, da je tudi Friderik VII. prvi kralj, ki ga on vidi.

Iz Danske se je vrnil Möller v Grönlandijo, kjer je začel ustanavljati časnik za svoje rojake. Moral se je v začetku boriti z velikimi težavami. List je namreč pisal in stavil sam, in zraven tega je moral rezati še slike zanj. Njegov stroj za tiskanje je bil zelo enostavna priprava. Vendar je kljub temu našlo grönlandsko prebivalstvo v vsaki številki dovolj zanimivega gradiva. List je čital vsak Grönlandec, ki je bil le zmožen čitanja. Šele čez leta in leta je Möller nabavil za svojo tiskarno modern stroj za tiskanje. Svoje podjetje je pretvoril polagoma v pravo tiskarno in danes se nahaja v nji celo zavod za litografiranje.

Posebno dobro karakterizira Möllerja to, da je znal najti izhod iz vsakega položaja. Razmere so povzročile, da je prišel njegov list po par letih obstoja v vladine roke. Vendar pa ni mogla vlada nič storiti, ker jo je imel Möller popolnoma v svoji oblasti. S svojimi duševnimi sposobnostmi je docela obvladal svoje nasprotnike ter si jih je vedno pokoril.

Möller je bil poleg tiskarja in novinarja tudi knjigotržec. Bil pa je vedno in povsod originalen človek. Nekoč je napisal eskimski duhovnik slovnico ter jo izročil Möllerju v natisk. Sedem let je delo čakalo v tiskarni, in ko je izšlo, je imelo komentar in opravičilo Möllerja, ki je napisal: »Ta knjiga je morala zelo dolgo čakati, preden je prišla na svetlo. Toda to ni krivda založnika in tiskarja, marveč pisatelja. Pravopis knjige je bil namreč strašen. Že raba vejic je bila zelo komplicirana, s podpičji pa je imel izdajatelj naravnost nepopisne muke. Moral je predelati slovnico od začetka do konca, jo še enkrat prepisati in šele potem jo je mogel dati v tisk.«

Okoli Larsa Möllerja se je zbirala vsa grönlandska inteligenca. Vsi so hodili k njemu po nasvete in so mu prinašali informacije. Bil je pravi sin svojega naroda, naroda, ki ni brez bodočnosti. Lars je zapustil po svoji smrti dva sina. Prvi je nadarjen risar, drugi pa fotograf. Tega smatrajo enega izmed najbolj nadarjenih ljudi v današnji Grönlandiji. Ko je obiskal danski kralj leta 1921. Grönlandijo, ga je Möller sprejel in postregel čisto po svoje. Dal je pripraviti kavo in pogrniti mizo za dve osebi, zase in za kralja. Kraljica pa je morala piti kavo z drugimi ženskami v sosedni sobi. Tako je živel ta častitljivi prerok Grönlandije, izvrsten sin svoje dežele in branitelj pravic svojega naroda.

9996 km v 10 dneh

Nedavno se je pod kontrolo holandskega avtomobilnega kluba vršila desetdnevna non-stop vožnja. Motor (3½ HP Harley - Davidson) je torej moral

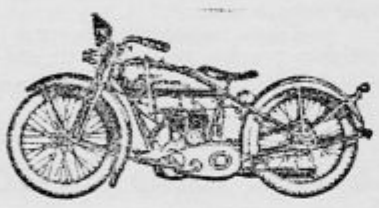

delovati vseh deset dni brez prenehanja in je moral biti tudi pri polnitvi z bencinom in oljem v obratu. Za to desetdnevno vožnjo so bili določeni trije vozači, ki so se menjavali vsakih deset ur. Tekom 10 dni so na progi, dolgi 418 km, prevozili 9997 km, kar je pač lep rezultat, posebno če se upošteva, da zima ni baš najugodnejši čas za dirkanje z motocikli ali avtomobili.

Besneči ocean

Na Atlantskem oceanu je bilo te dni silno viharno vreme, ki je uničilo celo vrsto ladij na odprtem morju, druge pa težje ali lažje poškodovalo. Vihar je imel značaj vrtinca. Potniki pripovedujejo, da niso že dolgo doživeli tako burne morske vožnje. Morje se je igralo z ladjami kakor z igračami ter se poganjalo v visoke valove, ki so dostikrat dosegali višino 20 metrov. Potniki kakor tudi pomorščaki so trepetali v skrbeh za svoje življenje. Imeli so dovolj vzroka za to. Angleški parnik «Antione» je bil tako zdelan, da se je jel pogrezati v vodo. K sreči je prišel mimo baš v usodnem trenutku ameriški parnik «President Roosevelt», ki je vzel na krov obupano posadko. Druga angleška ladja «Larristan» se je potopila s posadko, ki je štela 24 mož. Samo šest ljudi se je rešilo. Vzel jih je na krov nemški parobrod «Bremen», last severnonemškega Lloyda.

Iz Londona prihajajo poročila, da morje še vedno premetava po valovih parnik «Erindino», ki je brez gospodarja. Tudi veliki prekooceanski parnik «Olympic» je že parkrat prosil pomoči. Francoska potniška ladja «France» ter angleški parobrod za pasažirje «Aquitania» sta sicer dospela v newvorško pristanišče, imela pa sta dva dneva zamude. «Aquitania» se skorajda ni mogla zasidrati. Ko je pristala v luki, je udarila z vso silo ob kamenito nabrežje, nakar so se potniki otelj na suho. Kapitana obeh ladij sta izjavila, da besni ocean kakor pomnijo le najstarejši pomorščaki in da dosegajo njegovi valovi čestokrat 20 metrov.

Tudi na Filipinskih otokih je nastal zadnje dni vihar, ki je povzročil veliko razdejanje. Več ladij je ob tej priliki utonilo in domače prebivalstvo jim nikakor ni moglo pomagati, dasi je v ta namen žrtvovalo vse svoje sile.

Sokolstvo

Občni zbor Sokola I. v Ljubljani (Tabor)

V soboto zvečer je imel Sokol I. v Ljubljani svoj 19. redni občni zbor v mali dvorani Kazine. Poset ni bil posebno dober, za osmo uro napovedan, se je moral vršiti občni zbor uro pozneje, ker pravila zahtevajo navzočnost ene tretjine članstva.

Občni zbor je otvoril društveni starosta br. dr. Pavel Pestotnik, ki je po običajnih formalnostih in po pozdravu zastopnikov br. dr. Krejčija in Stravsa ter br. Adama iz Prage imel daljši govor, katerega glavni del smo že objavili. V svojem govoru se je spomnil vseh onih, ki so pripomogli, da je zgradba Sokolskega doma tolikо napredovala, da bo v tekočem letu telovadnica že uporabljiva. Posebno zahvalo je izrekel društvenemu podstarosti br. Josipu Turku, ki je s svojo agilnostjo in z lastno darežljivostjo največji dobrotnik Tabora, za kar se mu je društvo oddolžilo s tem, da mu je vzidalo v dom kamen s primernim napisom. Zahvalil se je tudi časopisom za naklonjenost ter se spomnil v preteklem letu umrlih bratov in sester. Poudarjal je vestnost in dolžnost vseh društvenih odsekov in posameznih odbornikov, ki so v najlepši slogi in bratski ljubezni delovali v prid društvu. Med drugim je tudi naglašal, da je razmerje do Orjune in sporta, kateri obe organizaciji prideta z društvom večkrat v stik, ker so mnogi člani tudi v obeh organizacijah včlanjeni — prijateljsko. S posebnim povdarkom je omenil delovanje mladinskega odseka, ki mu bo potem, ko bo nova društvena telovadnica uporabljiva, dana važna naloga, da zbere čim večje število mladine v svoje okrilje. Govor brata staroste je bil z odobravanjem sprejet.

Kot zastopnik Ljubljanske župe je govoril br. Stravs, ki je povdarjal, da je Sokol I. eno najboljših župnih društev ter je nato prečital poslanico, ki jo je izdalo savezno starešinstvo. Za pozdrav se je zahvalil tudi br. Adam iz Prage, ki je izročil tudi pozdrave br. Vorla, načelnika praškega Sokola, želeč društvu najlepših uspehov.

Tajniško poročilo je podal br. Tratar, ki je navedel glavno društveno delo, posebej pa je podrobneje poročal o prireditvah, ki jih je društvo pred letom priredilo in ki so dale društveni blagajni lepe dohodke. S prošnjo na članstvo, da ostane društvu zvesto in naklonjeno tudi v prihodnje, je zaključil svoje obširno poročilo.

Jako zanimivo je bilo poročilo br. načelnika Prosenca, ki je podal pregledno sliko o tehničnem delu v društvu. Iz obširnega poročila naj omenimo, da je društveni prednjaški zbor štel začetkom leta 30 članov, koncem leta pa 27. Vsi vodniki poedinih oddelkov so s pravim razumevanjem sokolskih vzgojnih nalog vršili svoje delo. Iz podane statistike je bilo razvidno posečanje telovadbe, povprečno je bilo navzočih 37 članov, 28 članic, 18 ženskega naraščaja, 30 moškega naraščaja, 32 ženske dece in 43 moške dece. Skupna je nad 550 oseb posečalo sokolsko telovadbo. Udeležba pri javnih nastopih je bila častna pa tudi vzorna, enako si je tudi društvo pri tekmah priborilo vselej častne uspehe.

O denarnem poslovanju je poročal računovodja br. Bratković, ki je predložil udeležnikom pregledno izdelano poročilo, in sicer račun bilance in račun izgube in dobička. Blagajna izkazuje 320.000 Din dohodkov in 317.000 izdatkov, društveno premoženje pa znaša 307.000 Din. Poročilo je bilo odobreno po izjavi preglednikov računov. Zborovalcem je bil predložen podrobno izdelan proračun za tekoče leto, ki izkazuje 195.000 Din dohodkov in 198.000 Din izdatkov. Proračun sta pojasnevala poročevalec in br. starosta. Na predlog br. Marolta je bil proračun sprejet.

Za tem so sledili predlogi odbora in sicer na vprašanje župnega starešinstva, kakšno stališče zavzema društvo glede izdajanja župnega Vestnika. Odbor predlaga, da župa nadaljuje z izdajanjem Vestnika, ako bi to ne bilo možno, naj se izdajajo samo izvestja. Dalje predlaga odbor župnemu starešinstvu, da naj savezni in župni prispevek ne presegata 10 Din letno. K tej točki se je oglasil župni starosta br. dr. Krejči, ki je pojasnil velik pomen centralne sokolske organizacije ter prav umetno in odločno zagovarjal potrebo prispevanja organizačnih prispevkov višjim organ. edinicam. Predloga odbora sta bila sprejeta.

Volitve odbora so se izvršile z vzklikom, in sicer je bila sprejeta predložena kandidat na lista z edino izpremembo, da se odbor pooblasti, da imenuje sam prosvetarja, ker je br. Prosenc iz zdravstvenih razlogov odklonil izvolitev. Izvoljeni so soglasno: Starosta br. dr. Pavel Pestotnik, I. nam. staroste s. Milena dr. Žerjavova, II. nam. staroste br. Josip Turk, III. nam. staroste br. inž. Fran Zelenko, načelnik br. Žane Miklavc, načelnica s. Zora Ruglova, prosvetar, mesto ostane prazno, odbor sam ga imenuje kasneje. Odborniki: br. Jože Tratar, s. Mica Krmčeva, br. Fran Vrečar, br. Rajko Turk, br. Janko Smrekar, br. Rudolf Završnik, br. Drago Kramaršič, br. Kazimir Bratković, br. Milan Verovšek, br. Ivan Zupan, br. Evgen Šusteršič, br. Anton Čotar, br. Ludovik Trček, br. Anton Žerjal, br. Stane Flegar, br. Albin Turk, br. Josip Majdič, br. Ivan Podboj, s. Vera Stritarjeva, br. Ljubo Dermelj. Namestniki: br. Jože Peršič, br. Jakob Lumbar, s. Jožica Gorjanc, br. Tone Gorjanc, br. Jože Gorjanc, br. Ivan Lozej. Preglednika računov br. Srečko Magolič, br. Adolf Vadnal, br. Lado Hartman.

Po končanih volitvah je br. starosta zaključil občni zbor, ker se pri slučajnostih ni nihče priglasil k besedi.

Zletne smučarske tekme na Češkem

Prvi akt zletnih tekem VIII. vsesokolskega zleta v Pragi je končan. Od 2. do 24. januarja so se vršile smučarske tekme v Jiliemnici na Krkonoših, ki so bile prva zletna priredit v. Češko Sokolstvo je v zadnjih letih pričelo resno gojiti smučarstvo ter je sprejelo smučarske tekme kot sestavni del tekmovalnih vaj, da s tem dvigne splošno zanimanje za smučarstvo med svojim članstvom.

Smučarske tekme so bile prirejene v naglici in so bile razglašene šele 6 tednov pred izvršitvijo in takrat je bil objavljen šele tekmovalni red. Vzlic temu je bila udeležba pri tekmah povoljna. Kasna objava je bila vzrok, da se jugoslovensko Sokolstvo ni moglo udeležiti tekem pa vrhutega tudi ni še za take tekme pripravljeno. Upamo pa z vso gotovostjo, da se bo v bodoče tudi naše Sokolstvo oprijelo te lepe panoge in se toliko izvežbalo, da bo tako doma kakor tudi v inozemstvu lahko nastopilo k tekmam.

Zletne smučarske tekme so obsegale štiri dele, in sicer smučanje na 50 km za člane, na 10 km za članice, na 18 km za člane in skoki za člane.

Dne 21. januarja ob 9. dopoldne je pričela tekma na 50 km za člane. Priglašenih je bilo 29 tekmovalcev, toda startalo jih je samo 18 in 8 izven konkurence. Organizacija tekme je bila vzorna in so kot reditelji sodelovali Sokoli in gasilci. Najboljši uspeh je dosegel br. Bachtik Anton 4:41.06.

V petek se je vršil tečaj za sodnike pri skokih, ki ga je vodil inž. Štengl iz Plzna.

V soboto 23. januarja ob 1. popoldne je bila tekma članic na 10 km. Najboljši uspeh je dosegla sestra Gottsteinova Bogomila 46.44. Udeležba 14 članic in 4 izven konkurence.

Isti dan ob 2. je bila še tekma članov na 18 km. Udeležba je bila velika, izmed 112 priglašenih jih je startalo 73. Prvi je bil Nemecky Josip, ki je prišel na cilj v 59 minutah 24.06. sekundah. Tudi ostali so dosegli lepe uspehe, toda vsi so vozili preko ene ure.

V nedeljo je bil zadnji del tekme: skok. Na vzorno prirejenem skakališču je možnost najdaljšega skoka do 45 m. Tekmovalo je 34 smučarjev, ki so izvedli največ po tri skoke, nekateri tudi samo po dva. Najdaljši skok je bil 38 m, ki ga je izvedel br. Bim, ostali so skakali na 36, 35, 34 m.

Ogromna je bila udeležba občinstva v nedeljo, zbralo se je nad 10.000 gledalcev. Tekmo je posetil tudi starosta ČOS br. dr. Scheiner in več članov predsedstva ČOS. in krkonoške župe. Češko Sokolstvo je s smučarsko tekmo izredno zadovoljno in se veseli lepih uspehov.

Občni zbor Sokola Kor. Bela v Javornik dne 24. januarja je pokazal, da je društveno delo precej napredovalo. Nazadovanje se opaža edino pri dramatičnem odseku. Prav lepe račune pa je podal gradbeni odsek. — Nihče ni pričakoval, da bo že čez leto dni razpolagal z 38.000 Din. Kupil je že svet za novi dom, ostalo pa je naložil v hranilnico. Župni delegat br. dr. Obersnel in župni nadzornik br. Sušnik sta podala nekaj direktiv za zlet v Prago in bodrila članstvo k še večji delavnosti in poudarjala korist bratskega medsebojnega delovanja. Izvoljen je bil pri volitvi povečini stari odbor z br. Svetlinom kot starosto na čelu. Nekaj izvoljenih je hotelo demisijonirati, česar pa starosta ni pustil. Kam pa pridemo, če nas bo v živo zadelo vsako obrekovanje! Stopati moramo preko očitkov. Oni, ki iz bogsigavedi kakšnih vzrokov delajo razprtije, pa niso Sokoli, kar je čisto prav povedal br. Ferluga. Dobro bi bilo, da vzame odbor v roke široko metlo! — Zdravo!

Občni zbor Sokolskega društva v Bregani. Sokolsko društvo v Bregani je imelo dne 24. jan. svoj letni občni zbor, katerega se je udeležilo skoro vse članstvo. Brat starosta, Franc Herzog, je v kratkih besedah podal delo Sokola v prošlem letu in je prečital poslanico JSS, katero so vsi člani poslušali z velikim zanimanjem. Društvo je marljivo delovalo v vseh odsekih in je tudi stanje blagajne povoljno. Za starosto je bil soglasno izvoljen Zobarič Jakob, za podstarosto Ivan Kalin, za tajnika Milan Jelinek, za blagajnika Josip Kalin (ml.), za načelnika Milan Jelinek, za prosvetarja Šetinc Anton. Odbor: Slavko Kalin, Hribar Amalija, Brce Anton, dr. Vatroslav Sokolović, ki je obenem tudi društveni zdravnik.

Sokolska župa v Celju je razposlala včlanjenim društvom že pred mesecem vprašalne pole glede udeležbe na vsesokolskem zletu v Pragi. Te pole je dosedaj vrnilo le par društev. Po prijavah raznih žup bo udeležba jugoslovenskega Sokolstva na praškem zletu izredno velika. Savez mora dobiti pravočasno jasno sliko, ako in v kolikor se bodo posamezna društva udeležila te mogočne vseslovanske prireditve. Sestre in brate, ki se nameravajo udeležiti praškega zleta, prosimo, da se takoj priglase pri društvih. Te prijave so za pripravljalno delo za zlet neobhodno potrebne. Brat je Čehoslovaki in sestre Čehoslovakinje so se udeležile našega zleta v Ljubljani v impozantnem številu. Nimajo nič bližje do nas, kakor mi do njih. Čut hvaležnosti nam veleva, da jim bratski vrnemo njihov obisk. V vseslovanski Pragi bodo ob nastopu tisočev in tisočev telovadcev in telovadk vidi, kaj zmore Sokolstvo. Vračali se bodo domov z neomajno vero v nepremagljivo moč sokolske organizacije. Društveni funkcijonarji, skrbite, da se članstvo pripravi na zlet. Onim, ki niso v položaju kriti vseh izdatkov sami, pomagajte. Zbirajte za zletni sklad. Vaš trud ne bo zaman. Tokrat je prilika dana in je morda ne bo tako kmalu. — Starešinstvo sokolske župe v Celju.

Razstava „Slovenska žena“

Pod tem naslovom priredi «Splošno žensko društvo v Ljubljani» s pomočjo drugih ženskih organizacij obsežno razstavo. Razstava se vrši v času velesejma, t. j. od 26. junija do 6. julija t. l. v velikem paviljonu na velesejmskem prostoru. Slovenke hočejo zbrati po možnosti vse, kar je ustvarila pomembnega slovenska žena doslej na kulturnem, socijalnem, karitativnem, obrambnem, feminističnem in obrtnem polju ter predočiti to javnosti v obliki razstave.

Razstava se deli na dva glavna dela: 1.) kulturni, 2.) obrtniški del. — Priprave za razstavo «Slovenska žena» segajo že v leta 1913./14., a jih je svetovna vojna prekinila. L. 1924. je priredila feministična alijanca v času kongresa Male ženske antante v Beogradu razstavo pod naslovom: «Delo slovenske žene», ki pa se je zaradi visokih prevoznih stroškov in drugih težkoč morala zelo omejiti. Obsegala je po večini le slovensko žensko slovstvo, umetnost, nekaj statistike ter nekoliko narodnih vezenin in čipk. Sedaj nadaljuje in izpopolnuje to delo «Splošno žensko društvo v Ljubljani». Razstava naj poda pregledno sliko slovenskega ženskega dela. Zato se obrača odbor Splošnega ženskega društva na Slovenke vseh strank in političnih prepričanj, na slovensko javnost vobče s prošnjo: Pomagajte, da bo slovenska žena na razstavi zares dostojno zastopana! Vsak nasvet in vsaka pomoč se sprejema z največjo hvaležnostjo. Razume se pa, da pride na razstavo «Slovenska žena» samo to, kar je res razstavljanja vredno. Za sprejemanje umetnin in umetniško obrtnih izdelkov se sestavi posebna strokovnjaška jury.

Kongres Internacijonalne študentske konfederacije v Bordeauxu

V četrtek 28. januarja je pričel v Bordeauxu na Francoskem kongres mednar. zveze visokošolcev. Na zborovanju je zastopanih 26 držav po svojih delegatih visokošolcih. Nemci, ki niso še včlanjeni v CIE, so odposlali na kongres le opazovalce. Sovjetska Rusija se je včlanila v konfederacijo. Izvršilni odbor CIE (Confédération internationale des étudiants) se je bavil z vprašanjem, kako praktično udejstvovati sodelovanje z Institutom mednarodnega duševnega sodelovanja in Mednarodnim uradom. Glede prvega je na dnevnem redu kongresa posebna točka, s katere izraža CIE željo, da bi Institut duševnega sodelovanja sprejel v svojo visokošolsko sekcijo kot člana tudi delegata, imenovanega po CIE. Izvršilni odbor je pooblastil podpredsednika Antebija, da stopi v zvezo z merodajnimi osebami instituta. V petek 29. januarja je izvršilni odbor CIE sprejel resolucijo, po kateri ne more kongres sprejeti nobenega dogovora ali pogodbe, ki bi spreminjala delovni program CIE, ki je bil sprejet 1923. v sporazumu z Institutom mednarodnega duševnega sodelovanja. — Ima li naše visokošolsko dijaštvo svoje zastopnike na kongresu, kjer se razpravlja in sklepa o zadevah vseh organiziranih visokošolcev? In če jih ima, so li skrbneje in previdneje izbrani kot zadnja leta!?

gem, posebnem bitju, jo imam samo o sestri, in to samo zato, ker se je prav tako bala Jeremjejevne kakor jaz. S tem spominom je združena tudi moja prva predstava o tem, da je v naši hiši tudi gornje nadstropje. Kako sem prišel gori — ali sem prišel sam, ali me je kdo nesel, — se ne spominjam; spominjam se samo tega, da nas je veliko, da se držimo za roke, med nami so tudi tuje ženske (sam Bog ve, kako da se tega spominjam, da so perice), pričnemo plesati in Fjodor Ivanović skače in pri tem previsoko vzdiguje noge in preveč ropota in razbija ž njimi; v enem samem trenutku čutim, da to ni lepo, da je razvratno in ga opazim ter menda pričnem jokati. In vse se konča.

To je vse, česar se spominjam do petih let. Drugega se ne spominjam ničesar — ne svojih pestunj, ne tet, ne bratov, ne sester, ne očeta, ne sob, ne igrač. Bolj določeni spomini se pričnо v času, ko sem se moral preseliti doli, k Fjodoru Ivanoviču in k starším bratom.

Ko sem se selil doli k Fjodoru Ivanoviču in k bratom, sem prvič in zato močneje kot kadarkoli pozneje občutil tisto čustvo, ki ga imenujejo čustvo dolžnosti ali čustvo križa, ki ga je dolžan vsakdo nositi. Žal mi je bilo zapustiti tisto, česar sem bil navajen, (iz večnosti navajen), težko, poetično težko mi je bilo zapustiti ne toliko ljudi, sestro, pestunje, teto, kolikor posteljico, zagrinjalce, blazinico, obenem me je bilo strah novega življenja v katero sem vstopal. Skušal sem najti vesele strani življenja, ki me je čakalo; prizadeval sem si verjeti laskavim besedam, s katerimi me je Fjodor Ivanović vabil k sebi; prizadeval sem si, da bi ne videl tistega preziranja, s katerim so me bratje sprejemali medse, ker sem bil najmlajši; prizadejal sem si misliti, da je za tako velikega fanta sramotno biti med dekleti in da v tem življenju, zgoraj pri pestunji ni bilo nič lepega: ali pri srcu mi je bilo strašno težko in dobro sem vedel, da sem za vedno izgubil nedolžnost in srečo, in le čustvo lastne cene, zavest, da vršim svojo dolžnost, mi je dajala oporo. Pozneje sem moral v življenju dostikrat preživljati take trenutke, ko sem stal na razpotju in ko sem stopal na nova pota. Občutil sem tiho žalost za tem, kar sem za vedno izgubil. Kar verjeti nisem mogel, da bo v resnici tako. Čeprav so mi že prej pripovedovali, da se bom moral preseliti, vendar se spominjam, da me je halja s podvezo, ki je bila prišita na hrbet, kakor z enim samim mahom odrezala od gornjega nastropja, ko so mi jo obiekli. In tedaj sem prvič opazil ne vseh tistih, ki sem ž njimi živel zgoraj, temveč poglavitno osebo, s katero sem živel in ki je prej nisem razumel. To je bila tetka Tatjana Aleksandrovna. Spominjam se je nevelike, obilne, črnolase, dobre, nežne, sočutne. Ona mi je oblačila haljo, me objemaje opasovala in poljubljala in videl sem, da je čutila isto kakor jaz, da je škoda, strašno škoda, toda da mora tako biti. Občutil sem prvič, da življenje ni igrača, temveč težka naloga, — ali ne bom tako čutil tudi, ko bom umiral: spoznal bom, da smrt ali bodoče življenje ni igrača, temveč težka naloga?

so najboljše in najcenejše kajti trpežnost enega para nogavic z tigom in znamko (rdečo, modro ali zlato)
„ključ“
je ista kot trpežnost štirih drugih parov. 93-a I
Kupite in prepričajte se!

Svila od Mer Vater i sinovi
je najboljša za šivanje, vezenje in luknjičanje.
Dobi se v vsaki modni trgovini
Glavna zaloga pri
Djaković i Spiller,
Zagreb, Zrinjski trg 15.

LUCY DORAINE
pride v kino „IDEAL“

Ostanke
za smešno nizko ceno,
vse zimsko blago
pa globoko pod lastno ceno prodaja
„Tekstilbazar“, Ljubljana,
Krekov trg 10, prvo nadstropje in pritličje nasproti Mestnega doma. 597

Domače vesti

* **Prireditve. Ustrezajoč željam organizacij smo začeli danes njihove prireditve priobčevati na prvem mestu med »Malimi oglasi«. S tem so postale njihove objave mnogo preglednejše in jih čitajoče občinstvo hitreje opazi, kakor dosedaj.**

* **Za »Domovino«.** Nedeljskemu našemu listu smo pridejali tiskan dopis, s katerim prosimo svoje prijatelje, da prihodnje dni posvetijo agitaciji za »Domovino« in na dopisnici, ki se tiskovine drži, sporoče upravi »Domovine« na roke posl. dr. Žerjava naslove novih naročnikov, ki se jim pošlje list in položnica za plačilo. Vsak prijatelj, ki ve, kaj pomeni dobro čtivo, naj bi, ako ne more pridobiti plačujočega naročnika (naročnina za četrt leta je 7.50, za pol leta 15 Din) sam naročil ali plačal list za kakega znanca ali manko na deželi, ki ga pozna zasebno ali po gospodarskih vezeh. Kdor bi takega na dlevo ne vedel, naj prepusti določitev upravi, ki bo za dotični znesek naročila »Domovino« za kakega ubožnega moža ali ženo, ki bi rada in s pridom čitala »Domovino«. Naročnina se najkrajše pošlje, če se na pošti zahteva obča položnica za 25 para, vanjo vpiše številko računa »Domovine pri čekovnem uradu (št.10.711). Nobena naročila na dopisnica naj se ne izgubi! Vsaka naj se uporabi vsaj za enega novega naročnika »Domovine.«

* **Svetozar Pribičević na povratku iz Slovenije.** Včeraj popoldne ob pol 16. se je peljal predsednik SDS g. Svetozar Pribičević na povratku iz Maribora v Beograd skozi Celje. V imenu celjske organizacije SDS ga je pozdravil predsednik dr. Kalan, s katerim se je g. minister delj časa razgovarjal in se izrazil zelo laskavo o duhu organizacije SDS v Sloveniji zlasti tudi o celjskem zboru, ki je daleč presegal njegovo pričakovanje.

* **Odlikovanje.** S kraljevim ukazom je odlikovan z redom sv. Save tretjega razreda inž. Julij Pauer, ravnatelj premogokopa v Trbovljah.

* **Prof. Juvančič odlikovan.** Francoska vlada je odlikovala generalnega tajnika jugoslovenskega oddelka dekorativne razstave v Parizu prof. Friderika Juvančiča, z redom častne legije. Prof. Juvančič je član francoskega instituta v Ljubljani ter stalen sotrudnik pariškega »Journal des Debats« v katerem objavlja informativne in propagandne članke o Jugoslaviji.

* **Upokojitve v šolski službi.** Na predlog ministra prosvete so na lastno prošnjo upokojeni: šolski upravitelj Leopold Vther v Št. Janžu na Vinski gori, učitelj Tomaž Stani v Rušah in učiteljica Gabrijela Fizolič v Tinjah pri Slovenski Bistrici.

* **Napredovanje v pravosodni službi.** Povišani so v 3. skupino I. kategorije svetniki višjega deželnega sodišča ljubljanskega dr. Edvard Pajnič, Anton Nagode in Ivan Vrančič; v 4. skupino I. kategorije deželnosodna svetnika dr. Josip Fischinger pri okr. sodišču v Novem mestu in Ivan Romoih, predstojnik okrajnega sodišča v Slovenjgradcu; v 5. skupino I. kategorije pa svetnik pri okrožnem sodišču Božidar Romih, okrajni sodnik in predstojnik sodišča dr. Josip Šašelj v Šmarju in Rihard Tomšič, predstojnik okrajnega sodišča v Dolnji Lendavi.

* **Srebrno poroko bosta praznovala jutri,** dne 3. t. m. v ožjem krogu svoje družine g. Ivan Meglič, ključavničarski mojster v Ljubljani in njegova zakonska družica Zofija. Še na mnoga leta!

* **Himen.** Včeraj se je poročil gradbeni inž. in geometer gosp. Josip Černjač, uradv. asistent, z gospodično Mimi Petač iz ugledne železniško-uradniške rodbine, uradnico direkcije državnih železnic v Ljubljani. Mlademu paru iskreno čestitamo! —

* **Himen.** Dne 30. januarja se je poročil v Prevaljah g. Karel Sedej, rudniški uradnik, z gdč. Marijo Pristovo. Bilo srečno!

* **Nove železniško-policijski zakon.** V generalni direkciji državnih železnic je sestavljena posebna komisija, ki izdeluje načrt za nov železniško-policijski zakon, veljaven za celo državo.

* **O sedanjem stanovanjskem zakonu vladajo** med občinstvom precej nejasni pojmi, kar povzroča oblastim obilo nepotrebnega dela. Stanovanj, ki niso izpraznjena, se dodeliti ne more. Ako ima do izpraznjenega stanovanja pravico hišni gospodar, je istotako dodelitev drugim nemožna. Dodelitve se z ozirom na malo število prostih stanovanj sploh ne morejo vršiti v korist drugim, nego aktivnim javnim nameščencem in deložirancem. Prošnje zasebnikov so v naprej brezupne. Tak je zakon in sedaj ni mogoče drugače, nego ravnati se po njem. Pa tudi te vrste dodelitve bodo ponehale le letos.

* **Naše organizacije in prijatelje** nujno opozarjamo, da store vse, da bodo vse kuverte za volitve v Delavsko zbornico zanesljivo do petka (5. februarja) v naših rokah. Ne odlašajte, ker zadnji trenotek pisarne ne bi mogle dovršiti vsega dela. Agitirajte, poučujte in žrtvujte še nekaj dni, da bo zmaga narodne in napredne delavske liste tem popolnejša. V nedeljo, 7. t. m. moramo še kuverte oddati glavni volilni komisiji, preje pa je treba sestaviti točne sezname. Zato olajšajte delo in preprečite, da bi se nam delo na zadnji dan zbralo. **Vse kuverte sproti v Ljubljano** na tajništvo »Unije« v Kazini II. nadstropje.

* **Klerikalna umazanost.** Pišejo nam: V »Slovencu« se klerikalci jeze, da je baje nekaj mož iz Dvorske vasi (občina Sv. Gregor) »beračilo« za novo šolo v Dvorski vasi. To je z drugimi besedami poziv, da naj vsakdo te možake postavi pred prag. Te dni so pri meni potrkale po vrsti tri redovnice, ena je nabirala za revne otroke bogvekje, druga za Klaverjevo družbo (zamorčki) tretja za samostan. Kar vrstili so se po Ljubljani razni klerikalni »dobrotvorci« in nobeden ni pojasnil, kam gre denar. Če pa slučajno pri klerikalcu kdo potrka za šolo v kakem revnem kraju, pa je seveda ogenj v klerikalni strehi. Zato pa kličemo: Svoji k svojim! Pazite, da ne daste denarja klerikalcem, ki nikdar ne polagajo računa ne o puščicah, ne o misijonih in ne o zbirkah izven cerkva!

* **Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani** vljudno obvešča tem potom vsa društva pa tudi zasebnike, ki si žele izposoditi razne predmete iz gledališke garderobe, da je z ozirom na uradni dopis ministrstva prosvete z dne 17. avgusta 1925. št. 3455 vsako tako posojilo absolutno prepovedano Tozadevne prošnje na gledališko upravo so brezpredmetne, ker se jih ne more upoštevati.

* **Abnormalna letošnja zima** je prizadejala divjačini težke izgube. Koncem novembra in začetkom dec. je zapadlo v višjih legah Julijskih Alp mnogo snega. Nato je pritisnil izredno mraz, ki je trajal do srede decembra, ko je nenadoma nastopilo gorko vreme z dežjem. Sneg se je začel topiti, v strmih legah pa so začeli grmeti plazovi. Mnogo divjih koz je našlo pri tej priliki žalosten konec. V Planici je sotrudnik »Lovca« naštel kakih deset večjih plazov in v enem samem razmeroma majhnem, ki je pridrvel izpod Strugove špice so našli šetnajst divjih koz Zračni pritisk je vrgel v globočino cel trop divjih koz, ki se je v usodnem trenotku stiskal v ruševju nad 100 metrov visoko skalo. Ogromen plaz je pridrvel tudi izpod Ponce in v dolini daleč pokril mlado smrečje z mestoma več metrov visoko nakopičenimi snežnimi množinami. Koliko divjih koz leži tamkaj pod snegom, se bo moglo ugotoviti šele spomladi, ko bo skopnel sneg.

* **Poset naših planinskih koč v preteklem letu.** Ravnokar izišla 1. številka »Planinskega vestnika« objavlja zanimiv tabelaričen pregled poseta planinskih koč Slovenskega planinskega društva, ki so v oskrbi osrednjega odbora SPD. Vseh posetnikov v teh kočah je bilo lani 27.046. Od skupnega števila posetnikov je bilo 22.978 Slovencev, 2417 Hrvatov, 709 Srbov, 622 Čehov, 601 Avstrijec, 419 Italijanov, 107 Nemcev iz »rajha«, 38 Angležev, 7 Francozov in 48 posetnikov iz drugih držav. Največ posetnikov je imela koča v Kamniški Bistrici in sicer 3581; v Aljaževem domu v Vratih jih je bilo 3330, v Kadilnikovi koči na Golici 3029, v Triglavskem domu na Kredarici 2345, v spodnji koči na Golici 2243, v Aleksandrovem domu 1551, v koči na Kamniškem sedlu 1378, v Domu na Krvavcu 1267, v Staničevi koči 1115, v koči pri Triglavskih jezerih 1075, v Erjavčevi koči na Vršiču 1002, v koči na Veliki planini 966, v Češki koči na Ravneh 536, v Cojzovi koči na Kokriškem sedlu 944, v Vodnikovi koči 893, v hotelu »Zlatorog« v Bohinju 798, v hotelu Sv. Janez v Bohinju 438, v Orožnovi koči 365 in v Malnerjevi koči pod Črno prstjo 200. V vseh kočah je bilo na razpolago 428 sobnih postelj.

* **Kje bo stala ljubljanska univerza?** Iz Beograda nam poročajo, da je rektorat ljubljanske univerze predlagal državnemu prosvetnemu eranju za potrebe ljubljanske univerze nakup posestva Cekinov grad pod Tivolijem s poslopji, travniki in parkom. Lastnik zahteva za to 8 milijonov Din.

* **Razstava v Filadelfiji.** Vsi umetniki in drugi interesenti, ki se nameravajo udeležiti natečaja za umetno-obrtne predmete za izložbo v Filadelfiji, razpisanega od min. trgovine in industrije se opozarjajo, da poteče rok za oddajo načrtov nepreklicno z današnjim dnevom. V sredo 3. t. m. odpošlje strokovno združenje oblik. umetnikov vse na naslov srednja tehn. šola v Ljubljani do 11. ure tega dne došle načrte (katerim naj predlože približne stroškovnike) po svojem delegatu, ki jih odpremi osebno v Beograd da prisostvuje za 4. t. m. od min. trg. in industrije sklicani jury. — Odbor SUJOU.

* **Visoka starost.** V Št. Jerneju na Dolenjskem je umrla prošli teden kočarica Marija Bakše v visoki starosti 92 let. Do zadnjega je opravljala razna kmetijska dela.

* **Kovanje zlatnikov po 20 Din.** V Parizu so pričeli s kovanjem zlatnikov po 20 dinarjev. Koncem tekočega meseca odpotuje v Parizu kot delegat finančnega ministrstva prof. Tomić, ki bo prevzemal izgotovljene zlatnike. Profesor Tomić je prevzemal tudi naš kovani drobiž.

* **Občni zbor zveze gostilničarskih zadrug** za slovensko Štajersko, Prekmurje in Mežiško dolino se je vršil 28. januarja v prostorih hotela Balkan. Zastopanih je bilo 17 zadrug. Za zveznega načelnika je bil izvoljen gospod Drago Bernardi, hotelir v Celju. Poročilo dosedanjega poslovodečega podnačelnika gosp. Bernardija in tajnika zveze so bila odobrena. Sprejeta je bila resolucija proti uzakonitvi načrta novega protidraginjskega zakona. Občni zbor se je izrekel tudi za odpravo starega protidraginjskega zakona. Obrtno-zadružni nadzornik komisar Založnik je pojasnil razne predpise o taksah, dohodninah, cenilnih komisijah itd. V preteklem poslovnem letu je dosegla zveza, da je ljubljanski veliki župan odstopil mariborskemu velikemu županu del občinskih davščin na prenočišča v znesku Din 210.600. Ta znesek je naložen v mariborski Mestni hranilnici in je namenjen za vzdrževanje gostilničarskih šol. Za upravo tega sklada se je sestavila posebna komisija, sestoječa iz g. Bernardija, Kondrada Žnuderla in Franca Rebeuschega kot člani ter iz Ivana Plečnika in Hervoja Tomca kot namestnika

* **Umor nadležnega ljubimca.** V Apneniku nad Pleterjem je tamkajšnji posestnik Tomšič izvršil grozen umor. Za njegovo 18 letno pastorko je pohajal posestnikov sin Jože Klemenčič, kar pa Tomšiču nikakor ni bilo po godu. Ko je preteklo nedeljo pastorka zopet prišla v Klemenčičevi družbi domov, je Tomšič pograbil kuhinjski nož in ga Klemenčiču globoko zasadil v prsa.. Klemenčič je kmalu nato umrl. Tomšič je bil aretiran in izročen sodišču.

* **Težka avtomobilska nesreča pri Podsusedu.** Snoči se je zgodila v bližini Podsuseda pri Zagrebu težka avtomobilska nesreča, ki je zahtevala tudi človeško žrtev. Avto šoferja Ljud. Matića v katerem se je peljala rodbina Slaković na izlet v Samobor, se je med vožnjo zaletel z vso silo v neko drevo. Mlada Slakovićeva soproga je udarila pri tem s tako silo z glavo v drevo, da si je razbila lobanjo in so izstopili možgani. Bila je takoj mrtva, dočim je ostalo vseh ostalih 6 ponitkov nepoškodovanih.

* **Iz zaporov pobegnil.** France Salomon doma iz Anž pri Brežicah, je znan potepuh in vlačugar. Dasiravno star šele 30 let ima na vesti že več hudodelstev. Zadnje čase je bil ponovno aretiran radi tatvine ter je čakal obsodbe v zaporih okrajnega sodišča v Sevnici. Moža slabe vesti pa v zaporu ni držalo in je zato v noči na 28. jan. iz luknje neznano kam pobegnil

* **Zagoneten slučaj.** Ko se je v nedeljo zagrebški zdravnik dr. Mintas iz Sombora vračal v Zagreb, je našel ob cesti med Sv. Nedeljo in Rakitjem v jarku poleg mostu prevrnjen avtomobil C—1408; blizu avtobila pa je na snegu ležala neka mestno oblečena žena z razbito lobanjo brez klobuka in brez plašča. Slučaj je zagoneten, ker se ne ve, kdo in kje je šofer prevrnjega avtomobila; tudi se ne ve, ali se je pripetila nesreča, ali pa gre morebiti za zločin. Dr. Mintas je mnenja, da je prvrnjeni avto zagrebški auto-taksi.

* **Samomor mlade Slovenke v Osjeku.** V Osjeku se je prošlo soboto zastrupila 23 letna vzgojiteljica Alojzija Karlin, uslužbena pri industrijalcu M. Kraftu. Bila je skromna a lepo in inteligentno dekle, ki je vživala simpatije ne samo pri svojem gospodarju ampak tudi pri vseh, ki so jo poznali. Popila je v svoji sobi večjo količino ocetne kisline ter je, prepeljana v bolnico, ob osmih zvečer v groznih mukah umrla. Pokojnica se je nedavno spoznala z nekim osješkim zdravnikom, v katerega je bila zaljubljena. Pustila je na mizi nanj naslovljeno poslovilno pismo.

* **Društvo državnih upokojencev in upokojenk za Slovenijo,** sedaj v Celju, si je na občnem zboru, dne 24. januarja 1926. izvolilo sledeče načelstvo: Predsednik davčni nadupravitelj Rafael Dolinšek, I. podpredsednik prof. Josip Kožuh, II. podpredsednik šol. upravnik Riko Tvrdy v Novem mestu, tajnik major Rudolf Orel, njegov namestnik nadučitelj Martin Lah, blagajnik poštni kontrolor Josip Kosi, njegov namestnik rudarski pristav Ivan Šolja. Odborniki: okrajni tajnik Josip Ferk, sodni nadsvetnik Alfons Gallinger, davčni nadupravitelj Ivan Knop v Mariboru, ravnatelj pom. urad. Frano Logar, vdova sod. pis. ravnatelja Karolina Mesarec, državni šumar Franc Peklar v Jesenicah, davčni upravitelj Simon Zutt in šolski nadzornik in ravnatelj Josip Zupanek. Namestniki: sodni nadoficijal Albert Korošec, brzojavni mojster Franc Lavrač, davčni nadupravitelj Ivan Pernovšek v Slovenjgradcu in vdova okrajnega tajnika Katarina Roš. Preglednika: davčni nadupravitelj Leopold Hasenbüchel ter administrativni poročnik Karol Kolterer, kot namestnika pa policijski detektiv Anton Komac ter sodni nadoficijal Josip Pogačar — vsi drugi v Celju. Osebe novega odbora jamčijo za vztrajno delovanje. Društveni člani se vabijo, da čimprej poravnajo članarino po 12 Din za I. polletje, da pride načelstvo do potrebnega pregleda razpoložilive gotovine. Neorganizirane pa prosimo, da pristopijo k društvu. Kupijo si naj položnico za čekovni urad pri svojem poštnem uradu za 25 par in plačajo na konto 12.450 za »Društvo državnih upokojencev in upokojenk za Slovenijo« za I. polletje 15 Din.

Bližajo se
DNEVI SMEHA
natančen prihod
Vam čez dva dni
sporoči
Elitni Kino Matica

Iz Ljubljane

u— **Srebrna poroka.** Danes obhaja srebrno poroko g. Ivan Meglič, ključavničarski mojster v Ljubljani, s soprogo Zofijo roj. Berčič v krogu svoje vrle rodbine. Zavednemu paru iskreno čestitamo in želimo, da bi enako čila in zdrava dočakala zlati jubilej!

u— **Moderna scenična umetnost** ter jugoslovenska udeležba tvori vsebino tretjega predavanja arh. Kregarja, katero priredi Zveza kulturnih društev v kino »Matica« danes ob 11. dopoldne. Kdor se zanima za moderno gledališče in njega opremo, naj obišče navedeno predavanje.

u— **Hiromant Sadlucki,** ki je tekom dobrih dveh mesecev v Ljubljani imel številno klijentelo, odhaja jutri še v druga mesta po Sloveniji, in sicer v Kranj, Novo mesto, Ptuj in Maribor.

u— **Koncertno občinstvo ljubljansko** opozarjamo na koncert francoske čelistke Allvin iz Pariza, ki se vrši v ponedeljek dne 8. t. m. ob 20. v dvorani Filharmonične družbe. Gospodična je prvovrstna umetnica na svojem inštrumentu (čelu) ter prireja koncerte po vsej Evropi po nalogu družbe za razširjanje francoske umetnosti. Vstopnice za ta koncert bodo v predprodaji od srede dalje v Matični knjigarni. Cene običajne kakor na vseh komornih koncertih.

u— **Abonentom Narodnega gledališča v Ljubljani.** Uprava Narodnega gledališča vljudno prosi vse p. n. gledališke abonente, da imajo pri posetu svojih predstav vedno pri sebi gledališko abonentsko izkaznico in primerno legitimacijo. Biljeterjem je naročeno, da od časa do časa zahtevajo z vso vljudnostjo od gledaliških abonentov tozadevno legitimacijo. To je potrebno radi kontrole.

u— **Mokra nedelja.** Z maškerado na ledu, ki so jo nameravali prirediti preteklo nedeljo naši sportniki, torej ni bilo nič, kar je res škoda. Vreme se noče popraviti, še vedno prevladuje jug. Ni dosti, da daje več kot preveč vode že sam taleči se sneg, ki se meša z blatom, pričelo je poleg tega še deževati. Včeraj so prišli dežniki zopet do polne veljave. Ljudje so ostajali v mestu in le redkokdo, ki ni mogel zdržati doma, je krenil po neznansko blatni cesti do Posavja, Dravelj ali Vica. Pravzaprav pa čemu? V nedeljo smo imeli v Ljubljani toliko domačih veselic, da je bilo čudo. Toliko in toliko gostilniških uhodnih vrat je bilo obiti z zelenjem, znamenje, da se vrši »Hausball«. Dobro obiskani so bili v nedeljo tudi vsi bioskopi in gledališče, da tudi gledališče. Popoldanska predstava »Trubadurja« je bila razprodana, večerna menda istotako. Včasih je, kakor vidimo, že tudi doma prijetno, če dežuje že celo, vendar pa bi bili menda vsi hvaležni starki zimi, ako se poboljša, bodisi da se brzo umakne ali pa naj pošlje drugi veter.

u— **Zdravstveno stanje v Ljubljani.** Glasom zdravstvenega izkaza mestnega fizikata se je v dobi od 22. do 31. januarja rodilo v Ljubljani 34 otrok (16 moškega, 18 ženskega spola), med njimi 1 mrtvorojenček, umrlo pa je 13 moških in 17 žensk, skupaj torej 30 oseb in sicer: 5 oseb za jetiko, 5 za ostarelostjo, 4 za boleznijo na srcu, 3 za pljučnico, 2 za prirojeno slabostjo, 1 za rakom, 1 za novotvorbo, 8 oseb vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov, 1 oseba pa je izvršila samomor. Izmed umrlih je 8 oseb doseglo starost nad 70 let. Na nalezljivi bolezni so obolele 3 osebe: 2 na škrlatinki, 1 na dušljivem kašlju.

u— **Policijske prijave.** Od nedelje na ponedeljek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1 telesna poškodba, 4 prestopki kaljenja nočnega miru, 2 popadljiva psa, 1 prestopek žaljenja straže, 1 prestopek slabega ravnanja z vajenci, 1 prestopek zglaševalnih predpisov, 1 prestopek beračenja in obrekovanja, 2 prestopka cestnega policijskega reda in 5 prestopkov prekoračenja policijske ure. Aretacije so bile izvršene 4. in sicer: 2 radi izgreda in 2 radi suma tatvine.

u— **Popadljiv pes.** 13-letna dijakinja Mara Ropertova, stanujoča v Florijanski ulici, se je mudila v nedeljo popoldne na obisku pri neki svoji prijateljici v hiši na Mestnem trgu št. 6. Ko se je okrog 15. ure poslovila od nje, jo je napadel spodaj v veži neznan pes-jazbečar, ki se je takoj zakadil v njo ter ji razmesaril z zobmi desno nogo. Na krik deklice je prihitel stražnik, ki je psa odgnal ter izročil Ropertovo v oskrbo rešilni postaji. Pes je bil oddan na opazovanje h konjaču.

u— **Vun in notri.** Radi splošnega suma je prijel službujoči policijski agent v soboto ponoči v prenočišču Možina v Florijanski ulici 38-letnega gosta Alojzija Omana, brezposelnega trgovskega pomočnika doma iz Sp. Tenežišč pri Preddvoru. Na policiji so pozneje ugotovili, da je prišel Oman šele 7. decembra lanskega leta iz večmesečnega zapora, ki ga je odsedel radi številnih tatvin. Pri perlustraciji so našli pri njem več sto dinarjev gotovine, v čevljih pa je imel obutih okrog 20 komadov srebrnega avstrijskega denarja. Navihanec se je pozneje izdal, da je prišel čakat v Ljubljano dva bivša tovariša iz zaporov. Denar, ki so ga dobili pri njem, bo brškone tudi izviral iz kake tatvine, ki jo je Oman izvršil tekom zadnjega časa. Zadržaval se je pred zadnjo aretacijo ponajveč v Selški dolini nad Škofjo loko.

— **Na pomoč revni družini.** Primorana sem, da se obračam na usmiljena srca na pomoč in podporo v skrajni sili in bedi. Mož mi je že dalje časa bolan, nimam nobenih dohodkov, poleg tega pa še 16 mesecev starega dečka. Oba sta izročena moji skrbi in negi. Jaz sirota pa sem brez vseh sredstev. Usmiljena srca pomagajte, tri bitja umirajo v bedi. Darila sprejme upr. »Jutra« pod »revščina«. Na zahtevo pove uprava »Jutra« tudi naslov.

Jadranova reduta. — Jugoslovensko napredno akademsko društvo »Jadran« priredi v petek 5. t. m. redutо v vseh prostorih Naprednega dijaškega doma, Tomanova 5. Vstopnina za osebe 15 Din, obiteljska vstopnica 40 Din. Maske dobrodošle. — Prireditveni odbor.

— **Prodaja čevljev po amerikanskem sistemu.** — Velike amerikanske tvornice čevljev nudijo svojim odjemalcem potom lastnih prodajalu dvakrat v letu, to je v mesecu februarju in v jeseni, izredno priliko, da si občinstvo nabavi čevlje po znižani ceni. Temu zgledu sledi naša tovarna Peter Kozina in Ko., Tržič, ki od 1. do 15. februarja prodaja veliko množino vsakovrstnih čevljev po znatno znižani ceni. Cenj. občinstvo naj se o tem prepriča v izlogah na Aleksandrovi cesti in Bregu 20 (glej današnji inserat!).

— **Zdravnik dr. Milan Perko v Novem Vodmatu** se je preselil iz Društvene v Vodmatsko ulico 8 ter od 6. t. m. zopet redno ordinira.

— **Vsled preselitve drogerije** daje od 1. februarja dalje 10 odst. popust drogerija »Adrija«, parfumerija in fotomanufaktura, Ljubljana, Selenburgova ul. 5.

— **Člane ljubljanske »Edinosti«** pozivam, da se danes ob 10. dopoldne sigurno udeleže sestanka v društvenih lokalih, Gajeva ulica 3-I., poleg Ljubljanske kreditne palače. — Namestnik predsednika.

— **Udruženje jugoslov. inženjera i arhitekta** — sekcija Ljubljana priredi v petek, dne 5. februarja ob 20. uri v društvenem lokalu sekcije v II. nadstropju Kazine (vhod s Kongresnega trga) strokovno predavanje. Predaval bo g. ing. Emil Krick o »Poškodbi na železniški progi Ormož-Hodoš, povzročeni po zadnji jesenski poplavi«. Po predavanju se bo vršil istotam članski sestanek v zadevi občnega zbora. Vabljeni so vsi člani in po njih vpeljani gostje. Upravni odbor.

Jutri, dne 3. t. m. ob 20. uri v restavraciji na glav. kolodvoru
(steklena veranda)
družabni večer S. K. Ilirije.
Obenem razdelitev daril iz zimskih jubilejnih prireditev in atletskih tekem.

9. februarja 1926 „UNION"
Veliki elitni tehniški ples
pod osebnim pokroviteljstvom Nj. Vel kralja Aleksandra, s sodelovanjem Udruženja jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov in častnega damskega komiteja

Šentjakobska maškerada
dne 7. februarja 525
v Narodnem domu

„Berndorf"-beštek
F. Cuden
Prešernova 1. Prešernova 1.

Iz Maribora

a— **Minister Pribićević o Mariboru.** V ponedeljek dopoldne si je minister Pribićević v spremstvu poslanca dr. Pivka ogledal Maribor in njegove znamenitosti. Obiskal je tudi Mariborsko tiskarno, uredništvo »Tabora«, tajništvo demokratske stranke, magistrat, mestni park in bil udivljen nad lepim Mariborom. Veličastna udeležba na shodu v Mariboru in zlasti oduševljenje tisočev somišljenikov mu jamči za krasen napredek demokratske stranke v mariborski oblati. Tolikega fanatizma za našo idejo v obmejnem Mariboru ni pričakoval. Popoldne se je v spremstvu posl. dr. Pivka z brzovlakom vrnil v Beograd. Na kolodvoru, kamor so ga spremili številni odlični somišljeniki, je sprejel še enkrat tudi mariborskega »Jutrovega« poročevalca, nakar se je družba pred vlakom skupno slikala. Maribor je še ves poln govoric o veličastnem shodu, ki je zapustil neizbrisljiv, mogočen vtis. Od ust do ust gre le en glas: To je voditelj naroda, mož, na katerega lahko vsakdo zida in zaupa njegovim besedam!

a— **Srebrna poroka.** G. Marija Berger in Jožef, davčni izterjevalec v Mariboru, obhajata 5. februarja srebrno poroko. Jubilantoma, ki sta vrla narodnjaka, naše iskrene čestitke!

a— **Za konverzacijski tečaj ruskega jezika na Ljudski univerzi v Mariboru** se je posrečilo pridobiti izborno učiteljico gospo Aleksandro Andrejevno Zahorovo, bivšo gimnazijsko profesorico na Ruskem, kar bo sigurno zadovoljilo vse zanimance. Prijave za ta tečaj kakor tudi za začetniški tečaj, ki ga bo vodil g. prof. dr. Kotnik, se še sprejemajo. Dne 3. februarja ob 20. uri bo prvi sestanek prijavljencev iz obeh tečajev v dekliški šoli, Cankarjeva ulica. Tudi takrat se še sprejemajo prijave. Gospa A. A. Zaharova je tudi diplomirana učiteljica srbohrvaščine in obvlada tudi nemščino. Učnina bo znašala na uro 3—4 Din, za dijake 2 Din.

a— **Koncert »Ruske pesem« na Ljudski univerzi.** Dodatno že objavljenemu najnovejšemu programu Ljudske univerze poročamo, da se je vodstvu posrečilo pridobiti za koncert »Ruske pesem« prvega baritona ljubljanske opere in bivšega prvega baritona moskovske opere g. Pavla Holodkova. G. Holodkov je ljubimec ljubljanske publike in je že z ogromnim uspehom nastopil v Zagrebu in v Beogradu. Ta koncert se bo vršil v petek 5. februarja ob 20. uri v veliki kazinski dvorani. Na sporedu so pesmi Sokolova, Čajkovskega, Kornilova, Borodina, Rubinsteina, Rahmaninova, Jakobanina in Gračaninova; posebna atrakcija je slovita pesem »Hristos voskres« Rahmaninova. Predprodaja vstopnic je v trgovinah ge. Zl. Brišnik in g. Hoferja od ponedeljka naprej.

a— **»Jägerball«.** V Mariboru imamo za lovce marljivo delujoče Slov. lovsko društvo, ki povsem ustreza potrebam lovcev. Samo eno mu manjka po nazorih mariborskih Nemcev, ki so ravno lov smatrali kot primerno torišče za zastrupljanje okoliškega ljudstva, t. j. nemškutarije ne uganja. In tako so si Nemci, čeprav so včlanjeni tudi v Slov. lov. društvu in se tam udeležujejo tekem in vseh drugih koristi, ohranili tudi svoj Jägerverein, kateri je priredil minulo soboto v znanem torišču nemškega društvovanja, pri Halbwidlu »Jägerball«. Oblasti in naši lovski krogi morajo izvajati konsekvence: Če nemškutarski lovci niso zadovoljni z našim lovskim društvom, naj izstopijo, da bo društvo čisto. Tako naivna naša javnost ni, da ne bi videla, kakšne krinke se skrivajo po temi raznimi firmami pri Halbwidlu. Ti »Hubertus« Jägri imajo še tudi od občine en lov v najemu. Prihodnjič naj naši ljudje to stvar na občini razčistijo.

a— **Sanatorij v Mariboru.** Stvarna izvajanja našega informatorja glede ženske bolnice v Mariboru je »Slovenec« po svojem običaju histerično napadel. Poklicni informator nam na to piše sledeče: V hiši, ki se je pred nekaj leti preuredila v sanatorij, je do časa preureditve stanovala samo rodbina »Ogrisegg«, starši in dva otroka, čemur pravimo pri nas, da je bila enodružinska ali enostanovanjska hiša. Takrat se je par velikih sob predelalo v hodnike, druge predelile v po dve sobi; napravila se je operacijska dvorana in manjši prostor (septična operacijska soba), ki služi nesterilnim manipulacijam in preobvezovanju. Iz krompirjeve kleti se je napravila kuhinja, iz hleva v posebnem malem poslopju pisarna, pralnica in drvarnica, skratka, prejšnja enostanovanjska hiša se je adaptirala za sanatorij. Sedaj služi bolnikom v sanatoriju normalno 18, v sili 22 postelj. Več bolnikov po predpisih ne sme bivati v prostorih, kajti s tem bi se nepostavno prekoračilo število kubičnih metrov zraka, ki je natančno predpisano za vsako sobo. V ostalih sobah in v suterenu stanuje zdravnik, upravitelj, prednica, sestre, služinčad, skupaj okoli 18 oseb. Del nastavljencev mora radi pomanjkanja prostora stanovati izven zavoda v mestu. Tako v resnici izgleda »palača«, ki po »Slovenčevem« nasvetu lahko tekom 24 ur začne obratovati kot ženska bolnica in poleg tega še kot porodnišnica mariborske oblasti.

a— **Kulturni večer,** ki ga pripravlja za nocoj ob 20. uri v mest. dvorani Narodnega doma Slovanska Čitalnica ob priliki svojega občnega zbora, bo, sodeč po prijavah odličnikov iz vseh krogov, izredna jugoslovenska prireditev, ki bo zopet velik korak naprej za gojitev čim prijateljskih stikov mariborskih Slovencev z brati Srbohrvati. To je poleg Ljudske knjižnice tudi glavna naloga Slovanske Čitalnice v Mariboru po prevratu. Začetek točno ob 20. uri, igra sokolska godba.

a— **Društvo državnih policijskih nameščencev** priredi dne 6. februarja v Gitzovi dvorani pod pokroviteljstvom gospoda policijskega nadsvetnika Keršovana plesno zabavo, katere čisti dobiček je namenjen v prid njih vdovam in sirotam, vsled česar se cenj. občinstvo vabi k obilni udeležbi. Ako se je pri razpošiljanju vabil mogoče koga pomotoma prezrlo, naj smatra ta članek kot nadomestilo vabila. — Odbor.

Mali „CHEVROLET SUPERIOR“ automobili, 20 Hp., so za hribovite kraje in slabe ceste edino primerna trpežna in za vse porabna ter najcenejša motorna vozila, izredne kvalitete. 680 a

Novodošli modeli leta 1926, za 2 in 4 osebe, ali za 2 osebi in ca. 400 kg teže so interesentom na ogled in poskušno vožnjo vedno na razpolago pri tvrdki

Zahtevajte ilustrovani cenik in ponudbo!

V. & M. Barešič & co.,
LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 12.

Naši onstran graníc

p— *Ceste v tržaški provinci.* Ko je izdal minister Carnazza dekret o vzdrževanju cest, je bil rimski vladi predložen klasifikacijski načrt s prošnjo, da se kolikor mogoče hitro določi, katere ceste pripadajo skrbstvu province. Doslej še ni nobenega odziva in tako je vzdrževanje cest v krizi. Kr. komisija je v svoji zadnji seji dovolila 16.000 lir za nujna dela na cestah, o katerih sodi, da pridejo v njeno skrbstvo. Ceste so slabe in nujno je potrebno, da se vlada ugane in stori svojo dolžnost.

p— *Vodovod za Vipavsko dolino in Kras* Tržaška deželna komisija se je bavila znova z vprašanjem vodovoda za Vipavsko dolino in Kras. Pridružila se je načrtu, po katerem se izpopolnita in uredita oba vodovoda ter se dotični stroški porazdele med tržaško in furlansko provinco primerno po številu prebivalstva, ki se bo vodovodov posluževalo.

p— *V Sv. Križu* pri Trstu se je poročil g. Slavko Pertot, tajnik «Knjižnice» in «Godbenega društva», z gospodično Avrelijo Tence. Vse najbolje!

p— *Interpelacija za slovensko šolstvo.* Goriški poslanec dr. Besednjak je poslal na rimsko vlado interpelacijo radi odloka, s katerim se odpravljajo dodatne slovenske ure na osnovnih šolah. Želi poznati vzroke za odlok. Očiten je zgolj raznarodovalni značaj odloka. Želi pismenega odgovora.

p— *V pretvarjanju zgodovine* so Italijani mojstri. V nekem goriškem italijanskem tedniku se čita, da je bila Vipava v srednjem veku italijanska in da se je tam okoli govorilo italijansko. Ako italijanski «zgodovinarji» naletè na kako italijansko plemiško ime, hitro zatrdijo, da je vladala v onem kraju italijanščina, dasi morda dotični grafičak niti ni znal italijansko, marveč je govoril nemško in najbrže tudi jezik ljudstva. Lantieri in Porzia so se čutili vedno Nemce. Vipavski rojak Sigismund pl. Herberstein je bil izbran za poslanika v Moskvi, ker je razumel dobro ruski jezik, ki se ga je navadil v vipavski farni šoli, ker je slovenski jezik zelo podoben ruskemu. Tako je poročal sam. To je bilo začetkom 15. stoletja. Goriški «zgodovinar» naj to premišljuje in nehа pisati neresnico.

p— *V Idriji* je ustanovljen kmetijski urad za občine idrijskega podprefekturnega okraja. Z 20.000 letnih lir je omogočeno delovanje urada. Za vodjo je imenovan dr. Verbig.

p— *Videmska pokrajina* šteje po podatkih koncem preteklega leta 1,099.000 prebivalcev.

p— *Semenski krompir* iz Jugoslavije dobi tudi Kmetijska družba v Trstu. Semenski oves dobi pa iz Češkoslovaške.

p— *Glasbeni večer.* V nedeljo bo koncert v prid šentjakobski podružnici «Šolskega društva». Vrši se v dvorani DKD. Vspored je zanimiv.

p— *Fašistovska stranka proti pretiranemu povišanju najemnin.* Fašisti v Trstu so sklicali na shod svoje pristaše, ki so lastniki hiš. Zborovanje je bilo številno. Sklenili so, da se najemnina za vojne vdove, delavce, vpokojence, nameščence in vse one, ki žive od plače in mezde, ne sme zvišati nad 20 odstotkov in v nobenem slučaju ne sme biti trikrat večje od predvojnih najemnin. Fašistovska stranka zahteva to tudi od gospodarjev, ki niso njeni pristaši. V poštev pridejo še mali obrtniki po izkazih svojih dohodkov. Med hišnimi lastniki je radi tega veliko gibanje. Nekateri napovedujejo ogromno povišanje najemnine.

p— *Vsak dan preiskave.* Te dni so bile zopet preiskave po raznih krajih. V Štanjelu na Krasu so iskali po slovenskih hišah bombe, municijo, orožje in kdo ve kaj še, v Komnu so preiskali hišo bivšega nadučitelja g. Streklja in našli tam polno strokovnih knjig, v Ajdovščini so dobili v neki hiši vrečo tobaka.

p— *Zaplenjene razglednice.* V Rabatišču v Gorici so izsledili pri prodajalki Ani Peterin orožniki razglednice s slovenskim in nemškim napisom. Morala je iti ž njimi, na kar so jo zaslišali in ovadili sodišču. Tako nevarne so povsem nedolžne slovenske razglednice!

p— *Ponarejeni bankovci.* V Cerknem je oddal na pošti bankovec za 500 lir Fran Mihelič iz Bovca. Pri banki v Vidmu se je ugotovilo, da je ponarejen. Med goriško prebivalstvo je zanešenega najbrž več ponarejenega denarja.

p— *Postojno je zapustil* profesor Umberto Urbanaz-Urbani, ki je bil prideljen razpuščenemu okr. šolskemu svetu, in odšel v Trst. Demisijoniral je tudi kot občinski komisar v Košani. Prof. Urbanaz priobčuje, kakor znano, v «Piccolu dela Sera» zanimive sestavke o jugoslovenskih pesnikih in pisateljih.

p— *Sedaj pridejo priimki na vrsto.* Izšel je kr. odlok, po katerem smejo prefekti v tridentinski pokrajini pretvoriti priimke v pristno italijanske in sicer tudi proti volji prizadetih oseb. Fašistovski listi pozdravljajo odlok in «Popolo di Trieste» je takoj dostavil, da se mora ta odredba raztegniti tudi na Julijsko Krajino. Pravi, da so slovenski duhovnik poslovenili razne priimke. Sled nje ni res in marsikdo ve, kako so se po župniščih držali priimkov, kakor so bili vpisani v krstnih knjigah in jih neizpremenjene prenašali v krstne in druge liste. Med Slovenci ni baš toliko italijanskih priimkov, ali med primorskimi Italijani je okoli 80 odstotkov pristnih jugoslovenskih priimkov prikrojenih po italijansko! Kako bi bilo, ako bi italijanska oblast ukazala, da naj se pišejo odslej pravilno jugoslovensko?

p— *Z Reke poročajo:* Po mestnih trgovinah je precej raznovrstnega blaga, ali kupcev je premalo. V mestu je revščina in okolica ne izda mnogo. Vse to je za naše trgovce malo. Reka potrebuje kupcev iz zaledja. Teh pa ni. Trgovci se zanašajo na Opatijo. Od tam prihajajo tujci in kupijo na Reki marsikaj. Nekateri menijo, da se v Opatiji že pozna nemška propaganda proti Italiji, vprizorjena radi fašistovskega postopanja z Nemci v Poadižju. Reška «Vedetta» silno ropota radi tega in navaja tudi Vittorio Veneto v opozorilo Nemcem, da naj se ne šalijo z Italijani. V Opatiju in na Reko pridejo pa gotovo stari madžarski gostje, ali teh se vse boji, da ne prineseje s seboj ponarejenega denarja.

Sloviti avstrijski pisatelj
Hugo Bettauer
„Ulica bede in greha“
Kino »Dvor«.

K muzam je neznan poet
zdihoval že dolgo let,
dvignil ga v Olimpa sjaj
stoprav zdaj je „Budha“ čaj!

Iz Celja

e— **Zaključni plesni venček celjskih maturantov.** Pod pokroviteljstvom ge. Olge dr. Božičeve se je vršil v veliki dvorani Celjskega doma v nedeljo dne 31. januarja zaključni plesni venček celjskih maturantov. Prireditve se je udeležilo lepo število izbranega občinstva, ki je z vidnim zanimanjem sledilo posameznim točkam plesnega programa ter zbujalo pri tem lepe spomine na svoja brezskrbna mladostna leta. Orkester Sokola Ljubljana I. je neumorno sviral in le prenaglo je minul kratek čas, ko je morala mladina zapustiti v najlepšem razpoloženju prostore bujnih spominov iz ravnokar pretečene plesne sezone. Maturant Križman se je v imenu učencev in učenk z vidno hvaležnostjo zahvalil vsem, ki so na katerikoli način pripomogli do lepega uspeha. Zlasti je veljala ta zahvala pokroviteljici ge. Olgi dr. Božičevi in pa plesnemu učitelju Černetu iz Ljubljane, ki se je požrtvovalno trudil ves čas ter dosegel najlepše uspehe. V znak hvaležnosti so mu poklonili njegovi učenci in učenke primerno darilo.

c— **Nevarna ženska.** V prepiru je naskočila z nožem Julijana Pavšek, brezposelna delavka v Gaberju, delavca Kvasa. Oddana je v policijske zapore, kjer si lahko hladi svojo prevročo kri.

e— **Redni sestanek članov krajevne organizacije SDS za Celje-okolico** se bo vršil v četrtek dne 4. t. m. v gostilni Nerad v Gaberju.

e— **Himen.** Poročil se je v Celju v nedeljo dne 31. t. m. gospod Miloš Pšeničnik, trgovec, z gospodično Albino Kovačevo iz Hrastnika. Bilo srečno!

e— **»Ljubljanski Zvon« v Celju.** Danes popoldne ob 16. uri koncertuje prvovrstno ljubljansko pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v veliki dvorani Celjskega doma v Celju. Zanimanje za prireditev je veliko. Kdor še nima vstopnice, naj si jo preskrbi v trgovini Goričar in Leskovšek, da ne bo pri blagajni prevelikega navala. Celjanom se bo nudil zopet lep užitek pevske umetnosti. Sprejem ljubljanskih gostov bo ob 14.30 na kolodvoru. Vsa celjska pevska društva kakor tudi občinstvo se poziva, da se sprejema udeleži v čim večjem številu.

e— **Svetosavska beseda v Celju.** Srbska pravoslavna cerkvena občina je priredila svojo tradicijonelno svetosavsko besedo v soboto dne 30. januarja v veliki dvorani Narodnega doma. Udeležba je bila začetkom nepovoljna, napolnili so se pa počasi vsi prostori do zadnjega kotička, ko je prišlo po pol 11. uri v dvorano demokratsko občinstvo s Pribićevićevega shoda v Celjskem domu. Koncertni del, ki ga je izvajala vojaška godba z največjo preciznostjo, je obsegal srbske, hrvatske in slovenske skladatelje. Po koncertu se je vršil ples, ki je združeval staro in mlado do ranega jutra v najlepšem razpoloženju.

c— **Letno poročilo tržnega nadzorstva v mestu Celje.** Življenskih potrebščin se je donašalo skozi celo leto 1925 na celjski trg v zadovoljivih količinah tako, da ni bilo pomanjkanja na nobeni stvari. Tudi jajec in mleka je bilo dovolj. Cene življenjskim potrebščinam so v primeri s prejšnjim letom neznatno padle. Glede tržnega prometa skozi celo leto ni bilo nobenih pritožb. Mleko se je prekrkušalo 20-krat; zaradi ponarejenega mleka je bilo ovadenih 7 strank. Na tri letne živinske sejme se je prignalo skupno 311 glav goveje živine, na mesečne živinjske sejme pa skupno 287 glav goveje živine. Mesečni živinjski sejmi so bili bolj slabo obiskani in bo treba v tem oziru uvesti še večjo reklamo. Na svinjske sejme so pripeljali ljudje 3.351 prašičev. Svinjski sejmi so bili skozi celo leto precej živahni. Kramarske sejme je obiskovalo po kakih 200 trgovcev domačinov in tujcev. Na tržnih pristojbinah se je nabralo tekom leta 1925 Din 98.250, nekoliko manj kakor v letu 1924.

e— **Celje pleše in se zabava.** Celjsko meščanstvo je v letošnjem pustnem času prav bogato obdarovano z raznimi plesnimi prireditvami. Poleg svetosavske besede dne 30. januarja, zaključnega venčka celjskih maturantov dne 31. januarja, obrtnega plesa ter maskerade Delavskega kulturnega društva Svoboda dne 1. februarja, kar je že za nami, se obeta plesaželjni mladini in odraslim še mnogo prijetne zabave. Dne 6. februarja priredi akademsko društvo »Triglav« v veliki dvorani Celjskega doma svoj Triglavanski ples, ki privabi, kakor vsako leto, gotovo tudi letos vse prijatelje akademske mladine in častitljivo starešinstvo od blizu in daleč. Tudi celjsko sokolsko društvo priredi letos svojo vsakoletno maškerado v Celjskem domu dne 14. februarja. Na pustni torek dne 16. februarja popoldne ob 16. uri pa bo v Celjskem domu pustni korzo za otroke, zvečer pa maškerada Olepševalnega in tujsko - prometnega društva v Celju. Dne 6. marca vabi prijatelje turistika na veliki planinski ples Savinjska podružnica SPD.

Iz Trbovelj

t— *Rudarska nadaljevalna šola* priredi danes ob 17. popoldne igro v treh dejanjih «Fernando».

t— *Absolventi raznih rudarskih šol* iz vseh revirjev v Sloveniji so se sešli preteklo nedeljo pri Volkerju na Vodi in so si ustanovili stanovsko organizacijo «Zvezo absolventov rudarskih šol». Navzočih je bilo okoli 50 udeležencev. Za predsednika zveze je bil izvoljen g. Edvard Ažber, jamomerec, za tajnika pa g. Vinko Kačnik, jamski paznik.

t— *Obrtniki trboveljske občine* so se zbrali v nedeljo pri Forteju na Vodi in prerešetali svoje delovanje v preteklem letu. Po absolutoriju staremu odboru je bil izvoljen nov odbor, sestoječ iz sledečih gg.: predsednik Miha Koren, podpredsednik Drago Lisac, odborniki: Anton Malgaj, Ante Šuntajs, Franc Guček, Ivan Lisac, Ivanka Ocepek; namestniki: Fran Požun, Anton Medvešek, Franc Pungerčar, vsi iz Trbovelj; iz Hrastnika ga. Genovefa Valter, Josip Zupan, ga. Eva Šergan, Mihael Virant, namestniki: Franc Kovač, Ferdinand Peklar. Iz blagajniškega poročila posnemamo, da je bilo dohodkov 5899.16 Din, izdatkov 1072.74 Din; ostanek torej še 4826.82 Din. Iz obširne debate, ki se je vnela pri slučajnostih, je bilo razvidno, da dolguje delavstvo obrtnikom naravnost horendno vsote. Če bi jih hoteli poravnati, bi morali po več mesecev delati samo za dolg. Poudarjalo se je, da bo treba najti sredstva, da se obrtništvo obrani kreditne kuge. Sklenilo se je, da se bodo sestajali vsak prvi četrtek v mesecu, da bodo ukrepali o raznih korakih eksistenčnega značaja.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 1. februarja 1926. Ljubljana. 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana . . .	7.	762·5	+ 1·9	sev. vzh.	10 (megla)	12·2 dež
Ljubljana . . .	14.	762·6	+ 4·8	sev. vzh.	10	
Ljubljana . . .	21.	762·8	+ 4·8	jug. vzh.	10	
Zagreb	8.	762·1	+ 3·0	mirno	10 (megla)	0·1 dež
Beograd . . .	8.	760·4	+ 5·0	mirno	10	6·0 dež
Sarajevo . . .	8.	761·8	+ 4·0	jug. vzh.	10	0
Praga	7.	760·2	+ 1·0	mirno	10 (megla)	0·3 dež
Gruž-Dubrovnik	7.	761·8	+ 9·0	mirno	10	0
Skoplje	8.	763·2	— 2·0	sev. vzh.	10 (megla)	0·1 dež

Solnce vzhaja ob 7·21 zahaja ob 17·07, luna vzhaja ob 20·38 zahaja ob 9 16.

Dunajska vremenska napoved za torek: Milo vreme. V južnih Alpah ni izključeno, da bo deževalo.

Gospodarstvo

Rezultati ljubljanskega sejma s kožuhovino

Drugo leto se bo priredil sejem v večjem obsegu.

O tem sejmu smo že kratko poročali. Sedaj prinašamo še nekoliko podrobnosti o rezultatu sejma, povzetih iz podatkov velesejmskega urada. V splošnem je bilo na sejmu malo kož, katerih kvaliteta je bila prav različna. Posamezne vrste kož so pokazovale naslednje tržne slike:

Lisice: Blago je bilo zelo mešano; večina iz Slovenije, pa nekaj tudi iz Hrvatske, Dalmacije in Bosne. Lepih kož je bilo na trgu malo, ker so bile že poprej prodane v detajlu. Cene so se gibale od 215—305 Din za komad (odvisno od gorske ali poliske provenijence). Srednja cena za Ia 254, IIa. (letno blago) 127 in IIIa. (škart) po 63.50 Din. Prodanih 25 partij po povprečno 25 komadov. Po kvaliteti je bilo: Ia. 67, IIa. 23, IIIa. 10 odstotkov.

Kune belice. Trg slabo založen, vendar je bila dobra kvaliteta. Mnogo dalmatinskega blaga. Cene so se gibale od 625 do 730 Din za komad. Srednja cena za Ia 672 Din Cene so bile odvisne od provenijence, velikosti, časa plena in konserviranja (sušenja). Po kvaliteti je bilo Ia 84, IIa. 9, IIIa. 7 odstotkov. Prodanih 6 partij; vsaka povprečno po 25 komadov.

Kune zlatice. Malo blaga, vendar dobro. Večina iz Štajerske. Cene od 766—910 Din. Srednja cena 864 Din. Kvaliteta Ia 83, IIa 11, IIIa 6 odstotkov. Prodanh 6 partij po okrog 25 kosov.

Dihurji. Malo blaga. Cena 185 Din za komad. Po kvaliteti Ia 50, IIa 25, IIIa 25 odstotkov.

Jazbeci. Malo blaga. Kvaliteta povprečno slaba. Ia 40, IIa 35, IIIa 25 odstotkov. Cena 61 Din za Ia.

Polhi. Mnogo blaga. Slabo sušeno. Cena povprečno 4 Din za komad.

Zajci. Malo blaga. Cena 22 Din za Ia. Zimskih Ia 50, IIa 30, IIIa 20 odstotkov.

Srne. Malo blaga. Notirale po 31 Din.

Divje koze. Malo blaga. Notirale po 35 Din.

Volkovi. Lepo blago. Notirali od 299 do 315 Din. Srednja cena Din 304.

Divje mačke. Srednje kvaliteta in kvantiteta. Ia okrog 80, IIa okrog 20 odstotkov. Cena 85 Din.

Veverice. Zelo slabo letno blago v splošnem. Cena za Ia 41 Din.

Krti Lepo blago. Cena 3 Din za komad.

Domače mačke. Cena 20 Din za komad.

Domači zajci. Cena 5 Din za komad. Dosežene cene so bile razmeroma zelo lepe in za okrog 40% višje kakor v detajlni prodaji, tako da so bili prodajalci, katerih je bilo 119, lahko zadovoljni. Kupcev je bilo 42 iz domače države, Nemčije, Avstrije, Italije in Švice.

Za prihodnje leto se namerava prirediti ta sejem v znatno večjem obsegu za celo državo. V načrtu je tudi, da se bo prirejal kasneje za ves Balkan. Vršil se bo sejem s kožuhovino kakor že letos pod okriljem Ljubljanskega velesejma, ki torej v tem pogledu prednjači v državi.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (1. t. m.) Pšenica: baška, 290—295. Turščica: baška, nova, 5 vagonov 110; baška, glavna proga, 5 vagonov 112.50; sremska, parileta Ruma, 3 vagoni 116. Tendenca nespremenjena.

= **Izdelava končnega besedila zakona o pobijanju draginje.** Iz Beograda poročajo, da bo ministrstvo socijalne politike začelo te dni izdelovati končno besedilo načrta protidraginjskega zakona na podlagi vseh dobljenih mišljenj in pripomb tako iz krogov konzumentov kakor iz krogov producentov in trgovcev.

= **Za posetnike Lipskega velesejma.** Kakor poroča naš generalni konzulat v Berlinu, bo uprava Lipskih velesejmov uvedla za pomladni sejem posebne knjižice, ki bodo vsebovale po pet bonov kot nakazila za pet dni tako za privatna stanovanja z zajtrkom po 4.50 marke dnevno kakor tudi za stanovanja s celodnevno prehrano po 9.50 marke dnevno. Take knjižice z boni kupi lahko vsak posetnik velesejma pri Internationales Verkehrsbüro des Leipziger Messamtes, Abteilung VII. C. (Wohnungsnachweis).

= **»Privredni Arhiv«.** Prejeli smo prvo številko te mesečne finančno gospodarske revije. Od vsebine navajamo: Ivo Biloševič: Zakon o suzbijanju skupoče; Stanislav I. Lubenski: Uredjaj medjusavezničkih dugova; Stjepan Vukojević: Oko budžeta; S. Gutentag: Posmatranja o trgovini žitom; S. F.: Gospodin Doumer; Ivo Biloševič: Protestni rok za mjenice dospjele u praznike. Časopis vsebuje nadalje razna sodna rešenja, zakone in drugo. Naslov uredništva in uprave: Zagreb ulica 11/II.
uprave: Zagreb, Samostanska ulica 11-II.

= **»Trgovski tovariš«,** številka 1, je izšel te dni z naslednjo vsebino: Zakon o pobijanju draginje (Jos. J. Kavčič); O trgovski politiki (dr. Ludovik Böhm); Trgovsko šolstvo v Franciji (Fran D. Podbrežnik cand. merc); Zavarovanje delavcev v Jugoslaviji z narodno-gospodarskega stališča (dipl. jur. Anton Podgoršek); Trgovina novejše dobe (Jos. Golob); Znanstveno obratovodstvo in industrijska psihologija (dipl. merc. Stanislav Klinc) predsednik Ivan Knez (dr. F. W.); Trojni trgovci; Zlati jubilej službovanja g. Karla Tekaučiča (J.J. K.); To in ono. Domače šege in tuje spakarije (A. Gad); Kupčija za vsako ceno: Društvene vesti. List stane letno 36 Din. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Gradišče 17-I.

= **O prepovedi koncentrirane ocetne kisline.** Udruženje izdelovalcev kisa v kraljevini SHS opozarja svoje cenj. odjemalce, da ne veruje vestem, razširjenim v nekih beograjskih in zagrebških listih, o ukinjenju prepovedi prodaje grom-ocetne kisline, ker to vprašanje še ni definitivno rešeno. Kadar bo pristojna oblast izdala zadevni odlok, bo udruženje takoj obvestilo svoje konsumente. 230

= **Položaj na žateškem hmeljskem tržišču.** Iz Žatca poročajo: Kupčija s hmeljem na žateškem trgu je bila srednja; največ se je trgovalo za izvoz. Cene se zaradi močne ponudbe niso mogle držati ter so dalje oslabele. Plačuje se za žateški hmelj letnika 1925. 4000—4200 Kč za 50 kg izključno 2 odstotka prometnega davka.

= **Produkcija in konzum piva v Češkoslovaški.** Po češkoslovaškem državnem statističnem uradu je bilo leta 1924. producirano v Češkoslovaški v 572 pivovarnah 8.58 milijona hl piva, od katere količine sta bila izvožena samo 2 odstotka.

= **Stanje posevkov v Madžarski.** Po uradnem obvestilu madžarskega kmetijskega ministrstva je stanje zimskih posevkov v Madžarski v splošnem povoljno; neugodno je le v krajih, kjer so bile poplave. Skupno je bilo poplavljenih 15.000 katastralnih oralov, posejanih z zimskimi posevki.

Borze

1. februarja.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupčijski zaključki). **Vrednote:** investicijsko 0—79, Vojna škoda 309—312, zastavni Kranjske 20—22, komunalne Kranjske 20—22, Celjska posojilnica 200—202 (202), Ljubljanska kreditna 200—0, Merkantilna 100—104, Praštedjona 958—966, Slavenska 50—0, Kreditni 175—185, Trbovlje 340—348, Vevče 110—0, Stavbna 90—100, Šešir 115—120. — **Blago:** les: hrastova drva, suha, 1 m dolžine, fco nakl. post. 4 vag. 17.40—17.40, (17.40); bukovi hlodi od 25 cm napr., in 2 m dolž. naprej, fco nakl. post. 5 vagonov 230—250, (240); bukovi plohi suhi, I., II. ogledani, fco meja 2 vag. 520—550, (530); hmeljevke smrekove, zimske sečnje od 6.50—8.50 m, na koncu 7—8 cm debele, fco vag. nakl. post. 5 vagonov 4.75—5 4.85); deske smreka, jelka, 40 mm, 4 m, šir. samo 30 cm, I., II., III., monte, suhe paralelne, fco vag. Postojna 1 vagon 580—580, (580); hrastova drva, polsuha, fco nakl. post. 0—17; deske jelove, monte, 22, 25, 30 mm, od 4 m dolž., fco meja 550—0; trami, po noti, fco nakl. post. 0—250; poljski pridelki: pšenica: baška 76, kg 2% prim. fco baška post. 1 vagon 300—300, (300), baška, 67/77 kg. fco vag. slov. p. 1 vagon 334—334 (334), domača, fco vag. prekmurska postaja 0—315, sremska, fco vag. nakl. post. 0—292.50; turščica: času primerno suha, fco naklad. post. za III. —VII. 12½ vag. 140—140 (140), času primerno suha, fco vag. nakl. post. 0—118, medjimurska, fco vag. medjimurska postaja 1 vagon 160—160, (160), drobna, fco vag. prekmurska postaja 0—175, drobna, fco vag. banatska postaja za III. 0—140, umetno sušena, fco vag. sremska postaja 1 vagon 145—145, (145); ječmen: 65 kg, fco vag. baška postaja 0—195, 62 kg, fco vag. baška postaja 0—155; oves srbski, fco Postojna tranzitno 0—220; ajda domača, franko vagon prekmurska postaja 0—265; rž domača, fco vag. prekmurska postaja 0—215; proso rumeno, fco vag. prekmurska postaja 0—215; otrobi drobni, pšenični, fco vag. nakład. post. 0—125; ježice, zlatorumene, fco vag. dol. post. 250—0; pijače: slivovka: bosanska, gar. 25%, 100-črna, neotrošarinjena, fco vag. postaja Brčko 0—3200, srbska, gar. 50%, fco vag. Postojna tranz. (sod posebej) 0—1600; gradbeni materijal: cement (nespremenjeno).

ZAGREB. Položaj na efektnem tržišču brez spremembe. Vojna škoda se od danes trguje brez kupona. Promptna se je začela trgovati na višini 280, a končala je pri 283. Enak tečaj je bil za ultimo t. m. — Dinar je beležil zjutraj 9.15—9.19. Mednarodno čvrstejši so London, Newyork in Curih. Zagrebško devizno tržišče je zabeležilo čvrstejšo tendenco zaradi velikega povpraševanja, dasi je bila tudi ponudba obilnejša. Narodna banka je intervenirala v posameznih čekih. Skupni promet v devizah 9 milijonov Din. Notirale so devize: Dunaj 797.3—801.3, Berlin 1348—1352, Italija izplačilo 228.17—229.37, ček 0—228.6, London 275.28—276.48, Newyork ček 56.5—56.8, Pariz 213.09—215.09, Praga 167.55—168.55, ček 167.45—168.45, Švica 1092.26—1096.26, ček 1092.07—1096.07; efekti: banke: Eskomptna 121—122, Kreditna 64.5—65, Jugo 107.5—109, Ljubljanska kreditna 200—0, Praštedjona 965—975, Slavenska 50—92, Narodna 0—4350; industrijski: Šečerana 395—400, Gutmann 310—330, Slaveks 150—160, Slavonija 42—42.5, Trbovlje 355—365, Vevče 110—0; državni investicijsko 77—77.5, agrarne 41.5—45, Vojna škoda, promptna 283.5—284, za februar 283—285.

BEOGRAD. Devize: Amsterdam 227—2280, Dunaj 799—799.25, Berlin 1351—1353, Bruselj 257—258.75, Budimpešta 796—798, Bukarešta 25—25.5, Italija 228.75—229, London 275—275.95, Newyork 56.6—56.75, Pariz 212.5—214, Praga 167.9—168, Švica 1094—1094.5.

CURIH: Beograd 9.15, Berlin 123.45, Newyork 518.50, London 25.2225, Pariz 19.4625, Milan 20.86, Praga 15.3625, Budimpešta 0.007265, Bukarešta 2.29, Sofija 3.65, Dunaj 73.05.

TRST: Devize: Beograd 43.80—44, Dunaj 348—352, Praga 73.50—74, London 121—121.10, Pariz 93.20—93.65, Newyork 24.75—24.85, Curih 478.50—480, Budimpešta 0.0347—0.0351, Bukarešta 10.50—11. — Valute: dinarji 43.50—44, dolarji 24.65—24.8[illegible] 20 zlatih frankov 95—98, zlata lira 478.8[illegible]

DUNAJ: Devize: Beograd 12.5050—12.5450, Berlin 168.85—169.35, Budimpešta 99.37—99.67, Bukarešta 3.12—3.14, London 34.49—34.59, Milan 28.43—28.55, Newyork 708.95—711.45, Pariz 26.62,—26.78, Praga 20.9975—21.0775, Varšava 96.95—97.45, Curih 136.78—137.28, Sofija 4.91—4.95. — Valute: dinarji 12.505—12.565, dolarji 709—713.

Deviza Beograd na ostalih borzah: v Pragi, 59.80, v Berlinu 7.40, v Londonu (opoldne) 375.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5·—.

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1·—. Najmanjši znesek Din 10·—.

Prireditve

Sokolsko društvo v Ljutomeru
ima svoj redni občni zbor v nedeljo dne 7. februarja ob 2. uri popoldne v telovadnici. Dnevni red običajen. Ker je ta občni zbor velike važnosti, pozivamo članstvo na številno udeležbo. Zdravo! — Odbor. 232

Pravljice za deco.
Danes na Svečnico priredi «Atena» v mali dvorani Naroda. doma večer pravljic, ker se predstave marionetnega gledališča še ne morejo vršiti radi nenadne obolelosti člana. Pravljice bo pripovedovala ga. Vanda Gorčeva, ki je že zelo priljubljena pri malih poslušalcih. V petek dne 5. febr. bo predvajal pravljice g. Lipah, režiser Nar. gledališča. — Vstopnine ni, pobirajo se prostovoljni prispevki v kritje stroškov za prireditve. Začetek ob 5. uri popoldne. 231

«Kolizejski oder»
priredi danes v salonu pri «Levu» (Gosposvetska c.) veseloigro «Stari grehi». — Po igri ples in prosta zabava. 229

Na večstransko zahtevo
se priredi na obrtni šoli v Aškerčevi ulici št. 6 večerni tečaj za usnjerez in vezanje knjig za gospodo. Tečaj se začne 8. februarja, pouk trikrat tedensko od 19.30 do 21.30. Informacije daje vodstvo.

Koncert
je danes na svečnico v gostilni Dražček, Bohoričeva ulica 9. 2762

Pevski ods. Olepševaln. društva v Rožni dolini
priredi v torek dne 2. t. m. na Strelišču pod Rožnikom velik zabaven večer. — Na sporedu je: Petje, kupleti, komični prizori in ples. — Začetek točno ob 7. zvečer. 233

Citraški koncert
I. mariborskega citr. kluba dne 7. februarja 1926 ob pol 16. v dvorani «Union» (prejšnji Bioskop).

Predavanje s skioptičnimi slikami v Šiški
Prosvetni odsek sok. društva v Šiški priredi v sredo, 3. februarja ob 8. uri v društveni telovadnici predavanje: Higijena telovadbe in telovadnica. — Prosi se točne udeležbe. Vstop prost 230

Klub esperantistov
v Ljubljani ima še večjo zalogo esperantskih slovnic. Interesenti naj pošljejo 20 Din na «Klub esperantistov v Ljubljani» na kar dobijo knjigo poštnine prosto. 238

Planinski večer s plesom
ki ga priredi Selška podružnica SPD na Svečnico dne 2. febr. v Sokolskem domu v Škofji Loki, bo nudil vsem posetnikom mnogo zabave in razvedrila. Pisana dvorana se izpremeni v skalnato gorsko kotlino pod Blegošem. Ves čisti dobiček gre za Krekovo kočo na Ratitovcu. Igra železničarska godba iz Ljubljane. 202

Orientalska noč v Ljubljani
S predpripravami velikih dekoracijskih del po enotnem načrtu za to maškarado se je že pričelo. Vodilna barva dekoracij je zlatna in svetlomodra — kar bo v zvezi z žarometi z raznobojnimi barvastimi žarnicami spremenilo veliko unionsko dvorano v čarobno orijentalsko noč. Ves program bo imel značaj velikega pustnega korza in so vsej vsakovrstne skupine in maske primerne. — Zato naj geslo: Na pustno nedeljo, dne 14. februarja vsi v «Union» na «Slavčev» veliki pustni korzo v orientalski noči. 234

«Kluba Primork»
redna plesna vaja se vrši v sredo 3. febr. 1926 v areni Narodnega doma. Odbor. 2750

Pouk

Francoščino
poučuje učiteljica. Naslov pove uprava «Jutra» 2584

V pouk klavirja
se sprejme učence. Naslov pove upr. «Jutra». 2502

Nemščino
in konverzacijo poučuje učiteljica. Naslov v upravi «Jutra». 2591

Française
poučuje otroke in gospodične. — Vprašanja pod «Française» na upravo «Jutra». 2505

Za hrvaščino
se išče učiteljica. Ponudbe na naslov: Ewert, Cesta v Rožno dolino št. 33. 1965

Nemščino, srbohrv.
in slovenščino poučujem po najboljših metodah. Odgajam tudi deco. — Ponudbe pod «Popoldan» na upravo «Jutra». 2784

Za pouk v nemški stenografiji
iščem gospodično ali gospoda. Ponudbe z navedbo honorarja na upr. «Jutra» pod šifro «Začetnica 1616». 2814

Obrt

Boljša šivilja
izurjena v najnovejšem prikrojevanju, bi hodila na dom in se cenj. damam priporoča. Naslov pove uprava «Jutra». 1953

Usnjarsko podjetje
vodje, z lastno vodno močjo, vse v dobrem stanju, se odda v najem. Naslov v upravi «Jutra». 1595

Pekarija na deželi
dobro idoča, se vzame v najem. Ponudbe je poslati na naslov: J. Mramor, pekarna, Podčetrtek. 2781

Službe (dobe)

Vodja pisarne
prvovrstna moč — zmožen knjigovodstva, slovenske in nemške korespondence ter vseh pisarn. del, se išče. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Prvovrstna moč». 2708

Kavarniški vajenec ali kavar. donašalka
se sprejme v Ljubljani. — Ponudbe s prepisi spričeval in sliko vred je poslati na upravo «Jutra» pod šifro «Kavarniški». 2698

Trgovski pomočnik
vojaščine prost, se išče za večjo manufakturno in špecerijsko trgovino na deželi. Ponudbe s prepisi spričeval in zahteve plače pod šifro «Na deželo 1926» na upr. «Jutra». 2645

Poslovodjo
strokovnjaka v kletarstvu in vinski trgovini išče veletrgovina z vinom v Sloveniji. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Vino» 2615

Stenotipistinjo
na začetnico, ki dobro obvlada slovensko in nemško stenografijo, nemški pravopis in strojepisje, sprejmem takoj v službo. Perfektno obvladanje nemščine daje prednost. Pismene ponudbe z navedbo plače, priloženimi prepisi spričeval in kratkim opisom dosedanje prakse, se pošlje na upravo «Jutra» pod «V Ljubljani 1166». 1928

Slugo
ki je zanesljiv, vesten in zmožen sebi primernih pisarniških poslov, sprejmem takoj. Prednost imajo vpokojeni orožniki ali železničarji z dobrim rokopisom. Pismene ponudbe z navedbo zahtevane plače na upravo «Jutra» pod «Št. 1166». — Priložiti je kratek življenjepis. 1927

Pridno dekle
ki zna kuhati in opravljati hišna dela, se išče k slovenski rodbini z 1 otrokom. Ponudbe na naslov: «Turin» Zemun, Kralja Petra 4/I. 2782

Vajenec
za krznarsko obrt, se takoj sprejme E. Eberl, krznar v Ljubljani, Kongresni trg 7. 2757

Drž. nastavljenec
srednjih let, varan v zakonu, išče dobro, skromno, njemu primerno damo, vešče samostojnega gospodinjstva. — Dopise na upravo «Jutra» pod značko «Samostojna 2128». 2766

Služkinja
srednje starosti se sprejme k 2 otrokoma in za hišna dela takoj. — Naslov pove uprava «Jutra». 2763

Boljša šivilja
se sprejme za 1 teden na Mestnem trgu, brez hrane, vsled neugodnega stanovanja. Ponudbe z naslovom na upravo «Jutra» pod šifro «Dobra moč 1445». 2746

Spretna strojepiska
se išče za tipkanje in razmnoževanje spričeval. Dopise pod «Stranski zaslužek» na upravo «Jutra». 2744

Praktikant
marljiv, ne nad 17 let star se sprejme za skladišče in pisarno. Ponudbe pod šifro «Praktikant 300» na upravo «Jutra» 2804

Visok zaslužek
Več potnikov za Slovenijo, Hrvatsko in Srbijo se takoj sprejme proti visoki proviziji za prodajo brezkonkurenčnega in v vsaki hiši potrebnega predmeta. Dnevni zaslužek 300—500 Din. — Potrebno 2—3000 Din kavcije, za kateri znesek dobi potnik gotove količino blaga za potovalno razprodajo. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Stalnost 616». 2433

Žiranta
prvovrstnega, ki bi solidnemu trgovcu v polnem kritju in brez rizika žiriral pri prvovrstni znani tukajšnji banki za kratko dobo, se išče. Ponudbe pod šifro «Dober dobiček zasiguran» na upravo «Jutra». 2495

Blagajničarko
s dobrimi spričevali sprejme takoj hotel «Štrukelj». 2790

Točilniško blagajničarko
sprejmem. Ponudbam priložiti prepise spričeval dosedanjih služb. 2816

Kovaškega pomočnika
popolnoma izvežbanega, se išče za trajno delo. Pogoj: Izpit drž. podkovske šole. Ponudbe na upr. «Jutra» pod značko „Poštenost-1619' 2831

Specialista
za izdelavo prvovrstnih kranjskih klobas ter suhih loveških salam iščem za snujoče se podjetje Zagreb. Potrebno nekaj kavcije. Samo sposobni reflektanti obširno pišite na Ivan Pernč, Zagreb, Prilaz 12-I., levo. 1937

Službe (iščejo)

Trgovski potnik
starejša, zanesljiva in agilna moč, v Sloveniji dobro vpeljan, ki ima tudi šoferski izpit, išče nameščenja v katerikoli stroki, razen manufakture. Ponudbe pod «Potnik 43» na upr. «Jutra» 2700

Uradnik
išče primerno zaposlitve v popoldanskih urah. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Zaposlenost». 2687

Trgovski pomočnik
delikatesne in špecerijske stroke, spreten prodajalec, želi službe v mestu ali na deželi. Gre tudi kot skladiščnik ali kaj sličnega. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Marljiv 1294». 2678

Mesto učenke
pri šivilji išče 15 let staro, močno, pridno in pošteno dekle z dežele. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Pridna 1274». 2648

Izprašan kurjač
in strojnik z večletno prakso, zmožen popravljanja in brušenja žag, želi premeniti službo. — Naslov pove uprava «Jutra». 2820

Ekonom
(oskrbnik) srednjih let, pošten in marljiv, z dolgoletno prakso v vseh panogah gospodarstva, dobro verziran, v neodpovedani službi, želi stalnega mesta. Nastop 1. aprila 1926. — Cenjene ponudbe pod šifro «Sigurna eksistenca» na upravo «Jutra». 2582

Absolvent
trgovske šole (Mahrove), vojaščine prost, vešč slov., srbohrv. in nemškega jezika v govoru in pisavi, išče primernega mesta v kaki pisarni v mestu ali na deželi. Ponudbe pod «Takoj» na upravo «Jutra». 2566

Mlada prodajalka
išče službe za takoj. Pisati je na upravo «Jutra» pod značko «Mlada prodajalka» 2515

Rutiniran pianist
zanesljiv, z lastnim repertoarjem za salonski orkester, s 3. febr. ali kasneje na razpolago. Pismene ponudbe na upr. «Jutra» pod «Pianist». 1962

Kmetski fant
neoženjen, pošten in zanesljiv, sposoben za vsako delo, tudi pri konjih, vešč slovenskega, hrvatskega in nekoliko nemškega jezika, želi priti v trgovino, najrajši v ljubljanski okolici. Nastop po dogovoru. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Poštenost 450». 2498

Gozdar
32 let star, z večletno prakso, z izvrstnimi spričevali, strokovnjak v svojem poslu, ki je dovršil meščansko in gospodarsko šolo, ter položil drž. izpit s prav dobrim uspehom, želi primernega mesta. — Ponudbe pod «Gozdar 1588» na upr. «Jutra». 2783

V Celju
ali v bližini želi simpatična gospodična, vešča vseh pisarniških del in vajena prodajalna. mesta. — Položi lahko 5000 Din kavcije. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «20 let». 2753

Pekovski pomočnik
vešč svojega poklica, z daljšo prakso, išče službe za takoj. V slučaju potrebe da tudi kavcijo. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Pekovski pomočnik 1561». 2761

Iščem službo
za pospravljanje pisarne ali podobno. Naslov pove upr. «Jutra». 2735

Inteligentna gospa
srednjih let, dobra kuharica, vajena vseh del pri gospodinjstvu bi šla kot gospodinja k samostojnemu gospodu. Rada gre tudi k otrokom. Cenjene ponudbe pod «Gospodinja 1579» na upravo «Jutra». 2775

Blagajničarka
z večletno prakso, zmožna slov. in nemškega jezika, strojepisja, stenografije ter vseh pisarniških del, želi premeniti dosedanje mesto. Gre tudi kot prodajalka v galanterijsko ali v trgovino s čevlji. Ponudbe se prosijo na upravo «Jutra» pod šifro «Vestna in poštena št. 150». 2736

Dijak
ki je dovršil 4 razr. srednje šole, išče primerne službe, bodisi pri podjetju ali v veletrgovini. Naslov pove uprava «Jutra». 2729

Natakarica
poštena in pridna, dobro izvežbana, išče službe. Ev. vzame tudi gostilno na račun. — Cenj. ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Poštena 1444». 2745

14letni deček
z 6 razredi osnovne šole se želi izučiti ključavničarstva. Pogoj: hrana in stanovanje pri mojstru. — Ponudbe na naslov: Šoklič, Gornja Radgona. 2728

Knjigovodkinja
vešča tudi stenografije v nemškem in slovenskem jeziku, išče primernega mesta. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Zelo vestna». 2725

Stenografinja
vešča slovenske in nemške stenografije ter strojepisja, išče primerno mesto v kaki tovarni ali pri večji tvrdki. Odvetniška pisarna izključena. Ponudbe pod značko «Zelo pridna» na upravo «Jutra». 2724

Gospodična
vajena vseh pisarniških poslov, zmožna slov., nemščine ter srbohrvaščine, želi premeniti mesto. Ponudbe se prosi pod šifro «Dolgoletna praksa» na upravo «Jutra». 2801

Gospa
z 12letno pisarniško prakso, izvežbana v vseh knjigovodskih poslih in bilanci, išče službe. — Dopise pod značko «Služba 1» na upr. «Jutra». 2798

Šivilja
izurjena, gre šivat na dom ali v kako trgovino. Naslov v upravi «Jutra». 2796

Dobra kuharica
išče službo k enemu ali več gospodom. Pismene ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Kuharica». 2791

Gospodična
z dovršeno meščansko šolo, zmožna slovenskega, nemškega in italijan. jezika, išče mesto praktikantinje v trg. podjetju ali zavarovalnici. Ponudbe pod značko «Vestna 1612» na upravo «Jutra». 2810

Prodam

PREMOG — ČEBIN
Wolfova 1/II. Telefon: 56. 481/I

Redka prilika!
Partija novih šivalnih strojev po zelo nizki ceni naprodaj. F. Batjel, Ljubljana, Karlovška cesta št. 4. 41

Radio
aparate in dele najceneje pri J. Goreo — palača Lj. kreditne banke. 25-a

Auto «Ford»
v dobrem stanju, predelan kot tovorni s streho, za potnika z vzorci, se po jako ugodni ceni proda. — Naslov pove uprava «Jutra» 2660

Nettel-Deckrullo
tropični model z Zeiss-Tessarjem 1 : 4'5, v najboljšem stanju, ugodno naprodaj. Fotomaterijal Janko Pogačnik, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 4. 2644

Krojači, pozor!
Zelo dober Pfafov šivalni stroj proda Janko Bogataj, Železniki nad Škofjo Loko. 2686

Salonska oprava
9 kosov, se proda za 8500 Din. Naslov pove uprava «Jutra». 2598

Prostovoljna dražba
V sredo dne 3. febr. 1926 ob 9. uri dopoldne se prične v hiši «Kreslje», Pogačarjev trg št. 2/II, levo prodaja lepe hišne oprave, stenskih ur, lestencev in drugih predmetov. 2530

Novo opravo
še nerabljeno, za jedilnico, spalnico in sobo za gospode, vse iz hrastovega lesa, črno, ter opravo za kuhinjo iz mehkega lesa, prodam. Naslov pove uprava «Jutra» 2523

Motorno kolo
angleške znamke Diamond Jap, 8½ konjske sile, skoro novo, prodam za 15.000 Din ali zamenjam s težjim s priklopnico, proti doplačilu. Pismene ponudbe pod «Japmotor» na upr. «Jutra» 2520

2 autokožuha
in vreča za noge se po nizki ceni proda. Naslov v upravi «Jutra». 2475

Železna blagajna
št. 2 se radi selitve proda. Več v trgovini Meršol, Mestni trg 18. 1958

Prodajaln. oprava
omarica s 39 predali, omare s steklenimi vrati, prodajalniška miza, ogledalo, peč itd. se radi selitve poceni proda. Več v trgovini Meršol, Mestni trg št. 18. 1954

Salonska obleka
skoro nova, za slokega gospoda, se po ugodni ceni proda. Naslov pove uprava «Jutra». 2772

Prazne vin. sode
v najboljšem stanju, od 700 do 2800 litrov, prodam. — Istotam se proda 1800 litrov finega vina Pikerčana. — Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod «Fini sodi». 2909

Kolo
zelo poceni proda Kramer, Moste, Selska ulica štev. 48 2787

Nekaj pohištva
se proda v Frančiškanski ulici 10/III. 2758

Damska maska
lepa, za srednjo velikost, se proda. Naslov pove upr. «Jutra». 2774

2 popotni fotokameri
z boljšim objektivom, prodam. Vzamem tudi več aparatov v komisijo. Ponudbe pod šifro «Komisija 1454» na upravo «Jutra». 2750

Češnjeva spalnica
se poceni proda. Naslov v upravi «Jutra». 2738

Deske
češnjeve in hruškove, 30 do 50 mm, od 2 m naprej, napol suhe, prodam na postaji Radohova vas. Naslov pove uprava «Jutra». 2747

Otomana
dobro ohranjena, se ceno proda. Naslov pove uprava «Jutra». 2721

Luster za jedilnico
in otroški voziček se zelo poceni proda. Naslov pove uprava «Jutra». 2737

Pozor! — Ugodna prilika!
Pohištvo
otroška posteljica in voziček skoraj popolnoma novo, se radi izselitve proda. Natančna pojasnila daje Ana Žirovnik, Sv. Petra c. 13, podstrešje. 2811

Kupim

Oprema za špecerij. trgovino
kompletna ali tudi posamezne dele, se kupi. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «St. 1381». 2662

Žično vspenjačo
(Seilaufzug) rabljeno, kupim za opekarno. Ponudbe z navedbo cene na naslov: Viktor Müller, Zagorje ob Savi. 2659

Železniške prage
16 × 26, 2.20 do 5 m dolge kupim takoj proti gotovini. Ponudbe na podružnico «Jutra» v Mariboru pod «Žel. pragi». 2560

Kupim lokomobilo
Wolf ali Lanz, 30/40 HP na 12 Atm., v popolnoma dobrem stanju ter
Dieselmotor
tudi rabljen ali v dobrem stanju. — Ponudbe prosim čimprej na «Elektromotor», tehniško i industrijsko poduzeće, Zagreb, Medulićeva ul. 9. 2300

Astron. daljnogled
dobro ohranjen, 120kratne povečave, se kupi. Ponudbe z opisom in ceno pod šifro «Astronomičen · daljnogled» na upravo «Jutra». 2726

Trame
z navedbo količine (noto) in najnižje cene franko meja, ponudite delniški družbi «Deska», Ljubljana. 2476

Pisalni stroj
dobro ohranjen, se kupi. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Pisalni stroj 1622». 2819

Pisarn. mobiljar
samo prav dobro ohranjen in lep se kupi. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Odmah». 2820

Točilna omara
se kupi. Naslov pove upr. «Jutra». 2792

Motorno kolo
znamke BSA ali Indian, malo rabljeno, kupim na mesečne obroke po 2000 Din. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Garantirana laplata». 2802

Lesni trgovci!
Ako hočete doseči za les prave tržne cene in sigurno plačilo, obrnite se na potujočega zastopnika za prodajo lesa po Italiji. — Natančna pojasnila na zahtevo. — Cenjene dopise pod «Zastopnik č» na upravo «Jutra». 2723

Drva
bukova in hrastova ponudite pismeno z navedbo količine, nakladalne postaje in najnižje cene delniški družbi «Deska», Ljubljana. 2477

Pridelki

Lep krompir
prebran, prodaja na drobno in debelo po konkurenčni ceni Gustav Erklavec, Novi Vodmat 8. 2718

Posest

Prodajam
kmetijska posestva od 82000 Din naprej, vsakovrstne hiše od 12.000 Din naprej, trgovske, gostilniške hiše, vile, žage, mline, graščine, parcele. Agrarni biro Jamnik, Ljubljana, Šelenburgova ul. št. 7/I, nasproti gl. pošte. 11

Posestva v Mariboru in okolici
hiše, vile, trgovine, gostilne, žage, mline, nakup, prodaja in najem posreduje uspešno «Marstan», Maribor Rotovški trg. 2715

Večje posestvo
v okolici Maribora, 60 do 100 oralov, nakup. — Ponudbe na «Marstan» v Mariboru. 2714

Novo enodruž. hišo
kupim v bližini sredine Ljubljane s prostim stanovanjem in nekaj vrta. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Februar-Maj». 2672

Stavbno parcelo
kupim v predmestju ali na periferiji mesta. Ponudbe s točno navedbo cene za meter, velikosti in lege pod «Parcela 1583» na upravo «Jutra». 2779

Hiša
s 5 sobami, kletmi in hlevom, ob glavni cesti, 3 ure od kolodvora, poleg tekoče vode, se proda. Pojasnila daje Jože Bergant, Spodnje Gameljne št. 22, p. Št. Vid nad Ljubljano. 2740

Enonadstr. hiša
(slična vili) v Mariboru, v breshibnem stanju, na lepi solnčni legi, z lepim sadnim vrtom, se poceni proda za 95.000 Din. Kupcu stanovanje takoj na razpolago. Pojasnila se dobe v Linhartovi ulici 14. 2812

Lokali

Manjši lokal
se za več let odda takoj. Naslov pove uprava «Jutra» 2801

Lokal
v sredini mesta, prikladen za trgovino ali obrt, se odda. Naslov pove uprava «Jutra». 2544

Skladišče
prostorno, s 4 oddelki, se odda v Ribji ulici štev. 1. 2778

Manjši lokal
se takoj odda. Naslov pove uprava «Jutra». 2739

Lep trgovski lokal
s skladiščem in stanovanjem, v prometnem kraju, se odda. Ponudbe na upr. «Jutra» pod «Lokal 1434». 2727

Trgovski lokal
in 2 sobi oddam v najem v prometnem kraju na Dolenjskem. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Takoj 1449». 2748

Stanovanja

Soba
lepo opremljena, velika, s posebnim vhodom naravnost iz stopnišča in elektr. razsvetljavo, zelo solnčna in zračna, v sredini mesta, se odda gospodu. Pismene ponudbe na upravo «Jutra» pod «Dobra najemnina 20». 2609

Opremljena soba
za 2 gospoda, se odda z 9. februarjem. Naslov pove uprava «Jutra». 2654

Dijake
sprejmem na stanovanje. Naslov pove uprava «Jutra» 2638

Stanovanje
dobi tisti, ki odkupi pohištvo. Naslov pove uprava «Jutra». 2637

2000 Din nagrade
dam tistemu, ki mi da, ozir. preskrbi stanovanje v mestu, obstoječe iz sobe, kabineta, kuhinje ter pritiklin, za mesec maj ali takoj. Cenjene ponudbe prosim na upravo «Jutra» pod «2000». 2609

Separirana soba
za 2 osebi, se odda. Naslov pove upr. «Jutra». 2595

Prazna soba
event. stanovanje z elektr. razsvetljavo, v okolišu Bleiweisove ceste in Rožne doline, se išče. Cenj. ponudbe pod «Dr. B.» na upravo «Jutra». 2553

Mesečno sobo
s posebnim vhodom, najrajši v sredini mesta, išče gospod, ki je cel da odsoten. Gre tudi kot sostanovalec k boljšemu gospodu. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «1. februar 1926». 2546

Na stanovanje
se sprejme gospodična ali vdova, katera je med dnevom odsotna. Naslov pove uprava «Jutra». 2771

Prazna soba
event. stanovanje z elektr. razsvetljavo se išče. Cenj. ponudbe pod «I. K.» na upravo «Jutra». 2558

Prazna soba
v sredini mesta se odda mirni osebi. — Kje, pove uprava «Jutra». 2786

Nizka najemnina
Lepo, ceno stanovanje v vili sredi mesta, 3 velike sobe z vsemi zraven spadajočimi pritiklinami in vrtom se zamenja z večjim v sredini mesta, takoj ali pozneje. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Nizka najemnina». 2484

Opremljena soba
čedna, se odda gospodu s 16. febr. Naslov pove upr. «Jutra». 2784

Soba s kuhinjo
se odda. Naslov pove upr. «Jutra». 2781

Stanovanje
pod Rožnikom pri Bajerju se takoj odda. 2769

Kabinet
s posebnom vhodom, se takoj odda gospodu na Krakovskem nasipu štev. 16/I. 2768

Stanovanje
2 sob, kuhinje in pritiklin, v sredini mesta, oddam takoj brezplačno tistemu, ki posodi brezobrestno 50.000 Din. — Ponudbe pod šifro «Posojilo 1568» na upravo «Jutra». 2754

Prazna soba
velika, se takoj odda. Poizve se na Resljevi c. 29, pritličje, desno, vrata desno 2770

Državni uradnik
išče s 15. febr. 1926 opremljen kabinet s prostim vhodom (ev. s stopnišča). — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Cesto 1563». 2765

4 gospodje
ali gospodične se sprejmejo na hrano in stanovanje po 15 Din dnevno. Naslov pove upr. «Jutra». 2764

Prazno sobico
majhno, išče ves dan odsotna gdč. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «1. marec». 2755

Soba
elegantno opremljena, s posebnim vhodom, v sredini mesta, se takoj odda. — Naslov pove uprava «Jutra» 2785

Prenočišče
za soboto in nedeljo išče inteligenten železničar pri boljšem, solidnem Ljubljančanu. Ponudbe pod značko «Zagrebčan 1835». 2742

Opremljena soba
z električno razsvetljavo, se odda samo boljši osebi. Naslov pove uprava «Jutra» 2741

Gospodična
se sprejme na stanovanje in hrano v sredini mesta k boljši družini. Naslov v upravi «Jutra». 2733

Gospod
se sprejme na stanovanje pri hišnici na Starem trgu št. 9/I. 2732

Na stanovanje
in hrano se sprejmeta dva gospoda ali 2 gospodični v sredini mesta. Naslov pove uprava «Jutra». 2722

Stanovanje
2 sob in kuhinje, oziroma 1 sobe, išče drž. nameščenec s 3 člani, v novi hiši. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Takoj 1452». 2752

Dve gospodični
iščeta sobo za takoj blizu Frančiškanske cerkve. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Hitro». 2800

Stanovanje
komfortno, s 4 sobami in kopalnico, z vsemi pritiklinami se odda onemu, ki posodi 80.000 Din ali pa plača za 1 leto naprej. — Pismene ponudbe na upravo «Jutra» pod St. 1606». 2799

Soba
čedna in solnčna, z elektr. razsvetljavo, posebnim vhodom, v bližini glavnega kolodvora, nasproti sodnije se odda s 15. februarjem. — Naslov pove uprava «Jutra» 2795

Soba s hrano
se odda gospodu na Mestnem trgu 25/I, levo. 2806

Stanovanje
1—2 sob išče mirna stranka z 1 otrokom, z marcem. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Kuhinja». 2789

Soba
lepo opremljena, s prostim vhodom, se odda. Naslov v upravi «Jutra». 2793

Dijak
se sprejme v popolno dobro oskrbo. Naslov pove uprava «Jutra». 2815

Soba s kuhinjo
in shrambo se takoj odda. Naslov pove uprava «Jutra» 2818

2 boljša gospoda
se sprejmeta na fino meščansko hrano. Naslov pove uprava «Jutra». 2822

Kapital

Pozor! Pozor!
Ugodna prilika!
Išče se ca 120.000 Din kapitala proti popolni garanciji ter po dogovoru zahtevanim obrestim, poleg tega še 1% od celokupnega letnega prometa, to je približno 15.0000 Din. — Ponudbe pod značko «Zelo ugodno 1341» na upravo «Jutra». 2630

Družabnika
ali družabnico s kapitalom do 40.000 Din, iščem za staro in dobro vpeljano trgovino z mešanim blagom. Sodelovanje je pogoj. Cenj. ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «40.000». 2756

5000 Din posojila
išče drž. nameščenec proti primernim obrestim za dobo 1 leta. Cenjene ponudbe pod «Pošteno vrašilo 1453» na upravo «Jutra». 2751

1000 Din posojila
iščem za dobo 3 mesecev proti dobrim obrestim. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Posojilo 1625». 2823

Dopisi

Resnega znanja
z gospodom želim; imam mesečno 2250 Din dohodkov Dopise na upravo «Jutra» pod «Mihela». 2794

Katera
plemenita oseba bi deloma podpirala visokošolca za čas študij; event. seznanila s premožno, značajno gospodično iz ugledne rodbine. Vračilo po dogovru. Dopise pod «Večno hvaležen» na upravo «Jutra». 2767

Znanja želita
2 mlada gospodična z resno mislečimi gospodi. Dopise na upr. «Jutra» pod šifro «Planinka 21» in «Vrtnica 21». 2776

Vinko K. Murska Sobota
Si li prejel? Jaz ničesar. Zakaj? Prosim pojasnila na upravo «Jutra» pod «M.» 2749

Visokošolec
dobre rodbine, resen, zato osamljen, želi znanja z enako, inteligentno gospodično Dopise na upravo «Jutra» pod «Harmonija 1446». 2743

Orehl
prispeli in pozdravljajo v nadi na hiter odgovor. 2727

N. K.
Imej usmiljenje in odpiši, ne uničuj me še bolj kot sem že itak. Odgovori kaj je s Teboj — saj vendar nisi bolna! Poljube Tvoj. Tvoj Saša. 2720

J. S.
Pismo dvigneno. — Prosim naslov za odgovor pod šifro «Planinka» na upr. «Jutra». 2788

Vladko B.......y
Hvala za pozdrave. Kedaj na svidenje? M. S. 2807

Fran Gut...
Dvignite pismo poštno ležeče. 2808

Zvestoba do groba
dvignite pismo. 2820

Znanja
z mlado, samostojno damo želi akademik. Dopise pod šifro «Hoffmann» na upr. «Jutra». 2817

Topede!
Doma dobro. Dolgčas! Si moj? Poljubček. Tvoj. 2813

Ženitve

Gospod
z akademsko izobrazbo želi resnega znanja z boljšo in dobro situirano gospodično, v svrho ženitve. Resne dopise s sliko na upravništvo «Jutra» pod «Mir 1593». 2803

Glasba

Klavir
se proda v Rožni dolini, cesta II št. 8. 2590

Živali

Psica (doga)
ki sliši na ime «Hari», rumene barve, z nepristriženimi ušesi, se je izgubila. — Najditelj naj jo pripelje v Zg. Šiško št. 23. 2760

Pes-volčjak
2 leti star, dober čuvaj, se proda. Cena po dogovoru. Naslov: J. Pajk, čuvaj, postaja Št. Vid pri Stični. 2778

Razno

Zastopnik
za Ljubljano in okolico se išče za najnovejše kuhinjske potrebščine. Roba, Maribor, Gregorčičeva štev. 8. 2730

Več abonentov
se sprejme na fino domačo hrano v centrumu Ljubljane. Naslov v upr. «Jutra». 2510

Nujna pomoč!
Kdo ima blago srce, da reši gospodarja smrti in obupno družino, ženo in 8 otroke, popolnega pogina in uničbe s tem, da jim pomaga do 5. svečana z Din 35.000. Zastavijo mu vse premoženje in plačajo lepe obresti ter vrnejo denar v 1 letu. Usmiljena srca naj pošljejo ponudbe na upravo «Jutra» pod «Nujnost». 2832

Dečka
2½letnega, oddam za svojega. Naslov pove uprava «Jutra». 2777

Dunajski arhitekt
z veliko prakso, prevzema izvršitev načrtov za nove stavbe, preureditev stanovanj, restavrantov itd. — Dopise na upravo «Jutra» pod «Arhitekt». 2525

Zahvala
G. Martin Kolšek, čevljarski mojster in posestnik v Celju je podaril ubogim učencem osnovne šole v Sv. Lovrencu pod Prežinom osem parov novih čevljev. Za ta velikodušni dar se mu v imenu staršev obdarovanih in krajnega šolskega sveta prisrčno zahvaljuje šolski upravitelj. — Sv. Lovrenc-Store, 27. januarja 1926. M. O. 2504

Izgubljeno

Izgubila se je
na juristovskem plesu v hotelu «Union» starinska broža skameja. Pošten najditelj se prosi, da jo odda v upravi «Jutra» proti nagradi. 2780

Priporočamo novo izdajo Janko Kersnikovih romanov:
Cyclamen
Broš. 22 Din, vez. 27 Din, pošt. 1·25 Din
Agitator
Broš. 18 Din, vez. 23 Din, pošt. 1·25 Din
Izdala jih je Tiskovna zadruga v Ljubljani

Premog, drva, oglje, briketi, koks
Ilirija, Kralja Petra trg 8, tel. 20.

Odvetniški koncipijent
z izborno civilno prakso in s civ. substitucijo išče s 1. aprilom 1926 prostor. Dopisi na upravo Jutra pod šifro Pravda.

Strojni mojster
se išče za veliko tekstilno tovarno v Srbiji. Samo prvorazredni strokovnjaki, ki se dobro spoznajo v strojnih obratih, elektrotehniki in tekstilni stroki in imajo dobre reference, naj pošljejo svoje ponudbe na: **Poštanski pretinac 41, Beograd** 513

Trgovska agentura in **komisijska trgovina** s prvovrstnimi zastopstvi **išče** vsled povečanja
KOMPANJONA(KO)
s kapitalom od 100 do 200.000 Din. Ponudbe pod „Zanesljiv uspeh" na upravo „Jutra". 683a

St. 204.

Razglas.

Razpisana je služba **občinskega tajnika** v Murski Soboti z nastopom 1. aprila 1926.

Plača po dogovoru.

Prošnje z dokazili o sposobnosti in o dosedanjem službovanju je vlagati do 10. marca 1926 pri upravnistvu Velike občine Murska Sobota.

Gerent: **Jos. Benko.**

Lipski pomladni „velesejem 1926"

Splošni velesejem od 28. februarja do 6. marca
mobilija, reklama, knjige, čevlji in usnje, tobak, umetnine i. t. d. i. t. d.
Tehnični velesejem od 28. februarja do 10. marca
elektrotehnika, železo, stroji vseh vrst i. t. d. i. t. d.
Tekstilni velesejem od 28. februarja do 4. marca
Razstava umetne svile od 28. februarja do 10. marca

:: Brezplačni vizum :: 33 1/3 % popusta na železnicah v Nemčiji ::
Pojasnila daje častno zastopstvo
STEG! IN DRUGI, LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA 1 b — TELEFON 925

678a

Sax Rohmer: 33

Rdeči detektiv

Šef ga je za trenutek ostro pogledal.

— Če veste, kakšen je Kazma, vam bo mogoče določiti, ali je bil Mareno Kazma.

— To je izključeno! Različni ljudje so mi popisali Kazmo in vsi ti popisi soglašajo v enem: da je namreč Kazma imel nenavadno velike oči. V izjavi gospodične Halley lahko čitate, da so Kazmine oči »večje, kot sploh katerekoli druge človeške oči«. Mareno ima pa majhne oči kot prašič.

— Torej ga smatrate za sokrivca?

— Tako je. Nekdo je moral odpeljati Kazmo in gospo Irvinovo, in to ni mogel biti nihče drugi kot Mareno. Sir Lucien ni imel drugega služabnika, bil je mož, ki je živel skoraj samo po klubih in restavracijah. Razen tega je nekdo odnesel vse njegove papirje in to je moral biti človek, ki je natančno vedel, kaj vsebujejo in kje so bili.

— Tako… tako, je mrmral šef. Morda bomo danes kaj več zvedeli od bankirja Sira Luciena, kajti n e k j e je moral imeti naložen svoj denar. Gospod nadzornik, ali ni bilo nobene blagajne v hiši?

— Gotovo, je dejal Kerry divje, jeklen safe. Odprl sem ga ob šistih zjutraj. Toda nekdo ga je bil že spraznil, o tem ni dvoma. Menda je imel Sir Lucien ključe v žepu in kot veste, so mu morilci izpraznili vse žepe.

— Hm, je zamrmral šef. Kaj pa Cubanis Cigarette Company, gospod višji nadzornik?

— Od te je obstojal samo napis na vratih in nič drugega, je dejal Kerry. Ta vrata pa so bila samo drug vhod v Kazmino stanovanje. Prostore za cigaretno družbo je najel neki agent, pošten človek, ki je najemnino plačeval četrtletno. Poiskal se ga in povedal mi je, da je ravnol po naročilu enega svojih klijentov.

— In kdo je bil ta klijent? je vprašal šef radovedno.

— Ime mu je Mr. Isaacs.

— Kaj je ž njim?

— Ni ga mogoče najti. Prihajal je redno k agentu in mu redno plačeval. Ne dvomim o tem, da je ta denar prihajal naravnost od Kazme.

— Toda, ali veste za naslov možaka?

— Stanuje v nekem hotelu v Covent Gardenu.

— Ali je še sedaj tam?

— Pozna ga samo vratarjeva pomočnica v tem hotelu, ki mu je dovolila, da prihajajo pisma na njegovo ime v hotel, on pa ni nikoli tam stanoval. Vsekakor je to samo slamnat možak.

— In stanovanje v Bond Streetu je imel Kazma že osem let v najemu?

— Tako sem pozvedel. Zanimivo je pa, da je Sir Lucien Pyne pred ravno istim časom najel svoje stanovanje tik poleg v Albermarle Streetu.

Šef je začudeno dvignil glavo in dejal:

— Ta točka je gotovo zelo važna, gospod višji nadzornik. Sedaj pa še… kaj pa z opojninami? Ali niste našli opojnin v Kazminem stanovanju?

— Niti trohice.

— In v trgovini cigaretne tvrdke?

— Tudi ne.

— Kaj pa je bilo v tej trgovini?

Kerry je zmagoslavno žvečil gumi in odgovoril:

— Tu se menda ni vršila nikaka kupčija. Dečko, ki je v službi odvetnika, stanujočega v istem nadstropju kot Kazma, mi je dejal, da je neki možak, včasih tudi neka ženska, šla v tretje nadstropje in se mu je zdelo, da gre v urad cigaretne tvrdke. Toda nič gotovega ne ve o tem, povedati in vsi drugi ljudje v hiši še nikoli niso videli, da bi se vrata te tvrdke sploh kdaj odprla. Davi so prvič videli, da so bila odprta.

— Nimate nobenega drugega dokaza, da so se v Kazminem stanovanju prodajale opojnine, razen pričevanja Margarete Halley?

— Pričevanje Miss Halley, pismo, ki ga je pustila za njo gospa Irvinova, in dejstvo, da je gospa Irvinova dejala v prisotnosti Quentina Graya, da ima »prav poseben vzrok« za obisk pri Kazmi, so čisto jasni dokazi. Razen tega sem že izpraševal služkinjo gospe Irvinove. Z gospodom samim nisem še mogel govoriti, ker je preveč bolan. Služkinja je bila silno preplašena in je priznala, da je redno hodila h Kazmi nakupovat razne dišave. O tem, da bi te dišave vsebovale kokain ali veronal, ni imela pojma. Pač pa je dejala, da ve, da njena gospa že več let jemlje opojnine, in da jih je začela jemati, ko je bila še gledališka igralka.

— Saj je res, je zamrmral šef, to je bila Rita Dresden… ali ni ona igrala »Dekleta z masko«? Zelo talentirana in ljubka igralka. Žalostno, res žalostno! Služkinja se hoče seveda kolikor mogoče oprati.

— Tako je! je dejal Kerry jezno, toda to je stranska stvar. Nekaj drugega je pa bolj važno. Ko je bilo to poročilo spisano, mi je telefonirala Miss Halley, in na podlagi tega telefonskega razgovora sem šel takoj davi rano k Quentinu Grayu.

— Dragi moj višji nadzornik, občudovati moram vašo vestnost in vašo neutrudljivo delavnost. Kaj ste zvedeli od gospoda Graya?

Nadzornik Kerry je vzel iz notranjega žepa suknje plosko rjavo škatlico cigaret in jo položil na mizo pred šefa.

— Tole sem dobil, gospod šef, je dejal rezko. Sir Lucien jih je pozabil pred par tedni pri Mr. Grayu. To so opijske cigarete.

Šef je imel glavo naslonjeno ob roko in je raztreseno strmel v rjavo škatlico.

— Če bi le imele kak napis, je zamrmral.

— S tem prihajam do zadnje točke. Od služkinje gospe Irvinove sem zvedel, da se je njena gospodarica poznala z neko gospo Sin.

— Gospa Sin? Čudno ime.

— Ta žena je znana radi tega, ker se je poročila s Kitajcem. Nadzornik Whiteleaf jo pozna na videz kot enega skrivnostnih nočnih metuljev, ki obletavajo v temi predvsem petične moške. Ne bom se motil, če trdim, da tvori gospa Sin zvezo med opijskimi cigaretami in izginulim Kazmo.

— Ali je komu znano, kje stanuje?

— Marsikomu iz najboljših krogov, toda nočejo povedati.

— Koga imate tu v mislih, gospod višji nadzornik?

— Bedaste bogataše in še bolj neumne ženske iz takozvane najfinejše družbe. Največje oslarije, ki prihajajo iz Buenos Ayresa, Port Saida, ali Pekinga, se jim zdijo silno imenitne, plešejo podivjane plese, jedo hašiš, kadijo opij, si vbrizgavajo morfij, in bi si lase modro barvali če bi jim kdo dejal, da je to moderno!

Peugeot

automobili, lahki motocikli, bicikli. Vprašajte številne Peugeot-vozače o kvaliteti vozil in potrdili Vam bodo, da so Peugeot za vsak poklic v kvaliteti, varčnosti in sigurnosti obrata neprekosljivi ter vkljub temu najcenejši. — Svetovni rekord najmanjše uporabe bencina v posesti tovarne Peugeot.
Osebni in potniški automobili ter največja novost 10/24 HP Doc Tourist Transport luksuzni; 4 sedežni auto, spremenljiv v par trenutkih v tovorni potniški auto.
Zasigurano brezkonkurenčne nabavne cene.

MIRKO FILIPAN
skladiščnik
PAVLA JAŠOVC
poročena
Ljubljana, 2. februarja 1926

Najfinejša Najnovejša
kožuhovina.
Stanislav Matté
Prodajalna: Sodna ulica št. 5 Ljubljana Tovarna: Kamniška ul. 20
se priporoča za razna krznarska dela. — Vsa v zalogi nahajajoča kožuhovina po znatno znižanih cenah, posebno jopice iz krtovine, i. t. d.
Prevzamem tudi vse vrste kože za strojenje in barvanje.

Družabnika
637 avtoriziranega stavbenega
inženerja
ali arhitekta iščemo k snujočemu se podjetju. Ponudbe pod „družabnik-inžener“ na upravo lista.

Veliki
poslovni prostori
v palači Ljubljanske Kreditne banke v II. nadstropju ob Dunajski cesti, obstoječi iz: **velike dvorane 56 m² in ene sobe 21 m²** se takoj oddajo. — Reflektanti naj se zglase pri upravi bančne palače. 563—a

Auto Puch
tipa S s 6 sedeži in z opremo Bosch, v dobrem stanju, dobavljen iz tvornice koncem leta 1922, malo rabljen, se proda pod jako ugodnimi pogoji. Vprašanja nasloviti na INTERREKLAM d. d., Zagreb, Strossmayerova ulica 6 pod šifro „Auto-Puch 138—2“.

Ob prvem kihu, pri najmanjšem ščegetanju v nosu ali grlu zatecite se takoj k razkužilnim pastiljam
VALDA
ki preprečujejo, lajšajo in odpravljajo vnetja sluznic ter povzročujejo njihovo odpornost zoper prehlajenje, nahod, vnetje kašlja, katar itd. **Pastilje**
VALDA
zabranjujejo nahodu razširjenje na prsa, toda pazite, zahtevajte vedno samo izvirne **pastilje**
VALDA
Prodaja se edino v škatljicah z napisom
VALDA
v drogerijah in lekarnah.

Zlatorog terpentinovo milo.

Pesnik mu je dal lepo ime, kemik pa idealno sestavo.
Terpentin je že od nekdaj znan kot izvrstno sredstvo za čiščenje madežev in ga uporablja kot tako vsaka gospodinja. Kakovost Zlatorog mila je povsod znana, kar dokazuje njegova splošna uporaba in priljubljenost. Ta dva mogočna čistilca sta združena v „Zlatorog terpentinovem milu“ v neprekosljivo pralno sredstvo. Napravite tudi Vi poskus in kupite to idealno milo — v vsakem tisočem komadu je vprešan zlatnik po 10 frankov.
Mogoče, da imate ravno Vi srečo in najdete cekin!

Polenovko
namočeno
marinade vseh vrst
po konkurenčnih cenah
morske in sladkovodne ribe
dobite vsak dan v specijalni trgovini „RIBA“ Gradišče št. 7. Ljubljana.

«Jutrov» roman
LUCIFER
katerega skozinskoz napeta vsebina, prepletena s fantastičnimi zapletljaji od začetka do konca, ki prinašajo navdušenemu čitatelju z interesantnim razmotrivanjem vsak hip presenečenja, ki mu še sledi razočaranje in konsternacija in zopet presenečenje tako, da so čitatelji nestrpno pričakovali vsako nadaljevanje romana, je izšel in se dobiva pri upravi «Jutra» v Ljubljani.
Vsi ki so ga čitali in oni, ki niso imeli te prilike, naj si ga takoj n a r o č e za domače knjižnice.
Bolj zabavati Vas ne more nobena knjiga!
Vezana stane . . . . 55 Din
Broširana pa . . . . 45 Din

Vinski sejem in razstava v Gornji Radgoni v dvorani posojilnice tik kolodvora
7. in 8. februarja 1926.
Približno 250 vrst za izbiro z več tisoči hektolitrov.
Izvrstne kakovosti — zmerne cene.
Prireditelj: VINARSKO DRUŠTVO, GORNJA RADGONA.
Gostilničarjem in vinskim kupcem se posebno priporoča obisk razstave v oziru na zelo nizke cene, katere še veljajo v tukajšnjih vinskih okoliših.
Ministrstvo saobraćaja je dovolilo posetnikom tega vinskega sejma na naših železnicah polovično vožnjo.

Kontoristinja
z večletno prakso, perfektna slovensko-nemška stenotipistinja **išče primerno službo.** — Ponudbe prosi A. Gradišar, Ljubljana, Rimska cesta 2.

Pristne pšenične otrobe
debele in drobne, **koruzno moko** in **ajdovi grajs** za krmo po najnižji ceni dobite pri tvrdki
Al. & M. ZORMAN, Ljubljana,
Stari trg 32.

Restavracija, pivnica in delikatesa
„KASINA“
Telefon 35-25 **BEOGRAD** Terazije 25
Servira v svojem **novem zimskem vrtu** prvorazredno domačo in tujo kuhinjo z :-: odlično pijačo po zmernih cenah. :-:
Vsak večer od šeste ure do konca koncert.
619

Kdor oglašuje, ta napreduje!

100 m³
smrekovih hlodov od 25 cm naprej debelih, 4 m dolgih, kupi parna žaga
„SLOGRAD“ d. d.
LJUBLJANA
645 **Spodnja Šiška.**

☩

Potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša dobra mama, stara mama, teta, gospa

Terezija Javor roj. Brenkuš

dne 31. januarja t. l. ob 18. uri, v 76. l. mirno v Gospodu zaspala.
Pogreb drage pokojnice se vrši dne 3. februarja ob pol 9. iz Podnarta na Dobravo.
Podnart, 1. februarja 1926.
Ivan, Fran, sinova **in sorodniki.**

Zahvala.

Za nebrojne izraze iskrenega sočutja, ki so nam došli ob priliki prebridke izgube naše iskreno-ljubljene hčerke in sestrice

PEPIKE

dijakinje ženskega učiteljišča v Mariboru

se vsem, ki so jo spremili k večnemu počitku, najprisrčneje zahvaljujemo. Ponovna zahvala čč. duhovščini, cenj. učiteljstvu ter šolski mladini, g. ing. Lupši za ganljiv govor in domačim pevcem za žalostinko.
Mala Nedelja pri Ljutomeru, 1. II. 1926.
Žalujoča rodbina Mihaličeva.

PODRUŽNICE: Maribor, Kamnik, Novo mesto, Ptuj, Rakek, Slovenske Konjice, Slovenjgradec, Prevalje

TRGOVSKA BANKA, D. D., LJUBLJANA
DUNAJSKA CESTA št. 4 (v lastni stavbi)
KAPITAL in REZERVE preko Din 19,500.000
Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzojavke: TRGOVSKA
Telefoni: 139, 146, 458
44-a

Urejuje dr. Albert Kramer. Izdaja za Konzorcij «Jutra» Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno dd. kot tiskarnarja Fran Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Alojzij Novak. Vsi v Ljubljani.